HE 47/2007 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että säädettäisiin laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta. Lailla pantaisiin täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehty puitepäätös.

Puitepäätöksen täytäntöönpanossa sovellettaisiin valtiosopimusten voimaansaattamisessa käytettyä tekniikkaa siten, että ehdotettu täytäntöönpanolaki olisi valtiosopimusten niin sanottujen sekamuotoisten voimaansaattamislakien kaltainen sekamuotoinen täytäntöönpanolaki. Tällaisessa täytäntöönpanotavassa kansallisella täytäntöönpanolailla säädetään puitepäätöksen säännökset Suomessa lakina noudatettavaksi. Täytäntöönpanolain asiasisältöiset säännökset olisivat lähinnä menettelyä koskevia ja tarkentavia säännöksiä. Täytäntöönpanotekniikka sekä täytäntöönpanolaissa valitut menettelysäännökset vastaavat asiallisesti niin sanotun EU-sakkotäytäntöönpanolain yhteydessä hyväksyttyä menettelyä.

Puitepäätöksen mukaan jäsenvaltion on tunnustettava ja pantava alueellaan täytäntöön toisen jäsenvaltion tuomioistuimen rikosasiassa määräämä menettämisseuraamus.

Esityksen mukaan puitepäätöksessä tarkoitetut menettämisseuraamukset pantaisiin täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä vastaavalla tavalla kuin kotimaiset menettämisseuraamukset. Toimivaltainen viranomainen Suomessa olisi oikeusrekisterikeskus sekä Suomen ollessa päätöksen lähettävänä valtiona että Suomen ollessa päätöksen vastaanottavana valtiona. Oikeusrekisterikeskus päättäisi toisen jäsenvaltion päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanoon ryhtymisestä sekä lähettäisi Suomessa tehdyn päätöksen täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon. Oikeusrekisterikeskuksen päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla Tampereen käräjäoikeuteen.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia sekä kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annettua lakia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 24 päivänä marraskuuta 2008.

293645

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
SISÄLLYS....2
YLEISPERUSTELUT....4
1 JOHDANTO....4
2 NYKYTILA....5
2.1 Yleistä....5
2.2 Kotimaisten menettämisseuraamusten täytäntöönpano Suomessa....5
2.3 Menettämisseuraamuksen täytäntöönpano vieraan valtion pyynnöstä....5
Pohjoismainen yhteistyö....5
Yhteistyö muiden valtioiden kanssa....6
2.4 Kansainväliset sopimukset ja järjestelyt....7
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET....9
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET....11
4.1 Taloudelliset vaikutukset....11
4.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset....12
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset....13
5 ASIAN VALMISTELU....13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT....14
1 Puitepäätöksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön....14
2 Puitepäätöksen nojalla tehtävät ilmoitukset....41
3 Lakiehdotusten perustelut....42
3.1 Laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta....42
1 luku. Yleiset säännökset....42
2 luku. Toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpano Suomessa....44
3 luku. Muutoksenhaku....47
4 luku. Erinäiset säännökset....51
3.2 Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 2 §:n muuttamisesta....53
3.3 Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta....53
4 Voimaantulo....53
5 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys....53
LAKIEHDOTUKSET....57
Laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntööpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta....57

Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 2 §:n muuttamisesta....61
Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta....62
LIITE....63
RINNAKKAISTEKSTIT....63
Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 2 §:n muuttamisesta....63
Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta....64
NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS 2006/783/YOS,
vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin....66

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esitys sisältää ehdotuksen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2006/783/YOS (EUVL L 328, 24.11.2006, s. 59), eli niin sanotun *konfiskaatiopuitepäätöksen*, kansallisesta täytäntöönpanosta. Konfiskaatiopuitepäätös hyväksyttiin Euroopan unionin neuvostossa 6 päivänä lokakuuta 2006.

Puitepäätös on osa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa. Yhteistyö perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston määräyksiin. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan mukaan neuvosto voi tehdä puitepäätöksiä jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä. Puitepäätökset velvoittavat saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättävät kansallisten viranomaisten harkittavaksi muodon ja keinot. Puitepäätöksestä ei seuraa välitöntä oikeusvaikutusta, vaan sen täytäntöönpanotoimet suoritetaan kansallisin lainsäädäntötoimin.

Konfiskaatiopuitepäätös perustuu Tanskan kuningaskunnan aloitteeseen (EYVL C 184, 2.8.2002, s. 8). Puitepäätös perustuu Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmiin, joiden mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta pitäisi tulla unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakivi sekä siviili- että rikosoikeudellisissa asioissa. Päätelmien 55 kohdan mukaan Eurooppa-neuvosto on päättänyt erityisesti rahanpesun osalta pitää huolen siitä, että ryhdytään konkreettisiin toimiin rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämiseksi, jäädyttämiseksi, takavarikoimiseksi ja menetetyksi tuomitsemiseksi. Tältä osin Eurooppa-neuvosto kehottaa päätelmiensä 55 kohdassa lähentämään rahanpesun torjuntaa koskevia rikosoikeudellisia säännöksiä ja menettelyjä (esimerkiksi varojen jäljittäminen, jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen).

Esityksessä ehdotetaan, että puitepäätös pantaisiin täytäntöön säätämällä erillinen laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta. Täytäntöönpanotapa puitepäätöksen osalta olisi eräs valtiosopimusten voimaansaattamisessa käytetty malli eli sekamuotoista voimaansaattamislakia vastaava täytäntöönpanolaki, joka blankettimuotoisen täytäntöönpanosäännöksen ohella sisältäisi joitakin puitepäätöksen velvoitteiden täytäntöönpanemisen ja lain soveltamisen kannalta tarpeellisia asiasisältöisiä säännöksiä. Blankettityyppisellä tai sekamuotoisella lailla tapahtuvalle puitepäätöksen täytäntöönpanolle ei rikosprosessuaalisen yhteistyön alalla ole estettä. Puitepäätös on siinä määrin yksityiskohtainen ja tarkka, että tarvittavan täydentävän sääntelyn määrä on vähäinen. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 18/2003 vp katsonut, että puitepäätös on kansainvälinen velvoite, jonka täytäntöönpanoa merkitsevän lakiehdotuksen käsittelyjärjestys määräytyy perustuslain 95 §:n mukaan. Perustuslakivaliokunta on lisäksi lausunnossaan PeVL 50/2006 vp nimenomaisesti hyväksynyt esityksessä tarkoitetun täytäntöönpanotekniikan toisen, pitkälti esityksessä tarkoitettua puitepäätöstä vastaavan puitepäätöksen eli vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2005/214/YOS, jäljempänä *sakkopuitepäätös,* osalta (HE 142/2006 vp).

Sakkopuitepäätös pantiin täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetulla lailla (231/2007), jäljempänä *EU-sakkotäytäntöönpanolaki*.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös sakon täytäntöönpanosta annettua lakia

(672/2002) ja kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annettua lakia (21/1987), jäljempänä *yhteistoimintalaki*.

2 Nykytila

2.1 Yleistä

Voimassaolevan lainsäädännön mukaan menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskeva yhteistyö on mahdollista sekä pohjoismaiden että muiden valtioiden kanssa.

Kansainvälinen yhteistyö rangaistusten täytäntöönpanossa rakentuu säädösten rakenteen ja soveltamisen osalta samojen periaatteiden varaan kuin muu kansainvälinen rikosoikeusapu. Täytäntöönpanoa koskevat säännökset sisältyvät pääosin yhteistoimintalakiin, kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annettuun asetukseen (22/1987), jäljempänä *yhteistoiminta-asetus*, sekä Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annettuun lakiin (326/1963), jäljempänä *pohjoismainen yhteistoimintalaki* sekä kyseisen lain täytäntöönpanosta annettuun asetukseen (ks. asetus 620/1964). Mainittujen säädösten nojalla Suomen viranomaiset *voivat* panna täytäntöön vieraassa valtiossa määrätyn seuraamuksen ja pyytää toisen valtion viranomaisilta Suomessa määrätyn seuraamuksen täytäntöönpanoa. Periaatteena on, että Suomen viranomaiset voivat panna vieraassa valtiossa määrätyn seuraamuksen täytäntöön siitä riippumatta, onko Suomen ja täytäntöönpanoa pyytäneen valtion välillä voimassa valtiosopimusta.

Vaikka Suomen viranomaiset voivat yhteistoimintalain ja pohjoismaisen yhteistoimintalain nojalla antaa ja pyytää niissä tarkoitettua täytäntöönpanoa koskevaa oikeusapua toisen valtion viranomaiselta, Suomen kansainväliset velvoitteet toisia valtioita kohtaan sekä oikeudet suhteessa toisiin valtioihin määräytyvät kansainvälisten sopimusten nojalla.

2.2 Kotimaisten menettämisseuraamusten täytäntöönpano Suomessa

Menettämisseuraamusten täytäntöönpanosta on säädetty sakon täytäntöönpanosta annetulla lailla. Lain 3 §:n mukaan oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä on huolehtia mainitussa laissa tarkoitetusta täytäntöönpanosta ja käyttää muutenkin valtion puhevaltaa oikeusrekisterikeskuksen täytäntöön pantavina oleviin seuraamuksiin liittyvissä asioissa.

Oikeusrekisterikeskus huolehtii ensivaiheessa menettämisseuraamuksen perinnästä. Oikeusrekisterikeskuksen tulee hakea menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa kihlakunnan poliisilaitokselta (41 §). Sellaisessa tilanteessa, jossa on kyse rahamääräisestä menettämisseuraamuksesta, eikä rahamäärä ole poliisiviranomaisen hallussa esimerkiksi turvaamistoimien johdosta, sovelletaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun säännöksiä saatavan täytäntöönpanosta. Tällaisissa tilanteissa oikeusrekisterikeskuksen on haettava ulosottoa, jos se ei itse lähetä maksukehotusta tai jos lähetetty maksukehotus ei ole johtanut menettämisseuraamuksen maksamiseen (8, 38 §).

2.3 Menettämisseuraamuksen täytäntöönpano vieraan valtion pyynnöstä

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaisen yhteistoimintalain 1 §:n mukaan Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan tuomioistuimen antama tuomio tai päätös, jolla joku on tuomittu menettämään tietty esine, muu omaisuus tai rahamäärä, voidaan pyynnöstä panna täytäntöön Suomessa. Vastaavasti tällainen Suomessa annettu tuomio tai päätös voidaan jättää pantavaksi täytäntöön muissa Pohjoismaissa. Mainitun lain 32 §:n mukaan tuomiolla tarkoitetaan myös sellaista muun viranomaisen kuin tuomioistuimen antamaa päätöstä tai määräystä, jolla asianomaisen valtion lainsäädännön mukaan on sama vaikutus kuin tuomiolla. Suomen järjestelmän osalta tämä merkitsee sitä, että esimerkiksi syyttäjän rangaistusmääräysmenettelyssä määräämä menettämisseuraamus voidaan jättää pantavaksi täytäntöön toisessa Pohjoismaassa.

Toisessa Pohjoismaassa tuomitun menettämisseuraamuksen täytäntöönpano tapahtuu lain 3 §:n mukaan Suomen lain mukaisesti.

Pohjoismainen yhteistoimintalaki sisältää erittäin vähän kieltäytymisperusteita. Syynä tähän on se, että laki ei sisällä täytäntöönpanovelvoitetta, vaan toisessa Pohjoismaassa tuomittu menettämisseuraamus *voidaan* panna täytäntöön. Sanamuoto jättää siten päätöksentekijälle harkintavaltaa. Lain 25 §:n mukaan toisessa Pohjoismaassa sellaisesta rikoksesta annettua tuomiota, jota koskeva syyte on Suomen tuomioistuimessa vireillä tai lainvoimaisella tuomiolla ratkaistu taikka josta rikoksesta valtakunnansyyttäjä on määrännyt syytteen nostettavaksi, ei saa panna Suomessa täytäntöön. Pykälän 2 momentin mukaan tuomiota ei myöskään saa määrätä pantavaksi täytäntöön Suomessa, ellei se ole täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa tuomio annettiin.

Lain 24 §:n mukaan oikeusrekisterikeskus ratkaisee, onko toisen pohjoismaan esittämään täytäntöönpanopyyntöön suostuttava. Vastaavasti lain 27 §:n mukaan oikeusrekisterikeskus myös esittää menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa koskevan pyynnön toisen pohjoismaan toimivaltaiselle viranomaiselle. Pohjoismainen täytäntöönpanoyhteistyö toimii nykyisellään hyvin. Käytännössä oikeusrekisterikeskus pyytää määräajoin tuomioistuimien sille toimittamien menettämisseuraamuksen sisältävien päätöksien täytäntöön panemista toisissa pohjoismaissa ja vastaanottaa tällaisia pyyntöjä toisista pohjoismaista.

Menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskeva yhteistyö on lukumääräisesti vähäistä. Pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaisessa menettelyssä Suomeen toimitetaan vuosittain täytäntöönpantavaksi enintään muutama päätös. Suomesta lähetetyistä päätöksistä ei ole olemassa tilastotietoa.

Yhteistyö muiden valtioiden kanssa

Vieraan valtion tuomioistuimen määräämä menettämisseuraamus *voidaan* panna Suomessa täytäntöön ja Suomen tuomioistuimen tuomitsema menettämisseuraamus jättää täytäntöönpantavaksi vieraassa valtiossa *yhteistoimintalain* säännösten mukaisesti. Rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskevaa yleissopimusta (SopS 53/1994), jäljempänä *vuoden 1990 rahanpesuyleissopimus*, sovelletaan lisäksi suhteessa yleissopimuksen osapuolena olevaan vieraaseen valtioon. Kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet yleissopimuksen. Yhteistoimintalaki ei aseta velvollisuutta menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon, vaan täytäntöönpano on harkinnanvaraista. Yleissopimus sen sijaan asettaa velvollisuuden siinä määritetyin edellytyksin sopimusvaltiossa tuomitun menettämisseuraamuksen täytäntöön panemiseksi. Mainitun yleissopimuksen sisältöä sekä muita kansainvälisiä sopimuksia selostetaan tarkemmin jaksossa 2.4 (kansainväliset sopimukset ja järjestelyt).

Yhteistoimintalain mukaan edellytyksenä seuraamuksen täytäntöönpanolle on, että tuomio on lainvoimainen ja täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on annettu (3 §). Lisäksi edellytetään niin sanotun kaksoisrangaistavuuden edellytyksen täyttymistä tai sitä, että kyseessä on rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003, jäljempänä *EU-luovuttamislaki*) 3 §:ssä tarkoitettu teko eli niin sanottu listarikos. Vieraassa valtiossa määrättyä seuraamusta ei saa panna Suomessa täytäntöön, jos syyte rikoksesta, josta seuraamus on määrätty, tai menettämisseuraamuksen osalta erikseen ajettu kanne on täällä vireillä, asia on lainvoimaisella tuomiolla ratkaistu tai jos valtakunnansyyttäjä on määrännyt syytteen nostettavaksi tuosta rikoksesta. Yhteistoimintalaissa säädetyt edellytykset ja kieltäytymisperusteet ovat suhteellisen vähälukuiset, minkä voidaan katsoa olevan perusteltua johtuen täytäntöönpanon yleisestä harkinnanvaraisuudesta.

Yhteistoimintalain mukaan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta Suomessa päättää oikeusministeriö (5 §). Oikeusministeriö päättää myös, voidaanko vieraassa valtiossa tuomittu menettämisseuraamus panna täytäntöön sellaisenaan (*täytäntöönpanon jatkaminen*) vai onko ryhdyttävä toimenpiteisiin vieraassa valtiossa tuomitun seuraamuksen muuntamiseksi Suomessa täytäntöönpantavaksi seuraamukseksi (*seuraamuksen*

muuntaminen) (6 §). Seuraamus on muunnettava, jos menettämisseuraamus on laadultaan sellainen, jota Suomen lain mukaan ei olisi mahdollista määrätä. Vaatimuksen seuraamuksen muuntamiseksi tutkii Helsingin käräjäoikeus (8 §). Menettämisseuraamus muunnetaan Suomen lain mukaiseksi menettämisseuraamukseksi. Vieraassa valtiossa määrätyn tiettyä esinettä koskevan menettämisen sijasta tuomioistuin voi määrätä esineen arvon menetettäväksi, mikäli arvon menettämiseen voitaisiin tuomita Suomen lain mukaan vastaavanlaisesta rikoksesta tuomittaessa ja vieras valtio on sitä pyytänyt tai siihen suostunut (9 a §). Yhteistoimintalaissa tarkoitetun seuraamuksen täytäntöönpano tapahtuu Suomessa niin kuin Suomen tuomioistuimen antaman lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään (14 §). Näin ollen oikeusministeriön toimittaman vieraan valtion päätöksen tai seuraamuksen muuntamista edellyttävissä tilanteissa Helsingin käräjäoikeuden päätöksen täytäntöönpanosta huolehtii oikeusrekisterikeskus. Tilanteesta riippuen oikeusrekisterikeskus hakee päätöksen täytäntöönpanoa joko ulosotto- taikka poliisiviranomaisilta.

Pantaessa vieraan valtion tuomioistuimen määräämä menettämisseuraamus Suomessa täytäntöön, menee menetetyksi tuomittu esine tai omaisuus Suomen valtiolle. Vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä oikeusministeriö voi kuitenkin päättää, että omaisuus, osa siitä tai menetetyksi tuomittu esine luovutetaan vieraalle valtiolle (14 §).

Lain 20 §:n mukaan Suomessa tuomitun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa vieraassa valtiossa voi pyytää oikeusministeriö.

Menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskeva yhteistyö on lukumääräisesti vielä vähäisempää kuin pohjoismainen yhteistyö, jossa Suomeen toimitetaan vuosittain täytäntöönpantavaksi enintään muutama päätös.

2.4 Kansainväliset sopimukset ja järjestelyt

Menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon osalta sovellettavaksi tulevia säännöksiä on useissa kansainvälisissä sopimuksissa. Kuten edellä on todettu, vieraan valtion tuomitsema menettämisseuraamus voidaan harkinnanvaraisesti ja varsin vähäisin kieltäytymisperustein panna täytäntöön yhteistoimintalainkin nojalla, mutta kansainvälisen sopimuksen tullessa sovellettavaksi tulevat myös siinä olevat määräykset sovellettaviksi. Tämä merkitsee erityisesti sitä, että tuolloin menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon voi sopimuksen sanamuodosta riippuen olla velvollisuus. Tällöin tulevat kuitenkin sovellettaviksi kulloisenkin sopimuksen sallimat kieltäytymisperusteet ja muut edellytykset. Näin ollen yhteistoimintalakia ja kansainvälisiä sopimuksia sovelletaan rinnakkain toistensa kanssa.

Keskeisimpiä menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa koskevia kansainvälisiä sopimuksia ovat Euroopan neuvoston *vuoden 1990 rahanpesuyleissopimus* ja Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden kauppaa vastaan (SopS 44/1994, jäljempänä *YK:n huumausaineyleissopimus*). Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimus ei rajoitu, toisin kuin YK:n huumausaineyleissopimus, ainoastaan huumausainerikoksia koskevaan täytäntöönpanoon, vaan sen soveltamisala ulottuu lähtökohtaisesti kaikkiin rikoksiin. Toisin kuin YK:n huumausaineyleissopimuksessa (5 artiklan 4 kohdan c alakohta), vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksessa asetetaan velvoite ryhtyä toisen sopimuspuolen pyynnöstä täytäntöönpanotoimiin, jollei yleissopimuksen 18 artiklassa yksityiskohtaisesti säänneltyä kieltäytymisperustetta ole olemassa.

Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksessa asetetaan velvollisuus sopimusvaltion tuomitseman menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon Suomessa (13 art.). Yleissopimus sisältää kuitenkin useita *harkinnanvaraisia* kieltäytymisperusteita. Yleissopimuksen kansainvälistä yhteistyötä koskevan III luvun 5 osa sisältää määräykset yhteistyöstä kieltäytymiselle ja sen lykkäämiselle. 18 artiklan 1 kohta sisältää *yleiset* koko yleissopimuksen tarkoittamaa yhteistyötä koskevat kieltäytymisperusteet. Mainitut perusteet liittyvät pyynnön vastaanottaneen osapuolen oikeusjärjestelmän perusperiaatteiden vastaisuuteen, täysivaltaisuuden, turvallisuuden, yleisen järjestyksen (ordre public) tai muiden olennaisien etujen vahingoittumiseen, tapa-

uksen vähäiseen tärkeyteen, rikoksen poliittiseen luonteeseen tai siihen, että kyseessä on verorikos, ne bis in idem –periaatteeseen sekä valtionulkoisen (ekstraterritoriaalisen) toimivallan käyttöön kytkettyyn kaksoisrangaistavuuden vaatimukseen.

Artiklan 4 kohta sisältää lisäksi lukuisia harkinnanvaraisia kieltäytymisperusteita koskien *erityisesti* menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa koskevaa yhteistyötä. Kohdan mukaan yhteistyöstä voidaan kieltäytyä, jos pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädäntö ei mahdollista menetetyksi tuomitsemista siitä rikoslajista, jonka johdosta pyyntö on esitetty. Kieltäytyminen on mahdollista myöskin, jos täytäntöönpano olisi vastoin pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen sisäisen lainsäädännön periaatteita koskien menetetyksi tuomitsemisen rajoittamista sen mukaan, mikä rikoksen suhde on siihen taloudelliseen etuun, jota voitaisiin pitää rikoksen tuottamana hyötynä tai omaisuuteen, jota voitaisiin pitää rikoksentekovälineenä. Viimeksi mainitun kieltäytymisperusteen osalta on kuitenkin huomioitava se, että se ei vaikuta 13 artiklan 3 kappaleessa tarkoitettuun arvokonfiskaatiota koskevaan velvoitteeseen.

Kieltäytyminen on 4 artiklan mukaan mahdollista myöskin perusteilla, jotka liittyvät vanhentumiseen, sekä siihen, että pyyntö ei liity tuomioon, jossa todetaan, että on tehty rikos. Kieltäytyminen on mahdollista myös tilanteissa, jossa menettämisseuraamus ei olisi täytäntöönpanokelpoinen pyynnön esittäneessä sopimusvaltiossa tai siitä voidaan vielä valittaa taikka pyyntö perustuisi vastaajan poissa ollessa annettuun tuomioon.

Artiklan 8 kohdan a alakohdan mukaan yhteistyöstä ei saa kieltäytyä sillä perusteella, että se, joka on asiassa tutkittavana tai jota vastaan menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on annettu, on oikeushenkilö. Yleissopimuksen 19 artiklan mukaan pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi lykätä toimenpiteisiin ryhtymistä, jos kyseiset toimet haittaisivat sen viranomaisten tutkintaa tai oikeudenkäyntiä asiassa.

Yleissopimuksen 22 artikla sisältää määräykset ulkomaisten päätösten tunnustamisesta koskien kolmansia osapuolia. Artiklan 1 kohdan mukaan yleissopimuksen III luvun 3 ja 4 osan (turvaamistoimet, menetetyksi tuomitseminen) perusteella lähetettyjä yhteistyöpyyntöjä käsitellessään pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli *tunnustaa* pyynnön esittäneen sopimuspuolen *kolmansien osapuolien oikeuksia koskevan* tuomioistuinpäätöksen. Artiklan 2 kohdan mukaan tunnustamisesta voidaan kieltäytyä, jos a) kolmansilla osapuolilla ei ole ollut riittävää tilaisuutta puolustaa oikeuksiaan, tai b) päätös on ristiriidassa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen aiemmin asiassa antaman päätöksen kanssa, tai c) se on ristiriidassa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen yleisen järjestyksen (ordre public) kanssa, tai d) päätös on annettu vastoin pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaista yksinomaista lainkäyttöoikeutta.

Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen voimaansaattamisasetuksen (ks. asetus 583/1994) 7 §:ssä on lisäksi toistettu ja täsmennetty kolmansien oikeutta koskevan 22 artiklan sisältöä. Sen mukaan vieraan valtion määräämän menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta tai pakkokeinojen käytöstä vieraan valtion tuomioistuimen määräämän menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi voidaan kieltäytyä siltä osin kuin päätös koskee jonkin toisen kuin seuraamukseen tuomitun oikeutta, jos 1) sille, jonka oikeutta päätös koskee, ei ollut asianmukaisesti varattu tilaisuutta tulla asiassa kuulluksi, 2) päätös on ristiriidassa asiassa Suomessa annetun päätöksen kanssa, 3) päätöksen täytäntöönpano olisi vastoin yleistä järjestystä (ordre public) tai 4) Suomen tuomioistuimella on asiassa yksinomainen toimivalta. Voimaansaattamisasetuksen 5 §:n mukaan yleissopimuksen lisäksi menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa noudatetaan, mitä yhteistoimintalaissa säädetään.

Yleissopimuksen 40 artiklassa säädetään sallituista varaumista. Suomi on mainitun artiklan ja 25 artiklan 3 kohdan mukaisesti antanut vain pyyntöjä ja niihin liittyviä asiakirjoja koskevaa kieltä koskevan selityksen. Muita varaumia Suomi ei ole tehnyt.

Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimus on korvattu rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista sekä terrorismin rahoittamista koskevalla yleissopimuksella. Mainittu yleis-

sopimus on tehty 16 päivänä toukokuuta 2005, mutta se ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan. Suomi on allekirjoittanut yleissopimuksen 16 päivänä joulukuuta 2005, mutta ei ole vielä saattanut yleissopimusta voimaan. Täytäntöönpanoa koskevan oikeudellisen yhteistyön osalta yleissopimuksessa ei ole merkittäviä uudistuksia. Uusia määräyksiä on muun muassa omaisuuden siirtämisestä pyynnön esittäneeseen sopimusvaltioon, kieltäytymisperusteiden rajoittamisesta terrorismin rahoittamisen osalta sekä viranomaisten välisistä yhteyksistä.

Tässä esityksessä tarkoitettua kansainvälistä menettämisseuraamusten täytäntöönpanoyhteistyötä koskevia määräyksiä sisältyy myös kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimukseen (SopS 20/2004) eli niin sanottuun *Palermon sopimukseen* sekä rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta tehtyyn neuvoston puitepäätökseen (2001/500/YOS). Oikeudellista yhteistyötä koskevilta osin puitepäätös edellytti muun muassa sitä, että jäsenvaltioissa tulisi olla mahdollista myös rikoksen tuottaman hyödyn arvon menetetyksi tuomitseminen samoin kuin toisessa jäsenvaltiossa tuomitun arvokonfiskaation täytäntöönpano. Puitepäätös ei oikeudellisen yhteistyön osalta edellyttänyt Suomen lainsäädännön muuttamista.

Menetetyksi tuomitsemista koskee myös rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksentekovälineiden menetetyksi tuomitsemisesta tehty neuvoston puitepäätös 2005/212/YOS, *jäljempänä aineellinen konfiskaatiopuitepäätös*. Mainittu puitepäätös koskee kuitenkin kansallisia menetetyksi tuomitsemisen edellytyksiä eikä täytäntöönpanoyhteistyötä. Kyseinen puitepäätös ei ole edellyttänyt Suomen kansallisen lainsäädännön muuttamista. Esityksessä tarkoitettuun menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskevaan oikeudelliseen yhteistyöhön liittyy myös rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädyttämisestä, takavarikosta ja menetetyksi tuomitsemisesta hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta (98/699/YOS). Säännöksiä ja määräyksiä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta on myös Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja perussäännön soveltamisesta annetussa laissa (1284/2000), mainitussa perussäännössä (ks. SopS 56/2002) sekä korruption vastaisessa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksessa (SopS 58/2006).

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Puitepäätöksen täytäntöönpanossa sovelletaisiin valtiosopimusten voimaansaattamisessa käytettyä tekniikkaa siten, että ehdotettu täytäntöönpanolaki olisi valtiosopimusten niin sanottujen sekamuotoisten voimaansaattamislakien kaltainen sekamuotoinen täytäntöönpanolaki. Tällaisessa täytäntöönpanotavassa kansallisella täytäntöönpanolailla säädetään puitepäätöksen säännökset Suomessa lakina noudatettavaksi. Täytäntöönpanolain asiasisältöiset säännökset olisivat lähinnä menettelyä koskevia ja tarkentavia säännöksiä. Täytäntöönpanotekniikka sekä täytäntöönpanolaissa valitut menettelysäännökset vastaavat asiallisesti sakkopuitepäätöksen täytäntöönpanotoimien yhteydessä hyväksyttyä menettelyä (ks. HE 142/2006 vp).

Ehdotusten perusperiaatteena on, että toisen EU:n jäsenvaltion tuomioistuimessa määrätty menettämisseuraamus pannaan Suomessa täytäntöön sellaisenaan. Täytäntöönpano tapahtuisi vastaavasti kuin Suomen tuomioistuimen määräämän menettämisseuraamuksen täytäntöönpano. Vastaavasti Suomen tuomioistuimen määräämä menettämisseuraamus voitaisiin lähettää täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon. Keskeinen viranomainen sekä toisesta jäsenvaltiosta saapuvien päätösten täytäntöönpanossa että lähetettäessä suomalainen päätös täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon olisi oikeusrekisterikeskus. Oikeusrekisterikeskus voisi tietyissä tilanteissa päättää toisen jäsenvaltion päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kuulematta päätöksen kohteena olevaa henkilöä.

Oikeusrekisterikeskus huolehtii nykyisinkin kaikkien toisista valtioista, joko oikeusministeriön kautta tai pohjoismaisessa menettelyssä suoraan, oikeusrekisterikeskukselle saapuneiden päätösten täytäntöönpanosta joskin, kuten myös kansallisten seuraamusten täytäntöönpanon osalta, varsinaiset täytäntöönpanotoimet suorittaa usein ulosotto- tai poliisiviranomainen.

Muutoksenhaun osalta ehdotetaan, että oikeusrekisterikeskuksen ehdotettavan puitepäätöksen täytäntöönpanolain mukaisesti tekemistä päätöksistä ei valitettaisi hallintooikeuteen. Oikeusrekisterikeskuksen tekemästä toisen EU:n jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa Tampereen käräjäoikeuteen. Kyseessä olisi siten muodollinen poikkeaminen tavanomaisesta hallintovalitustiestä. Poikkeamista voidaan perustella tässä esityksessä tarkoitettujen päätösten erityisellä luonteella. Valituksia käsittelevä tuomioistuin käsittelisi ennen kaikkea puitepäätöksessä tarkoitettuja kieltäytymisperusteita, jotka ovat luonteeltaan rikosoikeudellisia. Rikosoikeudellisten kysymysten arviointi kuuluu luontevimmin yleisille tuomioistuimille. Kieltäytymisperusteet ovat lisäksi pitkälti samoja kuin muissa EU:n vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen sisältävissä instrumenteissa ja niiden täytäntöönpanolaeissa kuten EU-luovuttamislaissa ja omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa (540/2005), jäljempänä *EU-jäädyttämislaki*. Mainituissa laeissa päätöksentekijänä tai muutoksenhakuasteena on tietyt neljä käräjäoikeutta, joista yksi on Tampereen käräjäoikeus. On perusteltua, että rikosoikeudellista erityisasiantuntemusta vaativat tehtävät keskitetään tiettyihin käräjäoikeuksiin. Näin voidaan taata paremmin asiassa vaadittavan asiantuntemuksen ja erikoistumisen syntyminen sekä yhdenmukaisen linjan kehittyminen. Oikeusturva näin ollen paranee. Tässä esityksessä on katsottu perustelluksi keskittää muutoksenhaku Tampereen käräjäoikeuteen, sillä se sijaitsee maantieteellisesti lähellä Hämeenlinnassa sijaitsevaa oikeusrekisterikeskusta. Sellaisten tapausten lukumäärä, joissa muutoksenhakuun turvauduttaisiin, olisi kuitenkin todennäköisesti varsin vähäinen.

Peruste käräjäoikeuslinjan valitsemiselle on myös se, että tarkoituksenmukaisinta on luoda samanlaiset menettelyt ja muutoksenhakusäännökset sekä sakkopuitepäätöksen että esityksessä tarkoitetun konfiskaatiopuitepäätöksen mukaiseen täytäntöönpanoon. Myös tässä esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen mukainen täytäntöönpano tulee esityksen mukaan tapahtumaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä vastaavasti kuin EU-sakkotäytäntöönpanolain mukainen täytäntöönpano. Puitepäätöksen täytäntöönpanolain muutoksenhakusäännösten yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostetuin tavoin on perusteltua, että konfiskaatiopuitepäätöksen ja EU-jäädyttämislain mukaisessa menettelyssä on käytössä sama tuomioistuinlinja. Muussa tapauksessa tuomioistuinlinja vaihtuu kesken ”saman” menettelyn.

Esityksen mukaan pohjoismaisen yhteistoimintalain mukainen järjestelmä säilyisi kuitenkin ennallaan eikä sen osalta poikettaisi voimassaolevasta muutoksenhakumenettelystä. Tämä on perusteltua muun muassa sen vuoksi, että pohjoismainen yhteistoiminta on vähäisine kieltäytymisperusteineen pääosin harkinnanvaraista, eikä sen yhteydessä ole tarvetta puitepäätöksessä tarkoitettujen kieltäytymisperusteiden arvioimiselle. Käytännössä tällaisia valituksia ei ole ollutkaan.

Oikeusturvasyistä esityksessä on päädytty ehdottamaan, että asian käsittelyssä noudatettaisiin ehdotettavassa täytäntöönpanolaissa olevan erityissääntelyn lisäksi soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään. Käräjäoikeudessa järjestettäisiin asiaa koskeva istunto kuitenkin vain, mikäli käräjäoikeus pitäisi sitä tarpeellisena. Istunto järjestettäisiin myös valittajan vaatimuksesta, mikäli käräjäoikeus ei pitäisi istunnon järjestämistä ilmeisen tarpeettomana. Pääsääntönä asian käsittelyssä olisi siten kirjallinen menettely. Rikosasioiden käsittelyjärjestyksestä poiketen kutsu mahdolliseen istuntoon voitaisiin toimittaa valittajan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisesti ilmoittamaan prosessiosoitteeseen.

Esityksen mukaan keskeisimmät sisällölliset uudistukset menettämisseuraamuksen täy-

täntöönpanon osalta koskisivat kieltäytymisperusteita. Puitepäätös sisältää jonkin verran vähemmän kieltäytymismahdollisuuksia kuin keskeisin Suomen ja muiden jäsenvaltioiden välisissä suhteissa nykyisin sovellettava sopimus eli Euroopan neuvoston vuoden 1990 rahanpesuyleissopimus. Esityksen mukaan kieltäytyminen täytäntöönpanosta ei olisi muun muassa mahdollista sen vuoksi, että pyydetty toimenpide olisi pyynnön vastaanottaneen valtion oikeusjärjestelmän perusperiaatteiden vastainen tai täytäntöönpano voisi vahingoittaa sen yleistä järjestystä (ordre public) tai muita olennaisia etuja. Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimus sallii tietyissä tilanteissa kieltäytymisen myös sillä perusteella, että kaksoisrangaistavuuden edellytys ei täyty. Esityksessä ehdotetaan, että puuttuvan kaksoisrangaistavuuden perusteella ei olisi mahdollista kieltäytyä siltä osin kuin kyseessä olisi puitepäätöksen 6 artiklassa tarkoitettu niin sanottu listarikos. Pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaisessa menettelyssä kaksoisrangaistavuus ei tosin ole nykyisinkään täytäntöönpanon edellytys, joskin täytäntöönpanotoimiin ryhtyminen on kaikissa tapauksissa harkinnanvaraista. Puitepäätöksen listaa vastaavissa tilanteissa kaksoisrangaistavuudesta on EU:n jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä vankeusrangaistusten täytäntöönpanon osalta luovuttu jo eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn puitepäätöksen (2002/584/YOS), jäljempänä *eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva puitepäätös*, kansallisten täytäntöönpanotoimien yhteydessä (ks. laki 1289/2003). Tuolloin yhteistoimintalain 3 §:ää muutettiin siten, että vapausrangaistusten täytäntöönpanon osalta kaksoisrangaistavuutta ei edellytetä, jos teko on EU-luovuttamislain 3 §:ssä tarkoitettu teko. Mainittu pykälä sisältää saman listan kuin esityksessä tarkoitetun konfiskaatiopuitepäätöksen 6 artikla.

Eräs merkittävä muutos vieraassa valtiossa tuomitun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon osalta olisi, että esityksen mukaan toisessa jäsenvaltiossa tuomitun menettämisseuraamuksen muuntaminen yhteistoimintalain mukaisesti kotimaiseksi menettämisseuraamukseksi ei olisi enää mahdollista, vaan vieraassa valtiossa tuomittu menettämisseuraamus pantaisiin täytäntöön sellaisenaan. Lisäksi esitys sisältää aikaisempaa selkeämmät säännökset menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa kertyneiden varojen jakamisesta ja palauttamisesta tuomion antaneeseen valtioon. Pääsääntönä on, että jos kertyneet varat ovat 10 000 euroa tai vähemmän, ne jäävät täytäntöönpanovaltioon. Muussa tapauksessa 50 prosenttia varoista siirretään tuomion antaneeseen valtioon. Pohjoismaisen yhteistyön osalta säilyisi kuitenkin voimassa nykyinen järjestelmä, jonka mukaisesti täytäntöönpanossa kertyneet varat siirretään kokonaisuudessaan tuomion antaneeseen valtioon.

Esityksen mukaan Pohjoismaiden välisessä yhteistyössä voitaisiin edelleen soveltaa pohjoismaista yhteistoimintalakia. Näin ollen pohjoismainen menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskeva yhteistyö säilyisi entisellään. Pohjoismainen yhteistoimintalaki sisältää muun muassa vähemmän kieltäytymisperusteita kuin esityksessä tarkoitettu puitepäätös. Näin ollen pohjoismaisen yhteistoimintalain mukainen yhteistyö on lähtökohtaisesti tehokkaampaa kuin puitepäätöksessä tarkoitettu järjestelmä. Mainittu laki ei kuitenkaan sisällä velvoitetta toisessa pohjoismaassa tuomitun seuraamuksen täytäntöönpanemiseen. Tämän vuoksi puitepäätöksen mukaisen järjestelmän soveltamista ei suljettaisi pois myöskään Pohjoismaiden välisissä suhteissa. Tanska on ottanut tässä tarkoitetun puitepäätöksen täytäntöönpanolainsäädäntöönsä säännöksen, jonka mukaan yhteispohjoismaista lainsäädäntöä sovelletaan siltä osin kuin se mahdollistaa täytäntöönpanon laajemmin kuin puitepäätöksessä tarkoitettu järjestelmä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvien täytäntöönpanopyyntöjen tulevaa määrää EU:n jäsenvaltioiden välillä ei ole mahdollista tarkkaan arvioida. Puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvien menettämisseuraamusten täytäntöönpanoyhteistyö on jo nykyisin mahdollista Pohjoismaiden välillä yhdenmu-

kaiseen pohjoismaiseen lainsäädäntöön perustuvan järjestelmän mukaisesti. Muiden valtioiden kanssa täytäntöönpano on ollut mahdollista yhteistoimintalain sekä muun muassa vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen mukaisesti. Pohjoismaiden välisessä yhteistyössä Suomeen toimitetaan täytäntöönpantavaksi vuosittain enintään muutamia menettämisseuraamuksen sisältäviä päätöksiä. Suomesta lähetettävistä päätöksistä ei ole olemassa tilastotietoja. Muiden kuin Pohjoismaiden kanssa yhteistyö on teoreettisesta mahdollisuudesta huolimatta vähäistä. Yhteistyön vähäisyys muiden kuin Pohjoismaiden kanssa on voinut osin johtua siitä, että menettely on ollut melko monimutkainen. Puitepäätöksen mukaisen järjestelmän käyttöönotto saattaa tämän vuoksi lisätä yhteistyön määrää. Toisaalta yhteistyö Ruotsin ja Tanskan kanssa perustuisi jatkossakin yhdenmukaisen pohjoismaisen lainsäädännön mukaiseen järjestelmään.

Voidaan kuitenkin arvioida, että oikeusrekisterikeskuksen työmäärä tulee jonkin verran lisääntymään, sillä esityksen mukaan se olisi toimivaltainen viranomainen sekä lähettämään että vastaanottamaan päätöksiä ja päättämään niiden täytäntöönpanosta. Oikeusrekisterikeskus huolehtii nykyisellä ankin pohjoismaisesta yhteistyöstä menettämisseuraamusten perinnässä. Vastaavasti poliisi- ja ulosottoviranomaisten työmäärä menettämisseuraamusten täytäntöönpanon osalta saattaa jonkin verran lisääntyä, sillä nämä viranomaiset panisivat päätökset täytäntöön vastaavasti kuin kotimaiset menettämisseuraamukset. Myös Tampereen käräjäoikeuden, Turun hovioikeuden ja korkeimman oikeuden työmäärä saattaa vähäisessä määrin lisääntyä sen vuoksi, että esityksessä tarkoitetussa menettelyssä muutoksenhaku ohjautuisi hallinto-oikeuksien sijasta Tampereen käräjäoikeuteen. Näiden tuomioistuimien työmäärä saattaa lisääntyä myös sen vuoksi, että uudessa järjestelmässä ei olisi menettämisseuraamusten täytäntöönpanon osalta enää yhteistoimintalain kaltaista valituskieltoa. Oikeusministeriön tehtävät vähenisivät siltä osin kuin yhteistoimintalain ja esimerkiksi vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen mukainen yhteistyö korvautuu puitepäätöksen mukaisella yhteistyöllä. Oikeusministeriö on näissä menettelyissä keskeisin viranomainen. Myös Helsingin käräjäoikeuden tehtävät vähenisivät, mikäli yhteistoimintalaissa tarkoitettuun seuraamuksen muuntamismenettelyyn tulevien päätösten määrä vähenee nykyisestä. Näiden tehtävien vähenemisen taloudelliset vaikutukset ovat kuitenkin vähäiset, sillä edellä mainituin tavoin erityisesti muiden kuin Pohjoismaiden kanssa tehtävä yhteistyö on nykyisin varsin vähäistä.

Esityksellä ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, jos puitepäätöksessä tarkoitettujen täytäntöönpanopyyntöjen määrä ei merkittävästi lisääntyisi nykyisestä tasosta. Selvää on, että täytäntöönpanoa koskevat pyynnöt saattavat jonkin verran lisääntyä uuden menettelyn johdosta. Eniten työtä tulisi aiheuttamaan Suomeen saapuva täytäntöönpanopyyntö.

Esityksellä olisi taloudellisia vaikutuksia myös siten, että oikeusrekisterikeskuksen henkilöstöä sekä jossain määrin myös ulosottohenkilöstöä ja poliiseja olisi koulutettava puitepäätöksen mukaisiin uusiin tehtäviin. Ulosottohenkilöstön ja poliisien koulutustarve on kuitenkin jossain määrin vähäisempi, sillä esimerkiksi Suomeen saapuvan päätöksen osalta oikeusrekisterikeskus päättäisi päätöksen täytäntöönpanosta ja esimerkiksi kieltäytymisperusteiden soveltamisesta, kun taas tilanteesta riippuen ulosotto- tai poliisiviranomainen panisi päätöksen täytäntöön kuten vastaavan kansallisen päätöksen. Menettelyjen samankaltaisuuden johdosta EU-sakkotäytäntöönpanolakia koskeva koulutus on kuitenkin pitkälti riittävä myös tässä esityksessä tarkoitettujen tehtävien hoidon osalta.

Konfiskaatiopuitepäätöksen mukaisen järjestelmän käyttöönotto Suomen lisäksi muissa jäsenvaltioissa lisää Suomen mahdollisuuksia saada konfiskoitua varoja, jotka sijaitsevat toisissa jäsenvaltioissa.

4.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Viranomaisten tehtävänjaon osalta esitys vaikuttaisi puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvien päätösten osalta lähinnä vain oikeusministeriön ja oikeusrekisterikeskuksen väliseen tehtävänjakoon siltä osin kuin kysees-

sä olisi muiden EU:n jäsenvaltioiden kuin Pohjoismaiden kanssa tehtävä menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskeva yhteistyö. Esityksen mukaan myös EU:n jäsenvaltioiden kanssa tehtävä puitepäätöksessä tarkoitettu menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskeva yhteistyö siirtyisi oikeusrekisterikeskuksen vastuulle. Muilta osin viranomaisten tehtävänjako menettämisseuraamusten täytäntäntöönpanossa ei merkittävästi muuttuisi. Muutoksenhaun osalta oikeusrekisterikeskuksen päätöksiä koskevan valitustien muuttuminen tapahtuvaksi hallintooikeuden sijasta Tampereen käräjäoikeuteen ei aiheuta merkittäviä henkilöstövaikutuksia. Menettämisseuraamuksia koskevassa pohjoismaisessa yhteistyössä ei oikeusrekisterikeskuksen päätöksistä ole käytännössä valitettu.

Vaikka ulosotto- ja poliisiviranomaisten työmäärä saattaa lisääntyä tilanteessa, jossa Suomeen saapuu täytäntöönpantavaksi puitepäätöksessä tarkoitettuja päätöksiä, ei esityksellä kuitenkaan voida katsoa olevan sanottavia henkilöstövaikutuksia. Mahdollinen työmäärän lisäys tasaantuu näiden viranomaisten osalta valtakunnan eri yksiköihin. Oikeusrekisterikeskuksen osalta esitys ei edellytä uusia resursseja.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksessä tarkoitettujen menettämisseuraamusten Euroopan unionin laajuisen täytäntöönpanon mahdollistava järjestelmä edistäisi rikosvastuun toteuttamista.

5 Asian valmistelu

Konfiskaatiopuitepäätöksen valmisteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle kirjelmän U 52/2002 vp.

Lakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon 20/2002 vp.

Oikeusministeriö asetti 4 päivänä marraskuuta 2005 työryhmän valmistelemaan sakko- ja konfiskaatiopuitepäätöksien edellyttämiä täytäntöönpanotoimia ja kansallisia lainmuutoksia. Valmistelun lähtökohdaksi asetettiin puitepäätösten täytäntöönpano blanketti- tai sekamuotoisella lailla valtiosopimuksien tapaan. Työryhmään kutsuttiin edustajat oikeusministeriöstä, oikeusrekisterikeskuksesta ja Helsingin kihlakunnan ulosottovirastosta. Työryhmän tuli laatia ehdotuksena hallituksen esityksen muotoon. Työryhmä antoi mietintönsä 28 päivänä huhtikuuta 2006 (Sakko- ja konfiskaatiopuitepäätösten täytäntöönpano, Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:11).

Mietinnöstä pyydettiin lausunto 14 taholta, joista 9 antoi mietinnöstä lausunnon. Lausunnonantajia olivat ulkoasiainministeriö, sisäasiainministeriön poliisiosasto, eduskunnan apulaisoikeusasiamies, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Keskusrikospoliisi, oikeusrekisterikeskus, Tampereen käräjäoikeus, Suomen Asianajajaliitto ry ja professori Olli Mäenpää. Lausunnoissa pääosin kannatettiin mietintöön sisältyvää luonnosta hallituksen esitykseksi.

Sakkopuitepäätöksen asettamien aikatauluvelvoitteiden vuoksi sitä koskeva hallituksen esitys (HE 142/2006 vp) annettiin kuitenkin erillään konfiskaatiopuitepäätöksestä.

Erillinen konfiskaatiopuitepäätöksen täytäntöönpanoa koskeva työryhmämietintö annettiin 13 päivänä maaliskuuta 2007 (EU:n konfiskaatiopuitepäätöksen täytäntöönpano, Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2007:3). Mietinnössä otettiin huomioon eduskunnan sakkopuitepäätöksen osalta tekemät muutokset. Mietinnöstä pyydettiin lausunto 13 taholta, joista 7 antoi mietinnöstä lausunnon. Lausunnonantajia olivat sisäasiainministeriön poliisiosasto, eduskunnan apulaisoikeusasiamies, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Keskusrikospoliisi, oikeusrekisterikeskus, Tampereen käräjäoikeus ja Suomen Asianajajaliitto ry. Lausunnoissa pääosin kannatettiin mietintöön sisältyvää luonnosta hallituksen esitykseksi.

Esitys on valmisteltu mietinnön ja lausuntojen pohjalta virkatyönä oikeusministeriössä ja se on tarkastettu oikeusministeriön tarkastustoimistossa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Puitepäätöksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

1 artikla. *Tavoite.* Artikla sisältää yleisluonteiset säännökset puitepäätöksen tavoitteista. Artiklan 1 kohdan mukaan puitepäätöksen sääntöjen mukaisesti tunnustetaan ja pannaan täytäntöön toisen jäsenvaltion rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen tekemä päätös menetetyksi tuomitsemisesta. Säännös merkitsee sitä, että Suomen ollessa päätöksen tekevä valtio vain yleisten tuomioistuimien eli käräjäoikeuden, hovioikeuden ja korkeimman oikeuden rikosasiassa määräämät menettämisseuraamukset kuuluvat puitepäätöksen soveltamisalaan.

Artiklan 2 kohta sisältää toteamuksen siitä, että puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita. Mainittu artikla sisältää viittauksen muun muassa Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen.

Vieraassa valtiossa tuomitun menettämisseuraamuksen täytäntöönpano Suomessa ja Suomen tuomioistuimen määräämään menettämisseuraamuksen täytäntöönpano vieraassa valtiossa on mahdollista myös voimassaolevan lainsäädännön mukaan. Säännökset vieraassa valtiossa tuomittujen menettämisseuraamusten täytäntöönpanossa perustuvat pohjoismaiseen yhteistoimintalakiin ja muiden kuin pohjoismaiden välisessä yhteistyössä yhteistoimintalakiin. Suomen osalta keskeisin kansainvälinen sopimus, joka voi tulla sovellettavaksi, on Euroopan neuvoston vuoden 1990 rahanpesuyleissopimus. Edellä yleisperusteluissa on selostettu näiden lakien ja yleissopimuksen sisältöä. Yleisperusteluissa selostetuin tavoin yhdenmukaiseen pohjoismaiseen lainsäädäntöön perustuva täytäntöönpanoyhteistyö toimii nykyisellään hyvin. Muiden valtioiden kanssa täytäntöönpanoyhteistyö on vähäisempää ja perustuu Suomen osalta nykyisin lähinnä edellä mainittuun yleissopimukseen, jonka soveltaminen on jäänyt tältä osin vähäiseksi. Suomi *voi* tosin yhteistoimintalain perusteella panna vieraassa valtiossa määrätyn menettämisseuraamuksen täytäntöön ilman kansainvälistä sopimusvelvoitettakin, mutta Suomen tuomioistuimien tuomitsemien menettämisseuraamusten täytäntöönpano toisissa valtiossa voi olla ilman sovellettavaksi tulevaa sopimusta jossain määrin vaikeampaa. Lisäksi yhteistoimintalaki sisältää vain harkinnanvaraisen mahdollisuuden panna vieraassa valtiossa tuomittu menettämisseuraamus täytäntöön. Valtioiden väliseen suhteeseen sovellettavaksi tuleva sopimus useimmiten asettaa velvollisuuden täytäntöönpanemiseen siinä määritellyin ehdoin ja edellytyksin.

Esityksessä ehdotetaan, että 2 kohdan osalta täytäntöönpanolakiin otettaisiin yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostettava oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskeva kieltäytymisperuste.

2 artikla. *Määritelmät.* Artiklassa määritellään puitepäätöksessä käytettävät käsitteet. Artiklan a ja b kohdassa määritellään päätöksen tehnyt valtio ja täytäntöönpanovaltio. Päätöksen tehneellä valtiolla tarkoitetaan jäsenvaltiota, jossa tuomioistuin on tehnyt menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen rikosoikeudellisessa menettelyssä. Täytäntöönpanovaltiolla tarkoitetaan jäsenvaltiota, jolle päätös menetetyksi tuomitsemisesta on toimitettu täytäntöönpanoa varten.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain 1 ja 32 §:n mukaan Suomessa voidaan panna täytäntöön toisen pohjoismaan tuomioistuimen määräämän menettämisseuraamuksen lisäksi myös sellaisen muun viranomaisen päätös, jolla asianomaisen valtion lainsäädännön mukaan on sama vaikutus kuin tuomiolla. Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio, tällaisella muun viranomaisen päätöksellä voidaan tarkoittaa esimerkiksi rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) 1 §:n mukaisesti rangaistusmääräysmenettelyssä määrättyä menettämisseuraamusta.

Yhteistoimintalain 1 §:n mukaisesti mainittu laki koskee vain tuomioistuimien määräämiä menettämisseuraamuksia.

Artiklan c kohdassa määritellään menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös. Kohdan mukaan edellytyksenä on, että kyseessä on tuomioistuimen oikeudenkäynnissä rikoksen tai rikosten perusteella määräämä lopullinen toimenpide, jolla omaisuus otetaan pois. Omaisuudella puolestaan tarkoitetaan d kohdan mukaan kaikenlaista aineellista ja aineetonta, irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä oikeudellisia asiakirjoja ja todistuksia omistustai muusta oikeudesta tällaiseen omaisuuteen. Kohdan d alakohdissa edellytetään lisäksi, että omaisuus on rikoksen tuottamaa hyötyä tai tällaisen hyödyn arvoa kokonaan tai osittain vastaavaa omaisuutta (i) tai rikoksen tekoväline (ii). Omaisuudella voidaan tarkoittaa myös (iii) sellaista omaisuutta, joka on menetetyksi tuomittavaa, koska päätöksen tehneessä valtiossa sovelletaan aineellisen konfiskaatiopuitepäätöksen 2005/212/YOS 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja laajempia valtuuksia menetetyksi tuomitsemiseen. Myös sellainen omaisuus kuuluu soveltamisalaan, jonka tuomioistuin on katsonut olevan menetetyksi tuomittavaa päätöksen tehneen valtion lainsäädännön mukaisten laajempia valtuuksia menetetyksi tuomitsemiseen koskevien muiden säännösten nojalla (iv).

Artiklan d kohdan iii alakohdassa tarkoitetussa aineellisen konfiskaatiopuitepäätöksen 3 artiklan 2 kohdassa on asetettu kolme vaihtoehtoista laajennetun menetetyksi tuomitsemisen tapaa, joista ainakin yhden tulee olla mahdollista kussakin jäsenvaltiossa mainitun puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja rikoksia koskevissa tapauksissa. Mainitun 2 kohdan mukaan menetetyksi tuomitsemisen on oltava mahdollista siinä tapauksessa, että kansallinen tuomioistuin on täsmällisten tosiseikkojen perusteella täysin vakuuttunut, että kyseinen omaisuus on peräisin rikokseen syylliseksi todetun henkilön a) rikollisesta toiminnasta artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta rikoksesta tuomitsemista edeltävänä aikana tai vaihtoehtoisesti b) vastaavanlaisesta rikollisesta toiminnasta artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta rikoksesta tuomitsemista edeltävänä aikana. Molemmissa alakohdissa on lisäksi edellytyksenä tuomioistuimen tapauksen olosuhteisiin liittyvä kohtuullisuusarvio. Kohdan menetetyksi tuomitsemista koskevan velvoitteen täyttämiseksi riittää c alakohdan mukaisesti myös se, että menetetyksi tuomitseminen on mahdollista siinä tapauksessa, että osoitetaan, että rikokseen syyllistyneeksi todetun henkilön omaisuuden arvo on suhteeton verrattuna hänen laillisiin tuloihinsa, ja kansallinen tuomioistuin on täsmällisten tosiseikkojen perusteella täysin vakuuttunut, että kyseinen omaisuus on peräisin tämän rikokseen syylliseksi todetun henkilön rikollisesta toiminnasta.

Aineellisen konfiskaatiopuitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tapaukset, joihin 2 kohdassa mainittujen menetetyksi tuomitsemista koskevien laajempien valtuuksien tulee soveltua, koskevat kahta tapausta. Ensinnäkin kohdan a alakohdan mukaisesti tapaukset liittyvät tilanteisiin, joissa rikos on tehty rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroopan unionin jäsenvaltioissa neuvoston 21 päivänä joulukuuta 1998 hyväksymän yhteisen toiminnan (98/733/YOS) puitteissa ja ne kuuluvat jonkin alakohdassa luetellun kuuden säädöksen soveltamisalaan. Toiseksi kohta koskee tilanteita, jotka kuuluvat terrorismin torjunnasta 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen (2002/475/YOS) piiriin. Molemmissa tapauksissa edellytyksenä on, että edellä mainittujen puitepäätösten mukaisesti rikoksesta voidaan langettaa vankeusrangaistuksia, joiden pituus enimmillään on vähintään 5—10 vuotta. Rahanpesurikosten osalta edellytyksenä on kuitenkin, että siitä voidaan langettaa rangaistuksia, joiden pituus enimmillään on vähintään 4 vuotta. Edellytyksenä molempien tilanteiden osalta lisäksi on, että rikoksesta voi olla taloudellista hyötyä.

Edellä mainitun aineellisen konfiskaatiopuitepäätöksen ei ole katsottu edellyttävän muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

Rikoslain (39/1889) 10 luvun konfiskaatiota koskevat säännökset kattavat lähtökohtaisesti kaikki puitepäätöksen 2 artiklan d kohdassa tarkoitetut tilanteet. Näin ollen Suomi voi tunnustaa ja panna täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa määrätyn konfiskaatiotuomion riippumatta siitä, onko kysymyksessä artiklan d kohdan i, ii, iii tai iv alakohdassa tar-

koitettu tapaus. Erityisesti on syytä todeta, että 10 luvun 5 §:ssä tarkoitettu rikoksen kohteena ollut omaisuus tai esine kattaa myös mainitussa d kohdassa tarkoitetut tapaukset. Tämä on todettu puitepäätöksen johdanto-osan 11 kohdassa, jossa todetaan, että puitepäätöksessä käytetyt ilmaisut ”rikoksen tuottama hyöty” ja ”rikoksentekovälineet” on määritelty riittävän väljästi, jotta ne kattavat tarvittaessa rikoksen kohteet. Alakohdan iv alaisuuteen voi taas kuulua rikoslain 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettu laajennettu hyödyn menettäminen.

Artiklan d kohdan i-iv alakohtien suhteella Suomen lainsäädäntöön on merkitystä lähinnä tilanteessa, jossa Suomi on päätöksen lähettävä valtio, sillä täytäntöönpanovaltioon lähetettävän puitepäätöksen liitteenä olevan todistuksen i kohdan mukaan todistukseen tulee merkitä, minkä tyyppisestä menetetyksi tuomitsemisesta on kyse. Käytännössä sellaisia rikoslain 10 luvun mukaisia menettämisseuraamuksia, jotka kuuluisivat ja rajoittuisivat artiklan d kohdan iii alakohdan alaisuuteen, ei Suomessa määrätä. Rikoslain 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettu laajennettu hyödyn menettäminen perustuu näyttökynnykseen, jonka mukaan omaisuuden on *syytä olettaa* olevan peräisin rikollisesta toiminnasta. Näin ollen kyseinen menettämisseuraamus kuuluu iv alakohdan alaisuuteen. Ei kuitenkaan ole poissuljettua, että Suomessa määrätty laajennettu hyödyn menettäminen kuuluisi iii alakohdan alaisuuteen mikäli tuomiosta käy ilmi, että menettämisseuraamus on määrätty tilanteessa, jossa ”tuomioistuin on täsmällisten tosiseikkojen perusteella täysin vakuuttunut”. Myös esimerkiksi rikoslain 10 luvun 8 §:ssä tarkoitettu rikoksentekovälineen arvon menettäminen kuuluu iv alakohdassa tarkoitettuihin menettämisseuraamuksiin. Suomessa tuomitut menettämisseuraamukset koskevat siten käytännössä joko i, ii tai iv alakohdissa tarkoitettuja menettämisseuraamuksia.

Artiklan e ja f kohdissa määritellään rikoksen tuottama hyöty ja rikoksentekoväline. Hyöty on kohdan mukaan rikoksista koituva taloudellinen etuus ja se voi olla mitä tahansa omaisuutta. Rikoksentekovälineellä tarkoitetaan omaisuutta, jota osaksi tai kokonaan käytetään tai aiotaan käyttää millä tahansa tavalla rikoksen tai rikosten tekemiseen. Suomen voimassaolevassa lainsäädännössä säännökset rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksentekovälineen menetetyksi tuomitsemista ovat rikoslain 10 luvun 2 ja 4 §:ssä. Puitepäätöksen johdanto-osan 11 kohdan mukaisesti e ja f kohdassa tarkoitetut käsitteet kattavat myös rikoslain 10 luvun 5 §:ssä tarkoitetut rikosesineet.

Artiklan g kohdassa määritellään kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvat kulttuuriesineet. Artiklan h kohta sisältää säännöksen 8 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitetusta alueperiaatetta ja valtionulkoisen toimivallan käyttöä koskevasta kieltäytymisperusteesta. Sen mukaan jos menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtava rikosoikeudellinen menettely sisältää esirikoksen sekä rahanpesua, mainitussa 8 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettu rikos tarkoittaa esirikosta. Käytännössä säännös merkinnee sitä, että esimerkiksi jos samassa suomalaisen tuomioistuimen antamassa tuomiossa yksi henkilö on tuomittu Suomessa tehdystä esirikoksesta ja toinen henkilö rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitetusta mainitulla rikoksella hankittua omaisuutta koskevasta rahanpesusta, joka on tehty kokonaan tai osittain Saksassa, Saksan viranomainen ei saa kieltäytyä menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta 8 artiklan f kohdan ensimmäisen luetelmakohdan perusteella. Rikoslain 32 luvun 11 §:n rajoitussäännöksen mukaisesti Suomessa ei voida tuomita esimerkiksi luvun 6 §:ssä tarkoitetusta rahanpesusta esirikokseen syyllistynyttä henkilöä. Näin ollen 2 artiklan h kohdan säännöksellä on merkitystä, Suomen ollessa päätöksen tekevä valtio, ainoastaan silloin, kun samassa rikosoikeudellisessa menettelyssä on tuomittu eri henkilöt esirikoksesta ja rahanpesusta. Vastaavasti Suomen viranomaiset eivät saa mainitulla perusteella kieltäytyä täytäntöönpanosta, jos esirikos on tehty Saksassa ja rahanpesu Suomessa.

Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin ei oteta artiklaa koskevia asiasisältöisiä säännöksiä. Artikla on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan.

3 artikla. *Toimivaltaisten viranomaisten määrittäminen.* Artiklan 1 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio määrittelee itse, mitkä viranomaiset ovat kyseisessä jäsenvaltiossa

toimivaltaisia viranomaisia puitepäätöksessä tarkoitetuissa tilanteissa. Nämä viranomaiset tulee ilmoittaa neuvoston pääsihteeristölle. Artiklan 2 kohta sallii lisäksi yhden tai useamman keskusviranomaisen nimeämisen huolehtimaan päätösten hallinnollisesta lähettämisestä ja vastaanottamisesta ja toimivaltaisten viranomaisten avustamisesta. Artiklan 3 kohdan mukaan neuvoston pääsihteeristön tulee saattaa saamansa tiedot kaikkien jäsenvaltioiden ja komission saataville.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain 24 §:n mukaan oikeusrekisterikeskus ratkaisee, onko toisen pohjoismaan esittämään täytäntöönpanopyyntöön suostuttava. Vastaavasti lain 27 §:n mukaan oikeusrekisterikeskus myöskin esittää menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa koskevan pyynnön toisen pohjoismaan toimivaltaiselle viranomaiselle. Täytäntöönpano Suomessa tapahtuu lain 3 §:n mukaan Suomen lain mukaisesti. Näin ollen oikeusrekisterikeskus huolehtii ensivaiheessa menettämisseuraamuksen perinnästä vastaavasti kuin Suomessakin tuomittujen menettämisseuraamusten osalta. Mikäli tuomittu ei esimerkiksi oikeusrekisterikeskuksen lähettämän maksukehotuksen johdosta suorita menettämisseuraamusta, on oikeusrekisterikeskuksen haettava ulosottoa (L sakon täytäntöönpanosta 8 §). Mikäli kyseessä on esinettä koskeva menettämisseuraamus tai varat ovat jo poliisiviranomaisen hallussa, on oikeusrekisterikeskuksen haettava täytäntöönpanoa kihlakunnan poliisilaitokselta (L sakon täytäntöönpanosta 38 ja 41 §).

Yhteistoimintalain 5 §:n mukaan vieraassa valtiossa määrätyn seuraamuksen täytäntöönpanosta Suomessa päättää oikeusministeriö. Vastaavasti lain 20 §:n mukaan oikeusministeriö voi pyytää vieraalta valtiolta Suomessa tuomitun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa. Täytäntöönpano Suomessa tapahtuu lain 14 §:n mukaan niin kuin Suomen tuomioistuimen antaman lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään. Näin ollen oikeusrekisterikeskus huolehtii menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta vastaavasti kuin edellä on selostettu pohjoismaisen yhteistoimintalain osalta.

Artikla edellyttää asiasisältöisiä säännöksiä puitepäätöksen täytäntöönpanolakiin. Esityksessä ehdotetaan, että perusratkaisu viranomaisten osalta puitepäätöksen mukaisessa järjestelmässä olisi pohjoismaista yhteistoimintalakia vastaava. Näin ollen oikeusrekisterikeskus sekä vastaanottaisi toisista jäsenvaltioista Suomeen täytäntöönpantaviksi saapuvat päätökset ja tekisi päätöksen niiden täytäntöönpanosta että lähettäisi Suomessa määrätyt puitepäätöksessä tarkoitetut päätökset täytäntönpantaviksi toisiin jäsenvaltoihin. Näin ollen Suomi nimeäisi oikeusrekisterikeskuksen artiklassa tarkoitetuksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Suomi ei nimeäisi erityistä keskusviranomaista puitepäätöksessä tarkoitettuihin tehtäviin. Ratkaisu olisi vastaava kuin sakkopuitepäätöksen täytäntöönpanon osalta on tehty (EU-sakkotäytäntöönpanolaki 3 §).

4 artikla. *Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettäminen.* Artikla sisältää keskeiset säännökset siitä, mihin jäsenvaltioon ja mitä menettelyjä noudattaen puitepäätöksessä tarkoitettu päätös voidaan lähettää täytäntöönpantavaksi. Artiklan 1 kohdan mukaan rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan lähettää sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on perustellut syyt uskoa sillä luonnollisella tai oikeushenkilöllä, jota vastaan päätös on annettu, olevan omaisuutta tai tuloja.

Jos kyseessä on tietyn omaisuuden, esimerkiksi esineen, menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös, se voidaan lähettää siihen valtioon, jossa omaisuuden perustellusti uskotaan olevan. Mikäli ei ole tiedossa perusteita, mihin jäsenvaltioon päätös voitaisiin lähettää täytäntöönpantavaksi, päätös voidaan lähettää siihen jäsenvaltioon, jossa on sen luonnollisen henkilön asuinpaikka, jota vastaan menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on tehty. Mikäli kyseessä on oikeushenkilö, voidaan päätös vastaavasti lähettää sen rekisteröidyn kotipaikan toimivaltaiselle viranomaiselle. Päätös tulee aina lähettää yhdessä puitepäätöksen liitteenä olevan todistuksen kanssa.

Suomen ollessa päätöksen tehnyt jäsenvaltio, esityksessä ehdotetun toimivaltaisen viranomaisen eli oikeusrekisterikeskuksen tulisi tilanteesta riippuen pyrkiä hankkimaan omaisuuden sijaintia koskevaa tietoa eri läh-

teistä. Tällaisessa tilanteessa omaisuuden mahdollisesta sijainnista on saattanut kertyä tietoa jo esitutkintavaiheessa. Esitutkintaviranomaisten ja syyttäjän tiedossa on, mikäli toisessa jäsenvaltiossa on asian johdosta Suomen viranomaisten pyynnöstä ryhdytty esimerkiksi turvaamistoimiin. Näin ollen menetetyksi tuomittu omaisuus saattaa jo olla takavarikoituna tai jäädytettynä. Esimerkiksi EU-jäädyttämislain mukaisesti Suomen syyttäjäviranomainen on saattanut lähettää toiseen jäsenvaltioon mainitussa laissa tarkoitetun jäädyttämispäätöksen. Tällöin syyttäjän on EU-jäädyttämislaissa tarkoitetussa todistuksessa tullut arvioida milloin mahdollinen lopullinen menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa koskeva pyyntö tullaan lähettämään. Esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen liitteenä olevan todistuksen f kohdassa myös edellytetään yksilöitäväksi mahdollinen EU-jäädyttämislain mukaan tehty jäädyttämispyyntö. Näin ollen oikeusrekisterikeskuksen tiivis yhteistyö syyttäjä- ja poliisiviranomaisten kanssa olisi tärkeää Suomessa määrätyn menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon onnistumiseksi toisessa jäsenvaltiossa.

Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio on vastaavasti saatettu ryhtyä toisen jäsenvaltion pyynnöstä mahdollisen tulevan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon edellyttämiin turvaamistoimenpiteisiin edellä mainitun EU-jäädyttämislain tai pakkokeinolain (450/1987) 3 luvun 6 a §:n tai 4 luvun 15 a §:n mukaisesti. Myös näissä tilanteissa vastaavanlainen yhteistyö syyttäjä- ja poliisiviranomaisten kanssa on tarpeen.

Artiklan 2 kohta sisältää säännökset päätöksen lähettämistavasta. Päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on lähetettävä päätös tai sen oikeaksi todistettu jäljennös yhdessä todistuksen kanssa suoraan täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle jollakin sellaisella tavalla, josta jää kirjallinen todiste niin, että täytäntöönpanovaltio voi todeta sen aitouden. Muotoilu tarkoittanee sitä, että myös tietyt sähköiset lähettämistavat ovat sallittuja. Kyseinen muotoilu on jossain määrin vakiintunut ja sitä on käytetty myös muissa rikosoikeudellista yhteistyötä koskevissa instrumenteissa. Artiklan mukaan alkuperäinen päätös tai sen oikeaksi todistettu jäljennös ja alkuperäinen todistus lähetetään täytäntöönpanovaltioon tämän sitä vaatiessa. Virallinen yhteydenpito tapahtuu kohdan mukaan suoraan toimivaltaisten viranomaisten välillä.

Artiklan 3 kohdassa edellytetään, että päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on allekirjoitettava ja todistettava sisällöltään oikeaksi edellä mainittu todistus.

Artiklan 4 ja 5 kohdat sisältävät säännökset niitä tilanteita varten, joissa täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen ei ole päätöksen lähettävän valtion tiedossa tai päätös on lähetetty väärään paikkaan. Näissä tilanteissa voidaan hyödyntää muun muassa Euroopan oikeudellisen verkoston yhteyspisteitä. Päätöksen vastaanottaneen viranomaisen, joka ei olisi toimivaltainen, tulee toimittaa päätös edelleen oikealle viranomaiselle ja ilmoittaa tästä päätöksen antaneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Suomen voimassaolevassa lainsäädännössä on valtioiden välistä menettämisseuraamusten täytäntöönpanoyhteistyötä koskevia menettelysäännöksiä yhteistoimintalaissa, yhteistoiminta-asetuksessa ja pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ja mainitun lain täytäntöönpanoasetuksessa.

Yhteistoimintalain 5 §:n mukaan oikeusministeriö päättää vieraassa valtiossa määrätyn seuraamuksen täytäntöönpanosta Suomessa. Lain 20 §:n mukaisesti oikeusministeriö myös pyytää Suomessa tuomitun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa vieraassa valtiossa. Yhteistoiminta-asetuksessa (2 §) on säännökset vaadittavista tiedoista. Lain 25 §:n mukaan yhteydenpidosta vieraan valtion viranomaisiin huolehtii oikeusministeriö. Tarvittaessa yhteydenpito voi tapahtua myös diplomaattista tietä.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaan oikeusrekisterikeskus on toimivaltainen ratkaisemaan sen, onko toisen pohjoismaan täytäntöönpanopyyntöön suostuttava (24 §). Lain mukaan oikeusrekisterikeskus myös esittää muun muassa menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa koskevan pyynnön (27 §). Edellä mainittu asetus sisältää säännökset siitä, mitä täytäntöönpanopyynnössä on ilmoitettava ja mitä asiakirjoja lähetettävä. Asetuksen 2 §:n 2 momentti sallii kuitenkin sen, että täytäntöönpanopyynnön yhteydessä toimitetaan pykälän 1 momentissa mainitun

laajemman selvityksen sijasta vain todistus, joka sisältää sakkoluetteloon otettavat tiedot ja rikoksen yksilöimiseksi ehkä tarpeelliset muut selvitykset. Pohjoismaisessa yhteistyössä ei näin ollen nykyisin edellytetä, puitepäätöksestä poiketen, esimerkiksi tuomion lähettämistä. Todistuksessa tarkoitetut tiedotkin ovat vähäisemmät kuin puitepäätöksessä tarkoitetussa todistuksessa edellytetyt tiedot.

Artikla on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan. Esityksessä on katsottu, että artiklaa koskevia asiasisältöisiä säännöksiä ei ole tarpeen ottaa puitepäätöksen täytäntöönpanolakiin. Edellisen artiklan perusteluissa todetuin tavoin esityksessä ehdotetaan, että Suomi ilmoittaa toimivaltaiseksi viranomaiseksi oikeusrekisterikeskuksen. Tämä merkitsee sitä, että oikeusrekisterikeskus tekee päätöksen Suomessa määrätyn puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvan seuraamuksen lähettämisestä täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon. Oikeusrekisterikeskuksen on myöskin täytettävä puitepäätöksen liitteenä oleva todistus ja oltava yhteydessä tarvittaessa toisten jäsenvaltioiden toimivaltaisiin viranomaisiin. Tässä tarkoitetut tehtävät eivät poikkeaisi olennaisesti siitä, mitä oikeusrekisterikeskuksen tehtäviin nykyisin pohjoismaisen yhteistyön osalta kuuluu.

5 artikla. *Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettäminen yhdelle tai useammalle täytäntöönpanovaltiolle.* Artikla sisältää säännökset niistä tilanteista, joissa menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan lähettää täytäntöönpantavaksi yhtä aikaa useammassa jäsenvaltiossa. Artiklan 1 kohdan mukaan pääsääntönä on, että päätös lähetetään vain yhdelle jäsenvaltiolle kerrallaan.

Artiklan 2 kohta sisältää luettelon tilanteista, joissa muita kuin rahamääriä koskeva päätös voidaan lähettää samanaikaisesti useampaan jäsenvaltioon. Näin voidaan toimia ensinnäkin, jos päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on perustellut syyt uskoa, että menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevaa omaisuutta on eri täytäntöönpanovaltioissa. Kahteen jäsenvaltioon lähettäminen on mahdollista myös silloin, jos tietyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevan omaisuuden täytäntöönpano edellyttää toimia useammassa täytäntöönpanovaltiossa, taikka päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on perustellut syyt uskoa, että tietty menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteen oleva omaisuus on yhdessä kahdesta tai useammasta täytäntöönpanovaltiosta.

Artiklan 3 kohta koskee rahamäärän menetetyksi tuomitsemista. Sen mukaan tällainen päätös voidaan lähettää samanaikaisesti useampaan täytäntöönpanovaltioon, jos päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen katsoo, että siihen on erityinen tarve esimerkiksi jos asianomaista omaisuutta ei ole jäädytetty omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2003/577/YOS, jäljempänä *jäädyttämispuitepäätös*, mukaisesti. Mainitun puitepäätöksen kansalliset täytäntöönpanotoimet on tehty antamalla EU-jäädyttämislaki. Toinen kohdassa mainittu esimerkki koskee tilanteita, joissa sen omaisuuden arvo, joka voidaan päätöksen tehneessä ja jossakin täytäntöönpanovaltiossa täytäntöönpanotoimien tuloksena saada, ei todennäköisesti riitä koko päätöksen täysimääräiseen täytäntöönpanoon.

Edellä 4 artiklassa esitetyin tavoin päätöksen lähettämiseen toimivaltainen viranomainen olisi oikeusrekisterikeskus. Näin ollen oikeusrekisterikeskus päättäisi myös tässä artiklassa tarkoitetusta päätöksen lähettämisestä täytäntöönpantavaksi useampaan jäsenvaltioon. Menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa voidaan artiklasta ilmi käyvin tavoin jatkaa myös päätöksen tehneessä valtiossa.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ja yhteistoimintalaissa ei ole säännöksiä menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta yhtä aikaa Suomessa ja toisessa tai useammassa muussa täytäntöönpanovaltiossa.

Esityksessä ehdotetaan, että artiklaa koskevia asiasisältöisiä säännöksiä ei otettaisi täytäntöönpanolakiin. Artikla on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan.

6 artikla. *Rikokset.* Artikla sisältää säännökset siitä, missä tilanteissa täytäntöönpanovaltiolla on velvollisuus päätöksen täytäntöönpanoon kaksoisrangaistavuutta tutki-

matta. Artiklan 1 kohta sisältää 32-kohtaisen luettelon rikoksista tai rikostyypeistä. Mikäli mainitut teot, jotka johtivat menettämisseuraamuksen tuomitsemiseen, ovat päätöksen tehneessä valtiossa rikoksia, sellaisina kuin ne on määritelty päätöksen tehneen valtion lainsäädännössä, tulee päätös panna täytäntöönpanovaltiossa täytäntöön ilman kaksoisrangaistavuuden tutkimista. Lisäedellytyksenä on, että rikoksesta tulee voida päätöksen tehneessä valtiossa määrätä vapausrangaistus, jonka enimmäispituus on vähintään kolme vuotta. Luettelo rikoksen rangaistusasteikkoa koskevine kynnyksineen vastaa asiallisesti eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdassa olevaa, EU-luovuttamislain 3 §:n 1 ja 2 momentissa olevaa, jäädyttämispuitepäätöksen 3 artiklan 2 kohdassa olevaa, sekä EU-jäädyttämislain 3 §:n 2 ja 3 momentissa olevaa luetteloa.

Tässä esityksessä ei ole perusteltua käydä läpi yksityiskohtaisesti, mitä tekoja listassa mainitut yleisluonteiset nimikkeet Suomen lainsäädännössä vastaavat. EU-luovuttamislaissa tarkoitetun ja tässä esityksessä tarkoitettua listaa vastaavan 32-kohtaisen listan sisältöä on tarkemmin analysoitu kyseistä lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 88/2003 vp, s. 18-19). Kyseessä olisi vain esimerkkiluettelo johtuen listassa mainittujen nimikkeiden avoimuudesta. Toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on yksittäistapauksessa tulkita, mikä kansallinen rikos kuuluu listassa mainittujen nimikkeiden alaisuuteen Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio. Suomeen täytäntöönpantavaksi saapuvan päätöksen osalta oikeusrekisterikeskuksen ei pääsääntöisesti tule tutkia sitä, onko esimerkiksi toisen jäsenvaltion rikoslainsäädännössä tarkoitettu rikos, josta seuraamus on tuomittu, puitepäätöksessä tarkoitettu listarikos. Tämän päätöksen ja tulkinnan tekee päätöksen lähettänyt viranomainen. Suomen toimivaltainen viranomainen voi jäljempänä esiteltävin tavoin kuitenkin tietyissä tilanteissa kieltäytyä täytäntöönpanosta, jos päätöksen mukana toimitettu todistus ei selvästikään vastaa päätöstä. Merkitystä ei näissä tapauksissa kuitenkaan ole sillä, onko teko Suomen lain mukaan tähän luetteloon kuuluva teko. Kuitenkin siltä osin, kuuluuko teko kohdassa tarkoitettuun luetteloon, Suomen toimivaltainen viranomainen voisi puuttua vain selviin virheisiin, sillä käsitteet ovat osin laajoja ja tulkinnanvaraisia. Toisen jäsenvaltion ilmoittaessa teon sisältyvän luetteloon, tulee ottaa huomioon, että puitepäätös on hyväksytty kaikilla Euroopan unionin silloisilla virallisilla kielillä, joten myös erikieliset käännökset voivat aiheuttaa eroja käsitteiden tulkinnassa.

Vaikka Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, ei näissä tapauksissa tutkittaisikaan, onko teko Suomessa rikos, käytännössä kaksoisrangaistavuus täyttyisi lähes poikkeuksetta. Luetteloon sisältyvä teko, joka ei olisi Suomessa rikos, saattaisi olla esimerkiksi rikollisjärjestöön osallistuminen, jos se päätöksen tehneessä jäsenvaltiossa olisi määritelty laajemmin rangaistavaksi kuin Suomessa. Suomessa järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen on säädetty rangaistavaksi rikoslain 17 luvun 1a ja 24 §:ssä. Myös terrorismi saattaisi olla päätöksen tehneessä jäsenvaltiossa säädetty rangaistavaksi laajemmin tunnusmerkistöin kuin Suomessa. Samoin rasismin ja muukalaisvihan osalta päätöksen tehneessä jäsenvaltiossa saattaisi olla sellaisia tekomuotoja, jotka Suomessa eivät ole rangaistavia.

Suomen ollessa päätöksen lähettävä valtio tulee lähettämiseen toimivaltaisen viranomaisen eli esityksen mukaan oikeusrekisterikeskuksen tulkita, onko rikos, josta henkilö on Suomessa tuomittu, puitepäätöksen 32-kohtaisessa listassa tarkoitettu niin sanottu listarikos.

Artiklan 2 kohta sisältää määräykset siitä, miten edellä mainittua 32-kohtaista rikosluetteloa voidaan myöhemmin muuttaa ja tarkastella. Kohdan mukaan neuvosto voi yksimielisesti ja kuultuaan Euroopan parlamenttia Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 39 artiklan 1 kohdan edellytyksin päättää lisätä rikoslajeja 1 kohdassa olevaan luetteloon. Säännös merkitsee sitä, että ilman Suomen hyväksyntää listaa ei voida laajentaa.

Artiklan 1 ja 2 kohdan säännökset ovat niin yksityiskohtaiset, että niitä voidaan soveltaa suoraan. Esityksessä ehdotetaan, että mainittujen kohtien osalta asiasisältöiset säännökset täytäntöönpanolaissa eivät ole tarpeen. Täl-

laiset säännökset eivät toisi lisäarvoa säännösten selkeyden osalta.

Artiklan 3 kohta mahdollistaa sen, että muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen rikosten eli niin sanottujen listarikosten osalta täytäntöönpanovaltio voi asettaa päätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytykseksi, että teko joka johti menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen, on rikos, joka täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan mahdollistaa menetetyksi tuomitsemisen, riippumatta rikoksen tunnusmerkistöstä tai luokittelusta päätöksen tehneen valtion lainsäädännössä. Kohta sallii toisin sanoen myös kaksoisrangaistavuuden edellyttämisen sen lisäksi, että voidaan edellyttää rikoksesta olevan mahdollista määrätä menettämisseuraamus. Näin ollen Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio täytäntööpanosta voitaisiin kieltäytyä, vaikka teko olisi myös Suomessa rikos, mutta vastaavassa tilanteessa esimerkiksi kyseistä rikosesinettä ei rikoslain 10 luvun 5 §:n mukaan voitaisi tuomita menetetyksi.

Jäädyttämispuitepäätöksen 3 artiklan 4 kohta sisältää vastaavankaltaisen muotoilun kuin tässä tarkoitettu 3 kohdan muotoilu ”riippumatta rikoksen tunnusmerkistöstä tai luokittelusta päätöksen tehneen valtion lainsäädännössä”. Kirjoitettaessa mainittua määräystä vastaavaa säännöstä EU-jäädyttämislain 3 §:ään on käytetty muotoilua ”on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä rikos”. Viimeksi mainitun muotoilun on tarkoitettu kattavan myös niin sanotut kansallisesti rajoittuneet rikokset. Sen nojalla esimerkiksi toisessa jäsenvaltiossa tehty veropetos, joka siis kohdistuu kyseisen vieraan valtion julkisiin varoihin eikä ole Suomen lain mukaan veropetos, voidaan katsoa Suomen lain mukaiseksi veropetokseksi, jos teko olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä veropetos. Toisaalta edellytyksenä ei ole, että päätöksen perusteena oleva teko on Suomessa rangaistava samalla rikosnimikkeellä kuin päätöksen tehneessä valtiossa. Riittävää on, että päätöksen perusteena oleva teko on Suomessa rangaistava riippumatta siitä, mikä on teon rikosnimike. Esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen 6 artiklan 3 kohtaa voidaan tulkita tältä osin vastaavalla tavalla.

Esityksessä ehdotetaan, että 3 kohdan osalta täytäntöönpanolakiin ei oteta asiasisältöisiä säännöksiä. Kohdan harkinnanvaraista kaksoisrangaistavuuden vaatimusta koskeva säännös on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan. Säännöksen sanamuodon voidaan tulkita kattavan edellä selostetulla tavalla niin sanotut kansallisesti rajoittuneet rikokset. Kaksoisrangaistavuuden edellytys, siltä osin kuin se puitepäätöksen mukaan on sallittu, jäisi siten harkinnanvaraiseksi täytäntöönpanon edellytykseksi Suomen ollessa päätöksen täytäntöönpaneva valtio. Suomen toimivaltainen viranomainen, esityksen mukaan oikeusrekisterikeskus, harkitsisi yksittäistapauksessa sen, kieltäydytäänkö Suomessa täytäntöönpanosta sen vuoksi, että kaksoisrangaistavuuden edellytys ei täyty. Käytännössä tällaiset harkintatilanteet olisivat harvinaisia, sillä on oletettavaa, että valtaosa sellaisista teoista, jotka ovat rangaistavia toisissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa, ovat rangaistavia myös Suomessa. Vaikka kaksoisrangaistavuuden edellytys ei jossain poikkeuksellisessa tapauksessa täyttyisikään, voidaan täytäntöönpanoon käytännössä ryhtyä, jollei kyseisen teon rangaistavuuden voisi katsoa olevan Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden vastaista.

Suomen voimassaolevassa laissa on säännöksiä vieraassa valtiossa tuomitun menettämisseuraamuksen osalta pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ja yhteistoimintalaissa. Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa täytäntöönpanon edellytykseksi ei ole asetettu kaksoisrangaistavuuden täyttymistä. Laki ei kuitenkaan aseta ehdotonta velvollisuutta toisessa pohjoismaassa tuomitun seuraamuksen täytäntöönpanemiselle, vaan se *voidaan* panna täytäntöön. Lain mukaan täytäntöönpanosta päättää oikeusrekisterikeskus. Näin ollen esityksessä ehdotettu ratkaisu harkinnanvaraisen kaksoisrangaistavuuden edellytyksen ja siitä päättävän viranomaisen osalta vastaa asiallisesti pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa nykyisin säädettyä menettelyä.

Yhteistoimintalain 3 §:ssä puolestaan asetetaan vieraan valtion tuomioistuimen määräämän seuraamuksen täytäntöönpanon edellytykseksi, että teko, josta seuraamus on määrätty, on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan ri-

kos taikka on EU-luovuttamislain 3 §:ssä tarkoitettu teko. Mainitussa 3 §:ssä oleva 32-kohtainen lista, jolla eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpanotoimien yhteydessä mahdollistettiin kaksoisrangaistavuudesta riippumaton vankeusrangaistusten täytäntöönpano Suomessa, vastaa rangaistuskynnyksineen tässä puitepäätöksessä tarkoitettua listaa. Yhteistoimintalain 5 §:n mukaan vieraassa valtiossa määrätyn seuraamuksen täytäntöönpanosta Suomessa päättää oikeusministeriö.

7 artikla. *Tunnustaminen ja täytäntöönpano.* Artikla sisältää säännökset menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, omaisuuden arvoa vastaavan rahamäärän perimisestä tietyn omaisuuden sijasta, rahamäärää koskevan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta ja tarvittaessa käytettävästä valuutan muuntokurssista.

Artiklan 1 kohta sisältää säännöksen, jonka mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset tunnustavat 4 ja 5 artiklan mukaisesti lähetetyn päätöksen menetetyksi tuomitsemisesta vaatimatta muita muodollisuuksia ja toteuttavat viipymättä kaikki tarvittavat toimet sen täytäntöönpanemiseksi. Tästä voidaan poiketa, mikäli toimivaltainen viranomainen päättää vedota johonkin 8 artiklassa tarkoitettuun kieltäytymisperusteeseen tai 10 artiklassa tarkoitettuun lykkäämisperusteeseen.

Kohta on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan. Esityksessä ehdotetaan, että kohdan osalta täytäntöönpanolakiin ei otettaisi asiasisältöisiä säännöksiä.

Artiklan 2 kohta sisältää säännöksen, jonka mukaan tilanteessa, jossa täytäntöönpanopyyntö koskee tiettyä omaisuutta, päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat, jos se on kyseisten jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaista, sopia, että menetetyksi tuomitseminen voidaan täytäntöönpanovaltiossa panna täytäntöön määräämällä maksettavaksi omaisuuden arvoa vastaava rahamäärä.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ei ole asiaa koskevia säännöksiä. Yhteistoimintalain 9 a § puolestaan sisältää asiaa koskevan säännöksen sellaisia tilanteita varten, joissa oikeusministeriö on katsonut, että täytäntöönpanoa ei voida jatkaa suoraan, vaan on ryhdytty seuraamuksen muuntamismenettelyyn tuomioistuimessa. Tällöin tuomioistuin voi pykälän 2 momentin mukaan vieraassa valtiossa määrätyn tiettyä esinettä koskevan menettämisen sijasta määrätä esineen arvon menetettäväksi, mikäli arvon menettämiseen voitaisiin tuomita Suomen lain mukaan vastaavanlaisesta rikoksesta tuomittaessa ja vieras valtio on sitä pyytänyt tai siihen suostunut. Käytännössä tällaisilla tilanteilla voitaisiin tarkoittaa tapauksia, joissa rikoslain 10 luvun 4 tai 5 §:ssä tarkoitetun esineen arvo voitaisiin 8 §:n mukaisesti Suomessa tuomita menetetyksi. Asiallisesti menettely tarkoittaa uuden, aikaisemman seuraamuksen korvaavan menettämisseuraamuksen määräämistä Suomen tuomioistuimessa. Tämänkaltaisen ratkaisun tekeminen voitaneen antaa vain tuomioistuimen tehtäväksi.

Kohta edellyttää asiasisältöisiä säännöksiä täytäntöönpanolakiin. Täytäntöönpanolakia koskevissa perusteluissa tarkemmin selostettavin tavoin toimivaltainen viranomainen eli oikeusrekisterikeskus olisi toimivaltainen viranomainen myös tässä kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa. Puitepäätöksen johdantoosan 4 kohdasta ilmi käyvin tavoin puitepäätöksellä on tarkoitus lakkauttaa kaikki jäsenvaltioiden väliset järjestelmät, joilla menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös muunnetaan kansalliseksi päätökseksi. Päätökset olisi siten voitava panna täytäntöön sellaisenaan. Toisen jäsenvaltion määräämän menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa varten ei ole perusteltua luoda tuomioistuinmenettelyä, jossa tässä tarkoitetut tilanteet säännönmukaisesti käsiteltäisiin. Esityksen mukaan oikeusrekisterikeskus suorittaisi toisen jäsenvaltion esinettä koskevan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon sijasta esineen arvoa vastaavan täytäntöönpanon, jos jäsenvaltio jo alun perin toimittamassaan todistuksessa tai erikseen myöhemmin ilmoittaa määrän, joka kyseisen valtion tuomioistuimen antaman päätöksen mukaan tulee panna täytäntöön. Tällöin esineeseen kohdistuva täytäntöönpano Suomessa lakkaisi. Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio vastaavaa tietoa ei käytännössä tule lähetettäväksi. Tällaisia rikostuomioita, joissa samalla määrättäisiin

menetetyksi sekä tietty esine tai sen arvo ei Suomessa käytännössä anneta.

Artiklan 3 kohta sisältää säännöksen, jonka mukaan tilanteessa, jossa päätös koskee rahamäärää ja maksua ei saada, täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset panevat menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön 1 kohdan mukaisesti kohdistamalla täytäntöönpanon mihin tahansa kyseiseen tarkoitukseen saatavilla olevaan omaisuuteen.

Artikla edellyttää säännöksiä täytäntöönpanolakiin sen vuoksi, että täytäntöönpanolakiin otettaisiin esityksen mukaan säännös, jonka mukaan puitepäätöksessä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Suomessa oikeusrekisterikeskus. Asiallisesti kohdassa tarkoitettu säännös ei edellytä sääntelyä täytäntöönpanolakiin. Tässä kohdassa tarkoitetut toimet suorittaa kuitenkin Suomessakin tuomittujen menettämisseuraamusten osalta ulosottoviranomainen. Täytäntöönpanolakia koskevissa perusteluissa selostetuin tavoin menettämisseuraamus pantaisiin Suomessa täytäntöön vastaavalla tavalla kuin Suomessa tuomittu menettämisseuraamus. Kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa, kuten vastaavissa kansallisissakin tapauksissa, oikeusrekisterikeskuksen tulisi hakea menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa ulosottoviranomaiselta sakon täytäntöönpanosta annetun lain 8 §:n ja 38 §:n 2 momentin mukaisesti. Tällöin ulosottoviranomainen panee maksuvelvoitteen täytäntöön ulosottokaaren (705/2007) säännösten mukaisesti. Täytäntöönpanolakiin otettaisiin näin ollen säännös, jonka mukaan 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa päätöksen tekee kuitenkin ulosottoviranomainen. Ulosottolain (37/1895) säännökset korvautuvat 1 päivänä tammikuuta 2008 voimaantulevalla ulosottokaarella (705/2007). Tämän vuoksi esityksessä viitataan jäljempänä vain ulosottokaaren säännöksiin.

Artiklan 4 kohdan mukaan tilanteessa, jossa menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee rahamäärää, täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on tarvittaessa muunnettava seuraamus täytäntöönpanovaltion valuutaksi menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tekemisajankohdan valuuttakurssia käyttäen. Kohdan säännös on tarpeen, sillä kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa ei ole käytössä sama rahayksikkö.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain 2 § sisältää säännöksen seuraamuksen muuntamisesta täytäntöönpanovaltion valuutan määräiseksi. Sen mukaan perittävä rahamäärä on päätöksessä, jolla täytäntöönpanopyyntöön suostutaan, muunnettava Suomen rahaksi päätöstä edeltäneen päivän ostokurssin mukaan. Yhteistoimintalaissa ei ole kohtaa vastaavia säännöksiä.

Artiklan 5 kohta sisältää säännöksen, joka asiallisesti koskee 8 artiklan 2 kohdan g alakohdassa tarkoitettua kieltäytymisperustetta. Kohdan mukaan jäsenvaltio voi neuvoston pääsihteeristöön talletettavalla ilmoituksella ilmoittaa, että sen toimivaltaiset viranomaiset eivät tunnusta tai pane täytäntöön päätöksiä menetetyksi tuomitsemisesta tilanteessa, jossa omaisuus on tuomittu menetetyksi 2 artiklan d kohdan iv alakohdassa tarkoitettujen laajempien menetetyksituomitsemisvaltuuksien nojalla. Kohdan mukaan tällainen ilmoitus voidaan peruuttaa milloin tahansa. Kohdassa tarkoitettu ilmoitus on sanamuotonsa mukaisesti kuitenkin vapaaehtoinen, eikä sellaisen tekemättä jättäminen estäne 8 artiklan 2 kohdan g alakohdassa olevan kieltäytymisperusteen soveltamista tarvittaessa. Kohdassa mainittu ilmoitus voidaan siten tehdä tai peruuttaa lähinnä informatiivisuussyistä. Käytännössä tällaisen ilmoituksen tehnevät sellaiset jäsenvaltiot, jotka muuttavat kieltäytymisperusteen harkinnanvaraisesta ehdottomaksi.

Esityksessä ehdotetaan, että 4 ja 5 kohdan osalta täytäntöönpanolakiin ei otettaisi asiasisältöisiä säännöksiä. Kohdat ovat niin yksityiskohtaisia, että niitä voidaan soveltaa suoraan.

8 artikla. *Perusteet olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön.* Artikla sisältää säännökset kieltäytymisperusteista. Artiklan 1 kohta sisältää todistuksen epätäydellisyyttä koskevan kieltäytymisperusteen. Sen mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi harkinnanvaraisesti kieltäytyä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, jos 4 artiklassa edellytettyä todistusta ei esitetä, se on puutteellinen tai ei selvästikään vastaa päätöstä.

Artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kieltäytymisperuste liittyy päätöksen mukana toimitettavaan todistukseen, jonka malli on puitepäätöksen liitteenä. Toimivaltainen viranomainen voi harkinnanvaraisesti kieltäytyä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, jos tätä 4 artiklassa edellytettyä todistusta ei ole toimitettu, se on puutteellinen tai ei selvästi vastaa päätöstä. Todistus on keskeinen osa puitepäätöksessä tarkoitettua järjestelmää. Se sisältää kaikki täytäntöönpanon kannalta olennaiset tiedot. Todistuksen merkitystä korostaa myös se, että jäljempänä 19 artiklan yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyin tavoin päätösvaltion on käännettävä vain todistus täytäntöönpanovaltion viralliselle tai sen hyväksymälle kielelle. Täytäntöönpanosta voitaisiin esimerkiksi kieltäytyä, jos teko, johon päätös perustuu, ei ole todistuksessa riittävästi yksilöity. Kohta sallii kieltäytymisen myös esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, jossa päätöksen tehnyt valtio olisi merkinnyt todistukseen teon olevan jokin 6 artiklassa tarkoitettu niin sanottu listarikos, teko ei olisi Suomessa rangaistava ja päätöksestä kävisi kiistattoman selkeästi ilmi, että kyseessä ei voi edes tulkinnalla olla todistuksessa tarkoitettu listarikos siten kuin se on tulkittu päätösvaltiossa. Kohdassa tarkoitettu kieltäytymisperusteen harkinnanvaraisuus on perusteltua myös sen vuoksi, että täytäntöönpanosta ei ole tarkoituksenmukaista kieltäytyä esimerkiksi sen perusteella, että todistuksen puutteellisuus koskee jotakin vähämerkityksellistä seikkaa.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole tämän kaltaista kieltäytymisperustetta. Yhteistoimintaasetuksen 2 §:ssä on kuitenkin säännökset siitä, mitä tietoja on toimitettava pyydettäessä vieraassa valtiossa määrätyn seuraamuksen täytäntöönpanoa Suomessa.

Esityksessä ehdotetaan, että kohdan osalta täytäntöönpanolakiin ei otettaisi asiasisältöisiä säännöksiä. Kohtaa voidaan soveltaa suoraan.

Artiklan 2 kohta sisältää luettelon kahdeksasta muusta harkinnanvaraisesta kieltäytymisperusteesta, joiden tullessa sovellettavaksi täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä. Artiklan 1 kohdassa on käytetty muotoilua ”toimivaltainen viranomainen voi kieltäytyä”. Nyt käsiteltävässä kohdassa 2 puolestaan käytetään muotoilua ”toimivaltainen oikeusviranomainen … voi myös kieltäytyä”. Kohdan mukaan ”oikeusviranomainen” määritellään kunkin valtion lainsäädännössä. Puitepäätöksen mahdollistaman liikkumavaran mukaisesti esityksessä on katsottu perusteluksi, että myös 2 kohdassa tarkoitettujen kieltäytymisperusteiden osalta harkinnan suorittaa oikeusrekisterikeskus. Ottaen huomioon sen, että puitepäätöksen tavoitteena on, että toisen jäsenvaltion tuomitsema menettämisseuraamus pannaan täytäntöön vastaavalla tavalla kuin kotimainen menettämisseuraamus, ei ole perusteltua luoda järjestelmää, jossa täytäntöönpanosta päättäisi 2 kohdan vuoksi säännönmukaisesti esimerkiksi tuomioistuin. Tällöin puitepäätöksen mukaisella järjestelmällä ei saavutettaisi täytäntöönpanomenettelyn osalta lisäarvoa, vaan asiallisesti menettely tulisi moniportaisemmaksi kuin nykyinen yhteistoimintalain mukainen menettely. Nykyisin menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta päättää suoraan oikeusministeriö, jos se katsoo, että täytäntöönpanoa voidaan jatkaa suoraan (yhteistoimintalain 5 ja 7 §). Asia saatetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi vain, jos menettämisseuraamus tulee muuntaa esimerkiksi sen vuoksi, että se on laadultaan sellainen, jota Suomen lain mukaan ei olisi mahdollista määrätä (7 § ja 8 §). Pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaan täytäntöönpanosta päättää oikeusrekisterikeskus (24§).

Esityksessä ehdotetaan, täytäntöönpanolain yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostettavin tavoin, että myös artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa täytäntöönpanosta päättäisi oikeusrekisterikeskus.

Kohdan a alakohta sisältää ne bis in idem – periaatetta koskevan harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen. Mainitun periaatteen ajatus on, että henkilöä ei saa kahta kertaa tuomita samasta asiasta. Valtioiden väliseen täytäntöönpanoyhteistyöhön sovellettuna periaate merkitsee sitä, että tilanteessa, jossa esimerkiksi yksi jäsenvaltio olisi jo tuominnut henkilön tietystä rikoksesta ja lähettänyt tuomion täytäntöönpantavaksi Suomeen, voitaisiin Suomessa kieltäytyä sellaisen samaa asiaa koskevan tuomion täytäntöönpanosta, joka olisi annettu jossakin toisessa jäsenval-

tiossa. Käytännössä sellainen tilanne, jossa sama henkilö olisi kahdessa jäsenvaltiossa tuomittu samasta rikoksesta, on kuitenkin melko teoreettinen.

Kieltäytymisperuste on alakohdassa määritelty hyvin väljästi ainoastaan periaatteen tasolla. Sen on perusteltuakin olla joustava, sillä mainitusta periaatteesta ja sitä koskevista kieltäytymisperusteista on valtioiden välisiin suhteisiin sovellettuna monenlaisia poikkeuksia ja määritelmiä. Eräänä perustavanlaatuisimpana esimerkkinä poikkeamisen tarpeesta voidaan mainita tilanne, jossa tuomio olisi annettu jossakin valtiossa vain sen vuoksi, että tekijää suojattaisiin todelliselta rikosoikeudelliselta vastuulta. Käytännössä tässä tarkoitettu kieltäytymisperuste, Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, tulisi sovellettavaksi ainoastaan silloin, kun toinen samassa asiassa annettu päätös tulisi toimivaltaisen viranomaisen eli oikeusrekisterikeskuksen tietoon.

Voimassa olevassa pohjoismaisen yhteistoimintalain 25 §:n 1 momentissa on ne bis in idem –periaatteeseen liittyvä kieltäytymisperuste. Sen mukaan Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa sellaisesta rikoksesta annettua tuomiota, jota koskeva syyte on Suomen tuomioistuimessa vireillä tai lainvoimaisella tuomiolla ratkaistu taikka josta rikoksesta valtakunnansyyttäjä on määrännyt syytteen nostettavaksi, ei saa panna Suomessa täytäntöön. Näin ollen pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaisesti jossain muussa valtiossa kuin Suomessa samasta rikoksesta annetulla tuomiolla ei ole Suomessa tapahtuvan täytäntöönpanon estävää vaikutusta. Yhteistoimintalain 3 §:n 3 momentti sisältää asiallisesti pohjoismaisen yhteistoimintalain 25 §:n 1 momenttia vastaavan säännöksen. Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimus, jota sovelletaan rinnakkain yhteistoimintalain kanssa silloin kun pyynnön esittänyt valtio on mainitun yleissopimuksen osapuoli, sisältää puitepäätöksessä tarkoitettua kieltäytymisperustetta vastaavan tarkemmin määrittelemättömän ne bis in idem –periaatteeseen liittyvän kieltäytymisperusteen. Yleissopimuksen 18 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan yhteistyöstä voidaan kieltäytyä, jos pyynnön vastaanottanut osapuoli katsoo, että sen noudattaminen olisi ne bis in idem –periaatteen vastaista. Mainitun yleissopimuksessa tarkoitetun kieltäytymisperusteen soveltamisesta päättää nykyisin oikeusministeriö.

Alakohta b sisältää 6 artiklan 3 kohtaa vastaavan kieltäytymisperusteen, jota on tarkemmin selostettu edellä 6 artiklan 3 kohdan yhteydessä. Täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos teko ei ole menetetyksi tuomitsemisen mahdollistava rikos täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan. Tätä kieltäytymisperustetta voidaan soveltaa silloin kun kyseessä ei ole 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu niin sanottu listarikos. Alakohta sisältää 6 artiklan 3 kohdassa olevan niin sanotut kansallisesti rajoittuneet rikokset huomioivaa sanamuotoa tarkentavan määräyksen. Sen mukaan veron, maksun, tullin tai valuuttatoimen osalta menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta ei voida kieltäytyä sillä perusteella, että täytäntöönpanovaltion lainsäädäntö ei määrää samantyyppisiä veroja tai maksuja tai se ei sisällä veroja, maksuja, tulleja tai valuuttatoimia koskevia samantyyppisiä säännöksiä kuin päätöksen tehneen valtion lainsäädäntö.

Edellä 6 artiklan osalta esitetyin tavoin pohjoismainen yhteistoimintalaki ei sisällä kaksoisrangaistavuuden edellytystä. Yhteistoimintalaki puolestaan sisältää kaksoisrangaistavuuden edellytyksen siltä osin kun kyseessä ei ole EU-luovuttamislain 3 §:ssä tarkoitettu teko. Mainittu EU-luovuttamislain pykälä sisältää saman rikoslistan kuin esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohta. Aiemmin selostetuin tavoin yhteistoimintalaissa luovuttiin vankeusrangaistusten täytäntöönpanon osalta kaksoisrangaistavuuden edellyttämisestä tiettyjen niin sanottujen listarikosten osalta eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen kansallisten täytäntöönpanotoimien yhteydessä.

Kohdan c alakohta sisältää säännöksen, jonka mukaan täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos on olemassa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen koskemattomuus tai erioikeus, joka estäisi asianomaisen omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevan kansallisen päätöksen täytäntöönpanon. Kyseessä on niin sanottua *immuniteettia* koskeva kieltäytymisperuste. Tässä tarkoitetut tilanteet olisivat todennäköisesti

harvinaisia. Lähinnä kyseeseen voisi tulla esimerkiksi tilanne, jossa päätöksen täytäntöönpano koskisi vieraan valtion diplomaattista edustajaa. Kieltäytymisperusteen harkinnanvaraisuudesta huolimatta se olisi esimerkissä mainitussa tilanteessa käytännössä ehdoton johtuen esimerkiksi diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 4/1970) luomasta immuniteetista.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ja yhteistoimintalaissa ei ole vastaavaa kieltäytymisperustetta.

Kohdan d alakohta sisältää asianosaisten ja kolmansien oikeuksia koskevan kieltäytymisperusteen. Sen mukaan täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaiset asianosaisten, mukaan lukien vilpittömässä mielessä toimivien kolmansien osapuolten, oikeudet tekevät menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon mahdottomaksi, myös jos tämä johtuu 9 artiklan mukaisten oikeussuojakeinojen käyttämisestä.

Suomen ollessa täytäntööpanovaltio alakohdan voitaneen katsoa tarkoittavan esimerkiksi rikoslain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitettuja tilanteita. Mainitun pykälän pääsäännön mukaan menetetyksi ei tuomita esinettä tai muuta omaisuutta, joka kokonaan tai osaksi kuuluu muulle kuin rikoksentekijälle, rikokseen osalliselle tai sille, jonka puolesta tai suostumuksin rikos on tehty. Tässä kieltäytymisperusteessa tarkoitettu viittaus 9 artiklan oikeussuojakeinoihin johtaa lähinnä kehäpäätelmään. Täytäntöönpanosta kieltäydytään, mikäli asianosainen on esimerkiksi valittanut tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä, jossa täytäntöönpanoon on suostuttu ja voittanut asiansa. Asiallisesti täytäntöönpanosta on tällöin pääsääntöisesti kieltäydytty jollakin muulla kuin tässä alakohdassa tarkoitetulla perusteella. Artiklassa 9 tarkoitettujen oikeussuojakeinojen tullessa käytettäväksi kyseessä olisi lähinnä lykkäämisperuste, joka on todettukin jäljempänä esitetyin tavoin 10 artiklassa.

Alakohdassa tarkoitettu viittaus 9 artiklan oikeussuojakeinoihin tarkoittaa 9 artiklasta ilmikäyvin tavoin viittausta myös oikeussuojakeinoihin 7 artiklassa, erityisesti 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen tapausten osalta. Edellä 7 artiklan 3 kohdan perusteluissa esitetyin tavoin kyse on tilanteesta, jossa täytäntöönpantavana on rahamääräinen menettämisseuraamus, jota ei saada suoraan rahamääräisesti perittyä. Mainitun säännöksen mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset panevat päätöksen täytäntöön kohdistamalla täytäntöönpanon mihin tahansa kyseiseen tarkoitukseen saatavilla olevaan omaisuuteen. Aiemmin selostetuin tavoin Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, ulosottoviranomaiset panisivat tässä tarkoitetun päätöksen täytäntöön ulosottokaaren säännösten mukaisesti samalla tavoin kuin vastaavan kotimaisen päätöksen. Jos tällaisessa tilanteessa täytäntöönpanon kohdistamisesta tiettyyn omaisuuteen syntyy riitaa, tulee asiassa turvautua ulosottokaaressa tarkoitettuun ulosottovalitukseen. Jäljempänä selostettavan 12 artiklan säännösten mukaisesti päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä. Täytäntöönpanovaltion viranomaisilla on yksin toimivalta päättää täytäntöönpanomenettelyistä ja määrätä kaikista niihin liittyvistä toimenpiteistä. Näin ollen tässä tarkoitettua riitaa koskevassa ulosottovalituksessa ei olisi enää kyse kieltäytymisperusteesta, vaan 12 artiklan mukaisesta täytäntöönpanovaltion lain mukaisesti suoritettavista täytäntöönpanotoimenpiteistä. Tässä tarkoitettua ulosottovalitusta käsiteltäessä esityksessä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen eli oikeusrekisterikeskus olisi jo tehnyt 7 artiklassa tarkoitettua tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Näin ollen, mikäli ulosottovalituksen lopputulos on tällaisessa tapauksessa täytäntöönpanon epäonnistuminen, ei kyseessä ole toimivaltaisen viranomaisen 8 artiklan 2 kohdan d alakohdan perusteella tapahtunut täytäntöönpanosta kieltäytyminen, vaan 12 artiklassa tarkoitettu täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti tapahtunut täytäntöönpano, joka on johtanut siihen lopputulokseen, että rahamäärää ei ole saatu perittyä.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ei ole vastaavankaltaisia säännöksiä. Myöskään yhteistoimintalaki ei sisällä vastaavia säännöksiä. Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen voimaansaattamisasetuksen 7 §:ssä on osittain alakohdassa tarkoitettuun kolmansien oikeuteen liittyvä säännös. Sen mukaan vieraan valtion menettämisseuraamuksen täy-

täntöönpanosta voidaan kieltäytyä siltä osin, kun päätös koskee jonkin toisen kuin seuraamukseen tuomitun oikeutta, jos sille, jonka oikeutta päätös koskee ei ole asianmukaisesti varattu tilaisuutta tulla asiassa kuulluksi.

Kohdan e alakohta sisältää poissaolotuomioita koskevan harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen. Kieltäytyminen on mahdollista, mikäli asianomainen henkilö ei 4 artiklan 2 kohdassa edellytetyn todistuksen mukaan ollut henkilökohtaisesti läsnä eikä hänellä ollut edustajanaan lainoppinutta asiamiestä menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtaneessa oikeudenkäynnissä, ellei todistuksesta käy ilmi, että oikeudenkäynnistä annettiin hänelle henkilökohtaisesti tai hänen kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisen edustajansa kautta tieto päätöksen tehneen valtion lainsäädännön mukaisesti tai että henkilö on ilmoittanut, että hän ei riitauta menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä. Näin ollen mainittua kieltäytymisperustetta sovellettaessa tukeudutaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistuksessa tekemään ilmoitukseen (todistuksen j kohta). Käytännössä, jos todistuksessa on ilmoitettu henkilön saaneen oikeudenkäynnistä asianmukaisesti tiedon, ei täytäntöönpanosta voida e alakohdan perusteella kieltäytyä. Eri asia on, jos kieltäytyminen tulisi kyseeseen artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla perusteella sen vuoksi, että todistus ei selvästikään vastaa päätöstä.

Suomen ollessa päätöksen tekevä valtio alakohdassa tarkoitettu todistuksen j kohta voidaan kaikissa puitepäätöksen kattamissa tapauksissa täyttää niin, että täytäntöönpanovaltio ei voi kieltäytyä tämän alakohdan perusteella, sillä Suomen lainsäädäntö ei tunne tässä tarkoitettuja poissaolotuomioita puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä. Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen 18 artiklan 4 kohdan f alakohta sisältää harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen, jonka mukaan yhteistyöstä voidaan kieltäytyä, jos pyyntö perustuu vastaajan poissa ollessa annettuun päätökseen menetetyksi tuomitsemisesta, ja pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli katsoo, että annettuun päätökseen johtanut oikeudenkäynti ei pyynnön esittäneessä sopimusvaltiossa ole täyttänyt rikoksesta syytetyn puolustukselle asetettuja vähimmäisvaatimuksia. Yleissopimuksen 18 artiklan 5 ja 6 kohta sisältävät 4 kohdan f alakohtaa täydentäviä määräyksiä.

Kohdan f alakohta sisältää säännökset niin sanottua alueperiaatetta ja valtionulkoista toimivaltaa koskevista kieltäytymisperusteista. Alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos päätös menetetyksi tuomitsemisesta perustuu sellaisia rikoksia koskevaan rikosoikeudelliseen menettelyyn, jotka täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan katsotaan tehdyiksi kokonaan tai osittain täytäntöönpanovaltion alueella tai siihen rinnastettavassa paikassa. Säännös merkitsee sitä, että Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä esimerkiksi, jos teko olisi tehty rikoslain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla Suomessa. Kieltäytymisperuste soveltunee myöskin tilanteeseen, jossa teko olisi tehty rikoslain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin suomalaisessa aluksessa tai ilmaaluksessa. Täytäntöönpanosta ei tulisi luonnollisestikaan kieltäytyä kieltäytymisperusteen lähtökohtaisesta soveltuvuudesta huolimatta sellaisissa tilanteissa, joissa esimerkiksi tarkoituksenmukaisimmasta oikeuspaikasta eli käsittelyvaltiosta olisi viranomaisten välillä päästy sopuun.

Alakohdan toisen luetelmakohdan mukaan täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä myöskin, jos päätös menetetyksi tuomitsemisesta perustuu sellaisia rikoksia koskevaan rikosoikeudelliseen menettelyyn, jotka on tehty päätöksen antaneen valtion alueen ulkopuolella eikä täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan olisi mahdollista ryhtyä oikeudenkäyntiin kyseisistä rikoksista, jos ne olisi tehty sen alueen ulkopuolella. Säännös mahdollistaa siten yhteistyöstä kieltäytymisen sellaisissa tilanteissa, joissa päätöksen tehnyt valtio olisi käyttänyt sellaista valtionulkoista (*ekstraterritoriaalista*) rikosoikeudellista toimivaltaa, jollaisen käyttö vastaavassa tilanteessa täytäntöönpanovaltiossa ei olisi mahdollista. Säännös ei tulle usein sovellettavaksi Suomen ollessa päätöksen täytäntöönpanovaltio, sillä Suomen rikosoikeudellinen

toimivalta on rikoslain 1 luvun mukaisesti melko laaja.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ja yhteistoimintalaissa ei ole f alakohtaa vastaavia säännöksiä. Myöskään vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksessa ei ole asiaa koskevia määräyksiä.

Kohdan g alakohta sisältää säännöksen, joka sallii kieltäytymisen tilanteessa, jossa menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on täytäntöönpanovaltion viranomaisen mielestä tehty tilanteessa, jossa omaisuus on tuomittu menetetyksi 2 artiklan d kohdan iv alakohdassa tarkoitettujen laajempien menetetyksi tuomitsemisvaltuuksien nojalla. Mainitun alakohdan sisältöä on selostettu edellä 2 artiklaa koskevissa perusteluissa. Vaikka päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen tulee merkitä täytäntöönpanovaltioon lähetettävään todistukseen, onko päätös tehty 2 artiklan d kohdan iv alakohdassa tarkoitettujen valtuuksien nojalla, käy tässä tarkoitetun g alakohdan sanamuodosta ilmi, että täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen ei ratkaisua tehdessään täydy yksin tukeutua sille toimitetussa todistuksessa tehtyyn ilmoitukseen.

Edellä 2 artiklan osalta selostetuin tavoin Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio artiklan d kohdan iv alakohtaan voi kuulua esimerkiksi rikoslain 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettu laajennettu hyödyn menettäminen. Nyt käsiteltävässä g alakohdassa tarkoitettu kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen. Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio alakohdan perusteella ei olisi perusteltua kieltäytyä täytäntöönpanosta ainakaan niissä tapauksissa, joissa vastaavanlainen laajennettu menetetyksi tuomitseminen olisi mahdollista myös Suomen lainsäädännön mukaan. Toisaalta taas täytäntöönpanosta voitaisiin kieltäytyä tilanteissa, joissa selkeästi kävisi ilmi, että tuomio on esimerkiksi annettu menettelyssä, jossa on sovellettu käännettyä todistustaakkaa, eikä menettämisseuraamus vastaavassa tilanteessa olisi Suomessa mahdollinen.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ei ole asiaa koskevia säännöksiä. Yhteistoimintalain 7 §:n 2 momentti ja 9 a §:n 1 momentti sisältää alakohdassa olevaan kieltäytymisperusteeseen liittyvän säännöksen. Niiden mukaan vieraan valtion tuomitseman menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon jatkaminen Suomessa ei ole mahdollista, jos menettämisseuraamus on laadultaan sellainen, jota Suomen lain mukaan ei olisi mahdollista määrätä. Tällöin tulee ryhtyä seuraamuksen muuntamiseen, jolloin tuomioistuimen on muunnettava vieraassa valtiossa tuomittu menettämisseuraamus Suomen lain mukaiseksi menettämisseuraamukseksi.

Alakohta h sisältää vanhentumista koskevan kieltäytymisperusteen. Alakohdan mukaan täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos oikeus panna päätös täytäntöön on vanhentunut täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan, edellyttäen, että teot kuuluvat kyseisen valtion lainkäyttövallan piiriin sen oman lainsäädännön mukaan.

Tuomitun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon raukeamisesta on säännökset rikoslain 8 luvun 14 §:ssä. Pääsäännön mukaan menettämisseuraamus raukeaa kymmenen vuoden kuluttua lainvoiman saaneen tuomion antopäivästä. Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta säädetään rikoslain 1 luvussa. Menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta kieltäytyminen Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio voisi siten tulla kyseeseen tilanteessa, jossa toisen EU:n jäsenvaltion tuomioistuin olisi tuominnut kansalaisensa menettämisseuraamukseen rikoksesta, jonka tämä on tehnyt Suomessa ja tuomio olisi annettu yli kymmenen vuotta sitten.

Vastaavaa säännöstä ei ole pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa. Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa on osin päinvastainen säännös. Lain 30 §:n 1 momentin mukaan jos sen jälkeen kun täytäntöönpanopyyntöön on suostuttu, syntyy kysymys täytäntöönpanon vanhentumisesta, on se ratkaistava sen valtion lain mukaan, jossa tuomio on annettu. Vastaavasti yhteistoimintalain 15 §:n mukaan vieraassa valtiossa määrätyn seuraamuksen täytäntöönpanon vanhentuminen määräytyy sen valtion lain mukaan, jossa seuraamus on määrätty.

Esityksessä ehdotetaan, että 2 kohdan alakohtien osalta ei otettaisi asiasisältöisiä säännöksiä täytäntöönpanolakiin. Säännökset ovat niin yksityiskohtaisia, että niitä voidaan soveltaa suoraan.

Artiklan 3 kohta sisältää 2 artiklan d kohdan iii alakohdassa tarkoitettua laajennettua

menetetyksi tuomitsemista koskevan rajoitusperusteen. Sen mukaan, jos täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen katsoo, että päätös on tehty mainittujen iii alakohdassa tarkoitettujen laajempien menetetyksi tuomitsemisvaltuuksien nojalla ja päätös menetetyksi tuomitsemisesta jää sen vaihtoehdon soveltamisalan ulkopuolelle, jonka täytäntöönpanovaltio on valinnut aineellisen konfiskaatiopuitepäätöksen 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, täytäntöönpanovaltion on pantava päätös täytäntöön vähintään samassa laajuudessa kuin mitä kansallisessa lainsäädännössä säädetään samanlaisten kansallisten tapausten osalta.

Edellä 2 artiklaa koskevien perustelujen yhteydessä on selostettu 2 artiklan d kohdan iii alakohdan sisältöä. Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, tieto päätöksen kuulumisesta mainitun iii kohdan alaisuuteen saadaan ensisijaisesti päätöksen tehneen valtion lähettämästä todistuksesta. Edellä mainitun aineellisen konfiskaatiopuitepäätöksen ei ole katsottu Suomessa edellyttävän lainsäädäntötoimia. Näin ollen Suomessa ei ole valittu mitään tiettyä vaihtoehtoa aineellisen konfiskaatiopuitepäätöksen 3 artiklan 2 kohdan kolmesta vaihtoehdosta. Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, tämä merkitsee sitä, että Suomessa ei voida tämän kohdan perusteella kieltäytyä täytäntöönpanosta, jos päätös on toisessa jäsenvaltiossa tehty mitä tahansa mainitun iii alakohdan vaihtoehtoa käyttäen. Edellä 2 artiklan perusteluissa selostetuin tavoin Suomen ollessa päätöksen tekevä valtio, menetetyksi tuomitsemista koskevat päätökset kuuluisivat lähtökohtaisesti 2 artiklan d kohdan i, ii ja iv alakohtien alaisuuteen. Näin ollen Suomen toimivaltaisen viranomaisen ei todistusta täyttäessään olisi tarpeen ottaa kantaa siihen minkä iii alakohdan kolmen vaihtoehdon piiriin kyseinen päätös kuuluu. Jos tulevaisuudessa jonkin Suomessa tehdyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen voitaisiin katsoa kuuluvan iii alakohdan piiriin, tulisi toimivaltaisen viranomaisen kulloinkin kyseeseen tulevan tapauksen yksityiskohtien perusteella määritellä, mihin edellä mainituista kolmesta vaihtoehdosta päätös kuuluu.

Kohdan säännökset ovat niin yksityiskohtaisia, että niitä voidaan soveltaa suoraan. Esityksessä ehdotetaan, että niiden osalta täytäntöönpanolakiin ei otettaisi asiasisältöisiä säännöksiä.

Artiklan 4 ja 5 kohdat sisältävät toimivaltaisten viranomaisten yhteydenpito- ja kuulemisvelvoitteita koskevat säännökset. Artiklan 4 kohdan mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltaisten viranomaisten on kaikissa tapauksissa harkittava päätöksen tehneen valtion toimivaltaisten viranomaisten kuulemista ennen kuin ne päättävät olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön päätöstä 2 kohdan nojalla tai ennen kuin ne päättävät rajata täytäntöönpanoa 3 kohdan nojalla. Kuuleminen on kuitenkin pakollista, jos kieltäytymistä tai rajoittamista koskeva päätös todennäköisesti perustuisi 1 kohtaan eli todistuksen puutteellisuuteen. Kuuleminen on pakollista myös 2 kohdan a, e, f tai g alakohdan tilanteissa, jotka liittyvät ne bis in idem –periaatteeseen, poissaolotuomioon, alueperiaatteeseen ja valtionulkoisen toimivallan käyttöön sekä laajennettuun menetetyksi tuomitsemiseen. Kuulemiseen on velvollisuus myös siltä osin kuin kieltäytyminen todennäköisesti perustuisi 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettuihin kolmansien oikeuksiin ja oikeussuojakeinojen käyttämiseen, jos tietoja ei toimitettaisi jäljempänä selostetuin tavoin 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Kuuleminen on pakollista myös kaikissa 3 kohdan täytäntöönpanon rajoittamista koskevissa tilanteissa.

Kohdan 5 mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle on viipymättä ilmoitettava, jos päätöstä on mahdotonta panna täytäntöön siitä syystä, että menetetyksi tuomittu omaisuus on jo tuomittu menetetyksi, kadonnut, tuhoutunut tai sitä ei pystytä löytämään todistuksessa mainitusta paikasta tai omaisuuden sijaintipaikkaa ei ole riittävän tarkasti ilmoitettu edes päätöksen tehneen valtion kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain täytäntöönpanoasetuksen 7 ja 8 §:ssä on säännöksiä viranomaisten välisestä yhteydenpidosta. Asetuksen 7 §:n mukaan, jos muun pohjoismaan viranomaisen täytäntöönpanopyyntöön liitetty selvitys on puutteellinen, on kyseistä viranomaista pyydettävä täydentämään sitä. Asetuksen 8 §:n mukaan milloin tuomiota tai päätöstä ei saada Suomessa täytäntöönpan-

nuksi, on siitä ja täytäntöönpanoa kohdanneesta esteestä ilmoitettava muun pohjoismaan viranomaiselle. Myös yhteistoimintalain 3 § sisältää säännöksiä ilmoitusvelvollisuuksista.

Artiklan 4 ja 5 kohtien säännökset ovat niin yksityiskohtaisia, että niitä voidaan soveltaa suoraan. Esityksessä ehdotetaan, että niiden osalta täytäntöönpanolakiin ei otettaisi asiasisältöisiä säännöksiä.

9 artikla. *Oikeussuojakeinot tunnustamista ja täytäntöönpanoa vastaan täytäntöönpanovaltiossa.* Artikla sisältää säännökset velvoitteista varmistaa muutoksenhakuoikeuden olemassaolo sekä tiedonvälitysvelvoitteista jäsenvaltioiden välillä tilanteessa, jossa oikeussuojakeinojen käyttöön on ryhdytty.

Artiklan 1 kohdassa edellytetään, että kukin jäsenvaltio toteuttaa tarvittavat järjestelyt sen varmistamiseksi, että kaikilla asianosaisilla, mukaan lukien vilpittömässä mielessä toimivilla kolmansilla osapuolilla, on oikeuksiensa suojelemiseksi käytettävissään oikeussuojakeinot menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen 7 artiklan mukaista tunnustamista ja täytäntöönpanoa vastaan. Artiklan mukaan kanne nostetaan täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti. Kanteella voi olla lykkäävä vaikutus täytäntöönpanovaltion lainsäädännön nojalla.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaisen järjestelmän mukaan oikeusrekisterikeskuksen tekemästä päätöksestä koskien toisen pohjoismaan esittämää täytäntöönpanopyyntöä saa valittaa hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain (586/1996) 7 §:n 2 momentin mukaisesti. Tästä ei pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tosin ole nimenomaista säännöstä. Koska varsinainen täytäntöönpano tapahtuu lain 3 §:n mukaisesti Suomen lain mukaan, saa esimerkiksi ulosottoviranomaisten toimin tapahtuvasta täytäntöönpanosta tehdä ulosottokaaren 11 luvun mukaisesti ulosottovalituksen.

Yhteistoimintalain 5 §:n mukaan vieraassa valtiossa määrätyn menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta Suomessa päättää oikeusministeriö. Lain 24 §:ssä on muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Menettämisseuraamuksia koskevien päätösten osalta mainittu pykälä sisältää säännöksen, jonka mukaan seuraamuksen muuntamismenettelyä varten määrätylle avustajalle oikeusministeriön määräämästä palkkiosta voi valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. Muuhun oikeusministeriön yhteistoimintalain nojalla tekemään päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Seuraamuksen muuntamista koskeva asia tutkitaan 8 §:n mukaisesti kuitenkin Helsingin käräjäoikeudessa ja asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä on voimassa rikosasian käsittelystä. Myös yhteistoimintalain mukaisessa järjestelmässä varsinaisten täytäntöönpanotoimien osalta on käytettävissä esimerkiksi ulosottovalitus silloin kun ulosottoviranomaiset hoitavat täytäntöönpanon.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain 26 §:n 3 momentin mukaan toisen Pohjoismaan päätös voidaan panna täytäntöön oikeusrekisterikeskuksen päätökseen kohdistuvasta valituksesta huolimatta. Näin ollen valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta. Myöskään ulosottovalitus ei ulosottokaaren 11 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan keskeytä täytäntöönpanoa, ellei laissa toisin säädetä tai tuomioistuin anna keskeytysmääräystä.

Yhteistoimintalaissa ei ole säännöksiä hallinto-oikeudelle tehdyn valituksen, niiltä osin kuin se on sallittu, merkityksettömyydestä täytäntöönpanon kannalta. Tällaiset säännökset eivät tosin ole olleet tarpeen, sillä tilanteissa, joissa menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon suostutaan oikeusministeriön päätöksellä ryhtymättä seuraamuksen muuntamismenettelyyn, ei valitusmahdollisuutta asiallisesti ole. Sen sijaan tilanteessa, jossa on ryhdytty seuraamuksen muuntamismenettelyyn, noudatetaan yhteistoimintalain 10 §:n mukaisesti soveltuvin osin, mitä on voimassa rikosasian käsittelystä. Yhteistoimintalain 14 §:n 1 momentin mukaan yhteistoimintalaissa tarkoitettu täytäntöönpano tapahtuu Suomessa niin kuin Suomen tuomioistuimen antaman lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään. Sakon täytäntööpanosta annetun lain 2 §:n 1 momentin mukaan sakon ja omaisuuteen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Näin ollen seuraamuksen

muuntamismenettelyn tullessa kyseeseen, voidaan tietyissä, esimerkiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 3 momentissa ja 39 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa menettämisseuraamuksen täytäntöönpanotoimiin ryhtyä, vaikka päätös ei ole vielä lainvoimainen.

Esityksessä ehdotetaan, että puitepäätöksen mukaisessa järjestelmässä muutoksenhaku tapahtuisi nykyisestä pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaista järjestelmästä poikkeavalla tavalla siten, että oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä voitaisiin EU-sakkotäytäntöönpanolaissa valittua järjestelyä vastaavalla tavalla valittaa Tampereen käräjäoikeuteen. Muilta osin oikeusturvakeinot vastaisivat edellä pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaisen järjestelmän osalta kuvattua, sillä päätökset pantaisiin täytäntöön vastaavalla kuin kotimaiset päätökset. Esityksessä ehdotetaan, että muutoksenhausta otettaisiin asiasisältöiset säännökset täytäntöönpanolakiin.

Artiklan 2 kohta sisältää säännöksen, jonka mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tekemisen aineellisia perusteita ei voi riitauttaa täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa.

Esityksessä ehdotetaan, että 2 kohtaan liittyen täytäntöönpanolakiin otettaisiin johdonmukaisuussyistä EU-sakkotäytäntöönpanolakia vastaava täydentävä säännös. Sen mukaan suomalainen tuomioistuin ei saisi oikeusrekisterikeskuksen tekemää tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen liittyvää valitusasiaa käsitellessään tutkia, onko menettämisseuraamuksen tuomitsemiselle ollut edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ei ole kohtaa vastaavaa säännöstä. Yhteistoimintalain 9 b §:n mukaan muunnettaessa vieraassa valtiossa tuomittu menettämisseuraamus Suomen lain mukaiseksi menettämisseuraamukseksi, asiassa ei saa tutkia, onko tuomittu syyllistynyt siihen rikokseen, josta seuraamus on määrätty vieraassa valtiossa.

Artiklan 3 kohdan mukaan, jos täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa nostetaan kanne, siitä on ilmoitettava päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle. Tämä olisi esityksessä ehdotetun mukaisesti oikeusrekisterikeskuksen tehtävä Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio.

Esityksessä ehdotetaan, että 3 kohdan osalta täytäntöönpanolakiin ei otettaisi asiasisältöisiä säännöksiä. Säännökset ovat niin yksityiskohtaiset, että niitä voidaan soveltaa suoraan.

10 artikla. *Täytäntöönpanon lykkääminen.* Artikla sisältää säännökset tilanteista, jolloin täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi lykätä täytäntöönpantavaksi lähetetyn päätöksen täytäntöönpanoa.

Lykkääminen on artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan mahdollista silloin, jos toimivaltainen viranomainen rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen osalta katsoo, että päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatavan omaisuuden kokonaisarvo on vaarassa ylittää menetetyksi tuomitsemista koskevassa päätöksessä määrätyn määrän sen vuoksi, että päätös menetetyksi tuomitsemisesta pannaan samanaikaisesti täytäntöön useammassa jäsenvaltiossa.

Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio säännös merkitsisi sitä, että oikeusrekisterikeskus voisi tehdä tässä tarkoitetun lykkäämispäätöksen, mikäli sillä olisi käytettävissään asiaa koskeva tieto. Käytännössä täytäntöönpanon lykkääminen tällä perusteella olisi todennäköisesti melko harvinaista. Puitepäätöksessä tarkoitetun todistuksen g kohdassa edellytetään kuitenkin ilmoitettavan, mikäli menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on lähetetty useampaan täytäntöönpanovaltioon. Todistuksessa edellytetään ilmoitettavan myös mainitut valtiot ja viranomaiset, joille päätös on lähetetty. Näin ollen lykkäämisperusteen soveltamisessa tarvittavaa tietoa voidaan tarvittaessa tiedustella todistuksessa ilmoitetuilta viranomaisilta.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä.

Kohdan b alakohdan mukaan lykkääminen on mahdollista myös 9 artiklassa tarkoitetuissa oikeussuojakeinotapauksissa. Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio toimivaltainen viranomainen eli oikeusrekisterikeskus ei käytännössä tekisi alakohdassa tarkoitettua lykkäämispäätöstä. Niissä tilanteissa, joissa täytäntöönpano oikeussuojakeinojen käytön vuoksi lykkääntyisi, seuraisi lykkääntyminen

suoraan laista tai muun viranomaisen päätöksestä eikä toimivaltaisen viranomaisen eli oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa toimivaltainen viranomainen eli oikeusrekisterikeskus on tehnyt päätöksen panna täytäntöön toisen jäsenvaltion tuomitsema rahamäärään kohdistuva menettämisseuraamus tilanteessa, jossa varat eivät ole poliisiviranomaisen hallussa ja ulosottoviranomaisten menettelyn johdosta on tehty ulosottovalitus. Tällöin oikeusrekisterikeskus ei tekisi mahdollisesti enää uutta päätöstä täytäntöönpanon lykkäämisestä ulosottovalituksen johdosta, vaan täytäntöönpanon lykkääntyminen johtuisi suoraan valitusta käsittelevän tuomioistuimen mahdollisesta ulosottokaaren 11 luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesta päätöksestä keskeyttää täytäntöönpano. Tästä oikeussuojakeinon käytön aiheuttamasta lykkääntymisestä oikeusrekisterikeskuksen tulisi ilmoittaa päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle jo 9 artiklan 3 kohdan nojalla. Tällaisessa tilanteessa tässä tarkoitetussa alakohdassa mainitulle toimivaltaisen viranomaisen mahdolliselle lykkäämispäätökselle ei ole tarvetta Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio. Jo edellä selostetun 9 artiklan 1 kohta sallii sen, että oikeussuojakeinoilla eli kanteella voi täytäntöönpanovaltion lainsäädännön nojalla olla lykkäävä vaikutus. Edellä selostetusta huolimatta oikeusrekisterikeskus voi kuitenkin tarvittaessa päättää tässä tarkoitetusta lykkäämisestä.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä. Pohjoismaisen yhteistoimintalain 26 §:n 3 momentin mukaan oikeusrekisterikeskuksen päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta. Molempien lakien mukaan tuomiot pannaan täytäntöön edellä selostetuin tavoin Suomen lain mukaisesti.

Kohdan c alakohdan mukaan toimivaltainen viranomainen voi lykätä täytäntöönpanoa myös, jos menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano saattaisi haitata parhaillaan suoritettavaa rikostutkintaa tai rikosoikeudellista menettelyä. Lykkäämistä tällä perusteella voidaan jatkaa alakohdan mukaan vain siihen saakka kun toimivaltainen viranomainen katsoo sen olevan asianmukaista. Esityksessä ehdotetun mukaisesti oikeusrekisterikeskus olisi toimivaltainen viranomainen Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio. Esimerkkinä alakohdassa mainitusta tapauksesta voisi olla tilanne, jossa Suomen poliisiviranomaisten suorittama esitutkinta Suomessa olisi kesken ja joiltakin osin vielä sellaisessa vaiheessa, jossa epäilty ei ole tietoinen esitutkintatoimenpiteistä. Tällöin toisen jäsenvaltion tuomioistuimen menettämisseuraamuksen täytäntöönpano saattaisi haitata Suomessa mahdollisesti jostakin muusta rikoksesta johtuvaa samaan henkilöön kohdistuvaa esitutkintaa, sillä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 38 §:n mukaan esimerkiksi esineeseen kohdistuvan täytäntöönpanon suorittaa oikeusrekisterikeskuksen hakemuksesta kihlakunnan poliisilaitos. Jos toisen jäsenvaltion tuomitseman menettämisseuraamuksen tosiasialliset täytäntöönpanotoimet tulisivat poliisiviranomaisen suoritettavaksi, voi oikeusrekisterikeskus käytännössä tehdä päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä, mikäli poliisiviranomaiset päätöksen saatuaan ilmoittavat oikeusrekisterikeskukselle tässä tarkoitetusta tilanteesta. Tässä tarkoitettu muun muassa esitutkinnan häiriintymistä koskeva lykkäämisperuste ei kuitenkaan tulle sovellettavaksi usein, sillä henkilö on useissa tapauksissa tietoinen häneen kohdistetuista rikosoikeudellisista menettelyistä, sillä hän on jo saanut tuomion toisessa jäsenvaltiossa. Lisäksi tässä tarkoitettu tilanne voinee käytännössä tulla esille vain sellaisessa tapauksessa, jossa esineeseen ei ole kohdistettu jäädyttämistoimenpiteitä.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä. Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen 19 artikla sisältää vastaavankaltaisen määräyksen. Sen mukaan pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi lykätä toimenpiteisiin ryhtymistä, jos kyseiset toimenpiteet haittaisivat sen viranomaisten tutkintaa tai oikeudenkäyntiä asiassa.

Kohdan d alakohdan mukaisesti, jos katsotaan olevan tarpeen käännättää menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös tai osia siitä, täytäntöönpanoa voidaan lykätä siihen asti, kunnes käännös saadaan käyttöön. Mahdollinen kääntäminen tapahtuu täytäntöönpanovaltion kustannuksella.

Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio kääntäminen ei useinkaan olisi tarpeen, sillä puitepäätöksen mukaisesti kaikki täytäntöönpanossa tarvittava informaatio tulisi olla saatavissa täytäntöönpanovaltion kielellä toimitettavasta todistuksesta.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole alakohtaa vastaavia säännöksiä.

Kohdan e alakohdan mukaisesti täytäntöönpanon lykkääminen on mahdollista myös, jos omaisuus on jo menetetyksi tuomitsemista koskevan menettelyn kohteena täytäntöönpanovaltiossa. Alakohta tarkoittanee esimerkiksi tilanteita, joissa toisen jäsenvaltion täytäntöönpanopyyntö koskisi omaisuutta, joka voitaisiin tuomita menetetyksi täytäntöönpanovaltiossa parhaillaan käynnissä olevassa oikeudenkäynnissä. Omaisuus saattaa olla osin esimerkiksi vakuustakavarikossa. Vaikka puitepäätöksessä ei sinänsä aseteta täytäntöönpanovaltion omia päätöksiä toisista jäsenvaltioista saapuvien päätösten edelle, mahdollistaa tässä tarkoitettu määräys täytäntöönpanon lykkäämisen siihen asti, kunnes mahdollinen samaa omaisuutta koskeva menettämisseuraamuksen käsittävä tuomio on annettu täytäntöönpanovaltiossa. Tämän jälkeen toimivaltainen viranomainen voi jäljempänä selostettavien 11 artiklan säännösten mukaisesti arvioida, minkä valtion tuomio pannaan täytäntöön, jos varoja ei riitä kaikkien menettämisseuraamusten täytäntöönpanoon tai jos kaksi tuomiota koskee saman omaisuuden menettämistä.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä. Rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta 26 päivänä kesäkuuta 2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen (2001/500/YOS) 4 artikla sisältää säännöksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta kaikille muissa jäsenvaltioissa tehdyille omaisuuden tunnistamista, etsimistä, jäädyttämistä tai takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeville pyynnöille annetaan sama tärkeysasema kuin sellaisille toimenpiteille annetaan kansallisissa menettelyissä. Mainitun säännöksen ei ole katsottu edellyttäneen Suomen lainsäädännön muuttamista.

Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin ei otettaisi a - e alakohtia koskevia asiasisältöisiä säännöksiä. Alakohdat ovat niin yksityiskohtaiset, että niitä voidaan soveltaa suoraan.

Artiklan 2 kohta sisältää säännöksen, jonka mukaan täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on ryhdyttävä lykkäyksen aikana kaikkiin sellaisiin toimenpiteisiin, joihin se ryhtyisi samanlaisessa kansallisessa tapauksessa sen estämiseksi, ettei omaisuus olisikaan enää saatavilla menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten.

Kohdassa tarkoitetuilla toimenpiteillä tarkoitetaan lähinnä turvaamistoimenpiteitä. Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ei ole asiaa koskevia säännöksiä. Yhteistoimintalain 13 §:n 3 momentti sisältää viittaussäännöksen, jonka mukaan yhteistoimintalaissa tarkoitetun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon turvaamisessa noudatetaan, mitä pakkokeinolaissa, kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa laissa (4/1994) ja EU-jäädyttämislaissa säädetään. Pakkokeinolain 3 luvun 6 a § sisältää säännökset hukkaamiskiellosta ja vakuustakavarikosta päättämisestä vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta. Pakkokeinolain 4 luvun 15 a § sisältää puolestaan säännökset takavarikosta päättämisestä vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta. Edellä mainitut pakkokeinolain pykälät sisältävät viittaussäännökset EU-jäädyttämislakiin, jota noudatetaan mainittujen pakkokeinolain säännösten sijasta silloin, kun kyseessä on EU-jäädyttämislaissa tarkoitettu jäädyttämispyyntö.

Esityksessä tarkoitettu puitepäätös on jatkoa jäädyttämispuitepäätöksessä ja EU-jäädyttämislaissa tarkoitetulle järjestelmälle. Kyseessä on niin sanotusti menettelyn toinen vaihe. Esityksessä tarkoitetussa puitepäätöksessä tarkoitettu omaisuus lienee usein jo toisen jäsenvaltion pyynnöstä jäädytettynä EU-jäädyttämislain mukaisesti. Tämä ilmenee jo puitepäätöksen liitteenä olevasta todistuksesta, sillä jäädyttämistä koskevat tiedot tulee ilmoittaa täytäntöönpanovaltiolle todistuksen f kohdassa. Näin ollen alakohdassa tarkoite-

tuille turvaamistoimille ei useinkaan ole tarvetta. Mikäli omaisuutta ei olisi jäädytetty EU-jäädyttämislain mukaisesti, voitaisiin tarvittaessa ryhtyä pakkokeinolain mukaisiin turvaamistoimiin toisen jäsenvaltion viranomaisen pyynnöstä. Mikäli turvaamistoimiin ei olisi aikaisemmissa vaiheissa ryhdytty, ei niihin kuitenkaan pääsääntöisesti olisi tarvetta myöskään esimerkiksi 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa, joissa oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä olisi valitettu, sillä esityksessä ehdotetun mukaisesti valituksella ei olisi täytäntöönpanoa lykkäävää vaikutusta.

Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin ei otettaisi kohtaa koskevaa asiasisältöistä sääntelyä. Kohta on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan.

Artiklan 3 ja 4 kohdat sisältävät säännökset tiedottamisesta lykkäämisperusteiden soveltamista koskevissa tapauksissa. Kohdan 3 mukaan tilanteessa, jossa täytäntöönpanoa on lykätty 1 kohdan a alakohdan perusteella eli sen vuoksi, että täytäntöönpanossa kertyvä rahamäärä uhkaa useassa valtiossa tapahtuvan samanaikaisen täytäntöönpanon vuoksi ylittää tuomitun menettämisseuraamuksen määrän, on täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen ilmoitettava asiasta välittömästi päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle. Kohdan mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on tällöin noudatettava 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja velvoitteita, eli esimerkiksi ilmoitettava toiselle täytäntöönpanovaltiolle siitä, että täytäntöönpanon enimmäismäärä on vaarassa ylittyä.

Artiklan 4 kohdan mukaisesti 1 kohdan b, c, d ja e alakohdissa tarkoitetuissa tapauksissa täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä toimitettava päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle selvitys lykkäämisestä sekä sen perusteista ja mahdollisuuksien mukaan lykkäämisen oletettu kesto. Kun perustetta lykkäämiselle ei enää ole, tulee täytäntöönpanovaltion viranomaisen viipymättä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin päätöksen täytäntöönpanemiseksi sekä ilmoittaa tästä päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pohjoismainen yhteistoimintalaki tai yhteistoimintalaki ei sisällä vastaavia säännöksiä. Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen 30 artikla sisältää määräykset perusteluvelvollisuudesta lykkäämistapauksessa.

Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin ei otettaisi 3 ja 4 alakohtia koskevia asiasisältöisiä säännöksiä. Alakohdat ovat niin yksityiskohtaisia, että niitä voidaan soveltaa suoraan.

11 artikla. *Useita menetetyksi tuomitsemista koskevia päätöksiä.* Artikla sisältää säännökset etusijan määräytymisestä niin sanotussa kilpailevien tuomioiden tilanteessa. Artiklan voidaan katsoa kattavan myös tilanteet, joissa täytäntöönpanovaltion oma menetetyksi tuomitsemista koskeva tuomio kilpailee toisen valtion tuomion kanssa.

Artikla koskee ensinnäkin tilanteita, joissa täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät kahta tai useampaa menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä, jotka on tehty samaa luonnollista tai oikeushenkilöä vastaan, ja asianomaisella henkilöllä ei ole täytäntöönpanovaltiossa tarpeeksi varoja kaikkien päätösten täytäntöönpanoon. Artikla koskee myös tilanteita, joissa on kyseessä kaksi tai useampi tietyn saman omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä. Näissä tilanteissa täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen tulee päättää täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti, mikä tai mitkä menetetyksi tuomitsemista koskevista päätöksistä pannaan täytäntöön. Päätöstä tehtäessä on asianmukaisesti otettava huomioon kaikki asiaan kuuluvat seikat, joihin artiklan mukaan voivat kuulua se, liittyykö tapaukseen jäädytettyjä varoja, rikoksen suhteellinen vakavuus ja sen tekopaikka sekä kunkin päätöksen tekemisajankohta ja kunkin päätöksen lähettämisajankohta.

Edellä selostetun mukaisesti artikla sisältää vain esimerkkiluettelon asioista, joita voidaan ottaa huomioon päätöstä tehtäessä.

Pohjoismainen yhteistoimintalaki tai yhteistoimintalaki ei sisällä asiaa koskevia säännöksiä. Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen 29 artikla koskee rinnakkaispyyntöjä. Artiklan 2 kohta sisältää vain määräyksen, jonka mukaan puitepäätöksen tilanteita vastaavassa tilanteessa pyynnöt vastaanotta-

nut sopimuspuoli harkitsee neuvonpitoa pyynnön esittäneiden sopimuspuolten kanssa.

Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin ei otettaisi artiklaa koskevia asiasisältöisiä säännöksiä, vaan sitä sovellettaisiin suoraan. Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, oikeusrekisterikeskus harkitsisi, minkä valtion tietyn omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskeva tuomio pannaan täytäntöön. Mikäli kyseessä olisi usea rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös, oikeusrekisterikeskus tekisi harkinnan vastaavien kriteerien perusteella. Jos oikeusrekisterikeskus päättää ryhtyä panemaan täytäntöön useampaa samaan henkilöön kohdistuvaa rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä, täytäntöönpano tapahtuisi artiklan ja 12 artiklan 1 kohdan edellyttämällä tavalla vastaavasti kuin kotimaisten päätösten täytäntöönpano.

12 artikla. *Täytäntöönpanoon sovellettava lainsäädäntö.* Artikla sisältää säännökset täytäntöönpanoon sovellettavasta lainsäädännöstä, jo tapahtuneen täytäntöönpanon huomioimisesta, oikeushenkilöitä koskevien päätösten täytäntöönpanosta sekä vaihtoehtoisista seuraamuksista.

Artiklan 1 kohdan mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä. Täytäntöönpanovaltion viranomaisilla on kohdan mukaan yksin toimivalta päättää täytäntöönpanomenettelyistä ja määrätä kaikista niihin liittyvistä toimenpiteistä. Kohdan säännökset eivät kuitenkaan rajoita 3 kohdan soveltamista eli velvoitetta panna oikeushenkilöä vastaan tehty päätös täytäntöön, vaikka täytäntööpanovaltio ei tunnustaisikaan oikeushenkilöiden rikosoikeudellisen vastuun periaatetta.

Kohdan säännökset merkitsevät sitä, että Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio menettämisseuraamus pannaan täytäntöön niin kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa ja tarvittaessa ulosottokaaressa säädetään.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain 3 §:n pääsäännön mukaan toisen pohjoismaan määräämän seuraamuksen täytäntöönpano tapahtuu Suomen lain mukaan. Vastaavasti yhteistoimintalain 14 §:n 1 momentin mukaan yhteistoimintalaissa tarkoitettu täytäntöönpano tapahtuu Suomessa niin kuin Suomen tuomioistuimen antaman lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään.

Artiklan 2 kohdan mukaan mikäli rikoksen tuottaman hyödyn menetetyksi tuomitsemistapauksessa osa varoista peritään muussa kuin täytäntöönpanovaltiossa, tämä määrä on kokonaisuudessaan vähennettävä täytäntöönpanovaltiossa täytäntöönpantavasta määrästä. Jos henkilö pystyy esittämään todisteen missä tahansa valtiossa tapahtuneesta menetetyksi tuomitsemisen täytäntöönpanosta joko kokonaan tai osittain, täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on kuultava päätöksen tehneen valtion toimivaltaista viranomaista millä tahansa asianmukaisella tavalla.

Artiklan 3 kohdan eli oikeushenkilöitä koskevan täytäntöönpanovelvoitteen sisältö on selostettu edellä 1 kohdan yhteydessä. Suomessa tunnustetaan oikeushenkilön rikosoikeudellisen vastuun periaate oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevan rikoslain 9 luvun mukaisesti. Rikoslain 10 luvussa tarkoitettu menettämisseuraamus voidaan kohdistaa Suomessa myös oikeushenkilöön.

Artiklan 4 kohdan mukaan täytäntöönpanovaltio ei voi määrätä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen vaihtoehtona toimenpiteitä, esimerkiksi vapausrangaistusta tai muuta henkilön vapautta rajoittavaa toimenpidettä, ellei päätöksen tehnyt valtio ole antanut tähän suostumustaan.

Suomen voimassaolevan lain mukaan menettämisseuraamusta ei voida muuntaa vaihtoehtoisiksi seuraamuksiksi, esimerkiksi vankeudeksi. Näin ollen 12 artiklan 1 kohdan säännöksen perusteella, täytäntöönpanon tapahtuessa Suomen lain mukaan, Suomessa ei sovellettaisi vaihtoehtoisia seuraamuksia menettämisseuraamuksen sijasta, vaikka päätöksen tehnyt valtio sellaisen soveltamisen olisi lähettämänsä todistuksen l kohdassa sallinutkin. Vastaavasti Suomen toimivaltaisen viranomaisen tulisi lähettäessään Suomen tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon ilmoittaa todistuksessa, että päätöksen tehnyt valtio ei salli vaihtoehtoisten seuraamusten soveltamista.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa eikä yhteistoimintalaissa ole 2, 3 ja 4 kohtia vastaavia säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin ei otettaisi artiklan 2 ja 3 kohtia koskevia asiasisältöisiä säännöksiä. Kohdat ovat niin yksityiskohtaisia, että niitä voidaan soveltaa suoraan. Artiklan 1 kohdan osalta täytäntöönpanolakiin otettaisiin Suomen lain soveltamista koskeva selventävä säännös. Samoin 4 kohdan osalta otettaisiin täytäntöönpanolakiin asiasisältöinen säännös.

13 artikla. *Amnestia, armahdus, menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen uudelleen käsittely.* Artikla sisältää säännökset siitä, millä valtiolla on oikeus käyttää armahdusoikeutta ja missä valtiossa mahdollinen tuomion uudelleen käsittely eli tuomion purku on mahdollista käsitellä. Artiklan 1 kohdan mukaan sekä päätöksen tehnyt valtio että täytäntöönpanovaltio voivat myöntää sekä yleisen armahduksen että yksittäistapausta koskevan armahduksen.

Suomen perustuslain 105 §:n 1 momentissa ovat säännökset tasavallan presidentin oikeudesta myöntää armahdus yksittäistapauksessa. Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen lailla tapahtuvasta yleisestä armahduksesta. Pohjoismaisen yhteistoimintalain 30 §:n 2 ja 3 momentti sekä yhteistoimintalain 16 § sisältävät asiasisällöltään puitepäätöksen 13 artiklan 1 kohtaa vastaavat säännökset.

Artiklan 2 kohdan mukaan vain päätöksen tehnyt valtio on oikeutettu ratkaisemaan päätöksen uudelleen käsittelyä koskevan hakemuksen. Kohdassa tarkoitetulla uudelleenkäsittelyllä tarkoitetaan Suomen lainsäädännössä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa tarkoitettua ylimääräistä muutoksenhakua. Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ei ole artiklan 2 kohtaa vastaavia säännöksiä. Myöskään yhteistoimintalaissa ei ole vastaavaa säännöstä. Kohdan sisältämä säännös on kuitenkin asiallisesti luettavissa yhteistoimintalain 9 b §:stä, jonka mukaan Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio seuraamuksen muuntamista koskevassa asiassa ei saa tutkia, onko tuomittu syyllistynyt siihen rikokseen, josta seuraamus on määrätty vieraassa valtiossa.

Artiklan säännökset ovat niin yksityiskohtaisia, että niitä voidaan soveltaa suoraan. Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin ei otettaisi artiklaa koskevia asiasisältöisiä säännöksiä.

14 artikla. *Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettämisen seuraukset.* Artikla sisältää säännökset tilanteista, joissa menettämisseuraamuksen sisältävää päätöstä pannaan täytäntöön samanaikaisesti useassa jäsenvaltiossa ja joiden mukaisesti huolehditaan, että täytäntöönpanossa ei ylitetä tuomittua menettämisseuraamusta.

Artiklan 1 kohdan mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettäminen yhdelle tai useammalle täytäntöönpanovaltiolle ei rajoita päätöksen tehneen valtion oikeutta panna itse täytäntöön päätös menetetyksi tuomitsemisesta.

Artiklan 2 kohta sisältää itsestään selvän säännöksen, jonka mukaan tilanteessa, jossa rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on lähetetty yhdelle tai useammalle täytäntöönpanovaltiolle, päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatava omaisuuden kokonaisarvo ei saa ylittää menetetyksi tuomitsemista koskevassa päätöksessä määrättyä enimmäismäärää.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä.

Artiklan 3 kohta sisältää säännökset tiedottamisvelvollisuuksista, joilla pyritään estämään menettämisseuraamuksen sisältävän tuomion ylitäytäntöönpano. Sen mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava välittömästi asianomaisen täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle alakohdan a mukaan, jos se esimerkiksi mainitun täytäntöönpanovaltion tai jonkin toisen täytäntöönpanovaltion sille 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti toimittaman tiedon perusteella katsoo täytäntöönpanon olevan vaarassa ylittää enimmäismäärän. Mikäli täytäntöönpanovaltio on soveltanut 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa olevaa ylitäytäntöönpanon vaaraa koskevaa lykkäämisperustetta, päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisimman pian, että tämä vaara on lakannut olemasta.

Alakohdan b mukaisesti päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava välittömästi myös, jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on pantu kokonaan tai osittain täytäntöön päätöksen teh-

neessä valtiossa tai muussa täytäntöönpanovaltiossa. Tällöin on ilmoitettava tarkasti se määrä, jota ei ole vielä pantu täytäntöön.

Alakohdan c mukaisesti päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava välittömästi myös, jos päätöksen tehneen valtion viranomainen päätöksen lähettämisen jälkeen ottaa vastaan rahasumman, jonka asianomainen henkilö on vapaaehtoisesti maksanut. Alakohdan mukaan tällöin on sovellettava 12 artiklan 2 kohtaa, eli suoritettu määrä on vähennettävä täytäntöönpanovaltiossa täytäntöönpantavasta määrästä, jos henkilö esittää todisteen suoritetusta maksusta. Asiallisesti sekä b että c alakohdan säännökset merkitsevät sitä, että jo suoritettu määrä tulee vähentää perittävästä määrästä.

Artiklan 3 kohdan perusajatuksena on se, että päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on pidettävä täytäntöönpanovaltioita ajan tasalla täytäntöönpantavasta määrästä.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä. Esityksessä ehdotetaan, että artiklaa vastaavia asiasisältöisiä säännöksiä ei otettaisi täytäntöönpanolakiin. Artikla on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan.

15 artikla. *Täytäntöönpanon lopettaminen.* Artikla sisältää säännökset päätösvaltion ilmoitusvelvollisuudesta koskien täytäntöönpanon lopettamista sekä täytäntöönpanovaltion velvollisuudesta lopettaa täytäntöönpano. Artiklan mukaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava välittömästi täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle ratkaisusta tai toimenpiteestä, jonka seurauksena päätös menetetyksi tuomitsemisesta ei enää ole täytäntöönpanokelpoinen tai se vedetään jostain muusta syystä pois täytäntöönpanovaltiosta. Artikla sisältää myös itsestään selvän säännöksen, jonka mukaan täytäntöönpanovaltion on lopetettava päätöksen täytäntöönpano heti, kun se saa päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen ilmoituksen tällaisesta ratkaisusta tai toimenpiteestä.

Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio kohdassa tarkoitettu tilanne saattaisi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, jos henkilö on Suomessa kokonaisuudessaan suorittanut hänelle tuomitun rahamääräisen menettämisseuraamuksen, joka on lähetetty Suomesta täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon. Muita, joskin harvinaisia esimerkkejä ovat esimerkiksi päätöksentekovaltiossa tapahtunut tuomionpurku tai armahdus. Artiklassa ei ole kuitenkaan lainkaan edellytyksiä päätöksen pois vetämiselle täytäntöönpanovaltiosta. Se voi näin ollen tulla kyseeseen missä tahansa tilanteessa.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä, mutta artiklassa tarkoitettu täytäntöönpanon keskeyttäminen on mahdollista ilman nimenomaista säännöstäkin. Yhteistoimintalain 14 §:n 3 momentin mukaan vieraassa valtiossa määrätyn seuraamuksen täytäntöönpano on heti lopetettava, kun asianomainen vieras valtio on ilmoittanut päätöksestä tai toimenpiteestä, jonka mukaan seuraamusta ei voida enää panna täytäntöön.

Artikla on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan. Esityksessä ehdotetaan, että artiklan osalta ei oteta asiasisältöisiä säännöksiä täytäntöönpanolakiin.

16 artikla. *Menettely menetetyksi tuomitun omaisuuden suhteen.* Artikla sisältää säännökset muun muassa täytäntöönpanossa kertyneiden varojen jaosta ja menettelystä muun omaisuuden suhteen.

Artiklan 1 kohta sisältää säännökset varojen jaosta. Sen mukaan, jos menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatu rahamäärä on alle 10 000 euroa tai sitä vastaava määrä, se kuuluu täytäntöönpanovaltiolle. Muussa tapauksessa päätöksen tehneelle valtiolle on siirrettävä 50 prosenttia täytäntöönpanon johdosta saadusta rahamäärästä.

Esimerkiksi palkan ulosmittauksen osalta sääntöä tulisi soveltaa niin, että varojen siirtäminen päätöksen tehneeseen jäsenvaltioon tulee kyseeseen vasta, kun koko saatava on saatu perittyä taikka täytäntöönpanoa ei voida enää jatkaa.

Artiklan 2 kohta sisältää säännökset täytäntöönpanon johdosta saadun muun omaisuuden kuin rahan osalta. Näissä tilanteissa täytäntöönpanovaltio voi valita millä kolmesta kohdassa luetellusta tavasta se päättää toimia. Omaisuus voidaan ensinnäkin a alakohdan mukaan myydä, jolloin myynnin tuoton suh-

teen on meneteltävä artiklan 1 kohdan mukaisesti. Toiseksi omaisuus voidaan b alakohdan mukaan siirtää päätöksen tehneelle valtiolle. Jos päätös menetetyksi tuomitsemisesta koskee rahamäärää, omaisuus voidaan siirtää päätöksen tehneelle valtiolle vasta, kun kyseinen valtio on antanut tähän suostumuksensa. Jos ei a eikä b alakohtaa voida soveltaa, voidaan c alakohdan mukaan omaisuuden suhteen menetellä jollain muulla tavalla täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti.

Yhteistoimintalain 14 §:n 2 momentin mukaan pantaessa vieraan valtion tuomioistuimen määräämä menettämisseuraamus Suomessa täytäntöön, menee menetetyksi tuomittu omaisuus tai esine Suomen valtiolle. Vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä oikeusministeriö voi kuitenkin päättää, että omaisuus, osa siitä tai menetetyksi tuomittu esine luovutetaan vieraalle valtiolle. Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä.

Sekä pohjoismaisen yhteistoimintalain 3 §:n että yhteistoimintalain 14 §:n 1 momentin mukaisesti vieraan valtion määräämä menettämisseuraamus pannaan täytäntöön Suomen lain mukaan. Näin ollen tilanteessa, jossa esimerkiksi vieraassa valtiossa tuomitun rahamääräisen menettämisseuraamuksen täytäntöönpanotoimet olisivat edellyttäneet rahavarojen puuttuessa tietyn omaisuuden ulosmittaamista, muutettaisiin ulosmitattu omaisuus rahaksi ulosottokaaren 5 luvun säännöksiä noudattaen. Vastaavasti menetetyksi tuomittujen esineiden osalta menetellään kuten Suomessa tuomitun esineen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon osalta menetellään. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 42 §:n mukaisesti sisäasiainministeriö antaa määräykset menetetyksi tuomittua omaisuutta koskevista täytäntöönpanotoimista, esimerkiksi rikoksentekovälineenä käytetyn aseen hävittämisestä.

Artiklan 3 kohdan mukaan täytäntöönpanovaltion ei tarvitse kuitenkaan myydä tai palauttaa menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevia yksittäisiä esineitä, jotka ovat kyseisen valtion kansalliseen perintöön kuuluvia kulttuuriesineitä. Kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvat kulttuuriesineet on määritelty edellä 2 artiklan g kohdassa selostetuin tavoin.

Artiklan 4 kohta sisältää säännöksen, jonka mukaan artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa sovelletaan, jos päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion välillä ei ole muuta sovittu.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole 3 ja 4 kohtaa vastaavia säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan, että artiklan osalta täytäntöönpanolakiin ei otettaisi asiasisältöisiä säännöksiä. Artikla on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan.

Myös puitepäätöksen mukaisessa järjestelmässä toisen jäsenvaltion tuomitsema menettämisseuraamus pantaisiin 12 artiklan 1 kohdan säännöksen mukaisesti täytäntöön soveltaen täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä ja tämän valtion viranomaisilla on yksin toimivalta päättää täytäntöönpanomenettelyistä ja määrätä kaikista niihin liittyvistä toimenpiteistä. Näin ollen toisen jäsenvaltion tuomitsema puitepäätöksessä tarkoitettu menettämisseuraamus pantaisiin Suomessa täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain ja ulosottokaaren säännöksiä soveltaen vastaavasti kuin kotimainen menettämisseuraamus. Artiklan 1 kohdan määräysten mukaisesti tietyissä tilanteissa osa varoista siirrettäisiin kuitenkin päätösvaltioon. Kun artiklan 2 kohdan mukaisesti täytäntöönpanotoimien johdosta saadaan muuta omaisuutta kuin rahaa, menetellään vastaavasti kuin kansallisten menettämisseuraamusten osalta. Jos kyseessä on rahamääräinen menettämisseuraamus ja on ulosmitattu esimerkiksi esine, sovelletaan ulosottokaaren 5 luvun säännöksiä omaisuuden myymisestä. Tällöin on toimittu artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti. Vastaavasti a alakohtaan kuuluvat tilanteet, joissa on kyseessä esimerkiksi kihlakunnan poliisilaitoksen täytäntöönpanema esineen menetetyksi tuomitseminen ja omaisuus voidaan sisäasiainministeriön ohjeiden mukaisesti myydä. Jos kyseessä olisi puolestaan esimerkiksi rikoksentekovälineenä käytetty ase, se hävitettäisiin sisäasiainministeriön määräysten mukaisesti. Tällöin olisi kyse c alakohdan kuuluvasta tilanteesta. Alakohdan b mukaisia tilanteita ei käytännössä esiintyisi. Oikeusrekisterikeskus voisi kuitenkin tarvittaessa päättää, että esine siirretään päätök-

sen tehneeseen valtioon, mikäli esimerkiksi esineen myyminen aiheuttaisi huomattavia kustannuksia ja myynnin johdosta kertyvä rahamäärä olisi vähäinen tai esineen hävittäminen aiheuttaisi huomattavia kustannuksia.

Artiklan 4 alakohta sallii sen, että varojen jaosta voidaan tulevaisuudessa esimerkiksi valtiosopimuksin sopia toisin.

17 artikla. *Täytäntöönpanon tuloksista tiedottaminen.* Artikla sisältää säännökset täytäntöönpanovaltion ilmoitusvelvollisuuksista. Täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava viipymättä päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle ensinnäkin siitä, jos päätös on lähetetty täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle 4 artiklan 5 kohdan mukaisesti eli tilanteessa, jossa päätös on lähetetty väärälle viranomaiselle, joka on toimittanut sen toimivaltaiselle viranomaiselle (a kohta). Toiseksi päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle tulee ilmoittaa päätöksestä olla tunnustamatta menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä sekä tällaisen kieltäytymispäätöksen perustelut (b kohta). Kolmanneksi ilmoitusvelvollisuus on myös tilanteissa, joissa menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on jätetty täytäntöönpanematta kokonaan tai osittain 11 artiklassa, 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tai 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista syistä. Mainitut tilanteet koskevat keskenään kilpailevia pyyntöjä, tuomion täytäntöönpanoa eli myös täytäntöönpanon keskeyttämistä täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti, muussa kuin täytäntöönpanovaltiossa perityn määrän vähentämistä täytäntöönpanovaltiossa täytäntöönpantavasta määrästä sekä armahdusta ja yleistä armahdusta.

Lisäksi päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle tulee ilmoittaa, kun tuomion täytäntöönpano on suoritettu loppuun (d kohta) sekä vaihtoehtoisten toimenpiteiden soveltamisesta 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti (e kohta).

Pohjoismaisen yhteistoimintalain täytäntöönpanoasetuksen 8 §:n mukaan täytäntöönpanoa kohdanneesta esteestä on ilmoitettava muun pohjoismaan viranomaiselle. Vastaavasti yhteistoimintalain täytäntöönpanoasetuksen 3 § sisältää tiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin ei otettaisi artiklan osalta asiasisältöisiä säännöksiä. Artikla on niin yksityiskohtainen, että Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio toimivaltainen viranomainen eli esityksen mukaan oikeusrekisterikeskus voi soveltaa sitä suoraan.

18 artikla. *Korvaaminen.* Artikla sisältää säännökset korvausvelvollisuudesta tilanteissa, joissa toisen jäsenvaltion menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano on aiheuttanut täytäntöönpanovaltiolle vahingonkorvausvelvollisuuden.

Artiklan 1 kohdan mukaan jos täytäntöönpanovaltio on lainsäädäntönsä nojalla vastuussa vahingosta, jonka sille toimitetun menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano on aiheuttanut jollekin asianosaiselle, päätöksentekovaltio korvaa täytäntöönpanovaltiolle asianosaiselle maksetut vahingonkorvaukset. Päätöksen tehneellä valtiolla ei kuitenkaan ole tätä korvausvelvollisuutta siltä osin kuin vahinko tai sen osa on aiheutunut yksinomaan täytäntöönpanovaltion menettelystä. Kohdassa oleva säännös ei kuitenkaan merkitse poikkeamista siitä 9 artiklan 2 kohdassa olevasta säännöksestä, jonka mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen aineelliset perusteet voi riitauttaa vain päätöksen tehneessä valtiossa.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että edellä selostettu 1 kohta ei rajoita luonnollisten tai oikeushenkilöiden vahingonkorvausvaatimuksia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamista.

Pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tai yhteistoimintalaissa ei ole vastaavia säännöksiä.

Artiklassa tarkoitetut tilanteet olisivat todennäköisesti melko harvinaisia. Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin otettaisiin artiklaa koskeva asiasisältöinen säännös, jonka mukaan päätöksen artiklassa tarkoitetun korvauksen pyytämisestä tai korvauksen suorittamisesta toiselle jäsenvaltiolle tekisi oikeusministeriö.

19 artikla. *Kielet.* Artiklan 1 kohta sisältää säännöksen, joka merkitsee sitä, että päätösvaltion on käännettävä täytäntöönpanovaltioon lähetettävä puitepäätöksessä tarkoitettu todistus täytäntöönpanovaltion viralliselle kielelle tai jollekin niistä, jos virallisia kieliä

on useita. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voi puitepäätöstä tehtäessä tai myöhemmin ilmoittaa neuvoston pääsihteeristöön talletettavassa ilmoituksessa, että se hyväksyy käännöksen yhdellä tai useammalla muulla Euroopan yhteisöjen toimielinten virallisella kielellä.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain ja yhteistoimintalain järjestelmässä ei ole edellytetty pyynnön olevan käännetty Suomen viralliselle kielelle. Suomi on tosin vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen 25 artiklan 3 kappaleen mukaisesti antanut selityksen, jonka mukaan pyynnöt ja niihin liitetyt asiakirjat on laadittava suomen, ruotsin, tanskan tai norjan taikka englannin, ranskan tai saksan kielellä tai niihin on liitettävä käännökset jollekin näistä kielistä. Jäädyttämispuitepäätöksen 9 artiklan 2 ja 3 kohdissa on tätä artiklaa vastaavat säännökset. Mainitun puitepäätöksen täytäntöönpanolaissa eli EU-jäädyttämislain 7 §:ssä on hyväksytty todistuksen toimittaminen suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin kielellä. Lisäksi pykälässä on harkinnanvaraisesti mahdollistettu todistuksen hyväksyminen myös muulla kuin edellä mainituilla kielillä, mikäli hyväksymiselle ei muutoin ole estettä. Esityksessä ehdotetaan, että vastaavanlainen säännös otettaisiin täytäntöönpanolakiin myös esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen osalta.

20 artikla. *Kulut.* Artikla sisältää säännökset täytäntöönpanosta johtuneista kuluista ja niitä koskevasta poikkeustapauksiin sovellettavasta korvausmahdollisuudesta. Artiklan 1 kohdan pääsäännön mukaan jäsenvaltiot eivät voi vaatia toisiltaan korvausta tämän puitepäätöksen soveltamisesta aiheutuvista kuluista. Tämä säännös ei kuitenkaan vaikuta 16 artiklan säännöksiin, jonka mukaisesti tietyissä tapauksissa täytäntöönpanossa kertyneet varat jäävät täytäntöönpanovaltioon.

Artiklan 2 kohdan mukaan tilanteessa, jossa täytäntöönpanovaltiolla on ollut mielestään suuria tai poikkeuksellisia kuluja, se voi ehdottaa päätöksen tehneelle valtiolle, että kulut jaetaan. Täytäntöönpanovaltion tulee tällöin toimittaa asiaa koskeva yksityiskohtainen erittely. Päätöksen tehneen valtion tulee ottaa tällainen ehdotus huomioon, mutta mitään velvollisuutta kulujen jakamiseen ja korvaamiseen sillä ei ole.

Pohjoismaisen yhteistoimintalain 33 §:n mukaan kustannukset, jotka aiheutuvat Suomessa tapahtuvasta täytäntöönpanosta jäävät valtion vahingoksi, jollei niitä saada täytäntöönpanossa perityksi. Yhteistoimintalaissa ei ole asiaa koskevia säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan, että artiklan 1 kohdan osalta täytäntöönpanolakiin ei otettaisi asiasisältöisiä säännöksiä. Kohta on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan. Artiklan 2 kohdan osalta täytäntöönpanolakiin otettaisiin kuitenkin säännös, jonka mukaan kohdassa tarkoitetun poikkeuksellisten kulujen jakamista koskevan pyynnön tekisi oikeusministeriö. Vastaavasti toisen jäsenvaltion kulujen jakamista koskevaan pyyntöön suostumisesta päättäisi oikeusministeriö.

21 artikla. *Suhde muihin sopimuksiin ja järjestelyihin.* Artikla sisältää säännökset puitepäätöksen mukaisen järjestelmän suhteesta muihin valtioiden välisiin menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten täytäntöönpanoa koskeviin järjestelmiin. Artiklan mukaan puitepäätös ei vaikuta jäsenvaltioiden välisten kahden- tai monenvälisten sopimusten tai järjestelyjen soveltamiseen, sikäli kuin ne entisestään yksinkertaistavat tai helpottavat menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten täytäntöönpanomenettelyjä.

Artiklan säännös merkitsee sitä, että Suomi voisi edelleen soveltaa pohjoismaista yhteistoimintalakia suhteissaan toisiin pohjoismaihin, jotka ovat myös EU:n jäsenvaltioita. Kyseiset valtiot ovat Ruotsi ja Tanska. Pohjoismainen yhteistoimintalaki on osa niin sanottua yhdenmukaista pohjoismaista lainsäädäntöä. Toisissa pohjoismaissa on voimassa vastaavansisältöiset lait. Pohjoismaisen yhteistoimintalain voidaan katsoa kokonaisuudessaan olevan sellainen, että se entisestään helpottaa menettämisseuraamusten täytäntöönpanomenettelyjä. Pohjoismainen yhteistoimintalaki ei esimerkiksi sisällä kaksoisrangaistavuutta koskevaa kieltäytymismahdollisuutta. Muutoinkin kieltäytymisperusteet ovat lukumääräisesti vähäisemmät kuin puitepäätöksessä. Myös toiseen jäsenvaltioon toimitettavaksi vaaditut tiedot ovat vähäisemmät. Toisaalta pohjoismainen yhteistoimintalaki ei sisällä lainkaan velvollisuutta päätöksen täytäntöönpanoon, joskin yhden-

mukaista lainsäädäntöä valmisteltaessa on sovittu, että lain edellytykset täyttävään täytäntöönpanopyyntöön yleensä suostutaan. Lisäksi pohjoismaisen yhteistoimintalain 25 § sisältää sellaisen saman asian vireilläoloa koskevan kieltäytymisperusteen, jollaista ei ole puitepäätöksessä. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan täytäntöönpanolain yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostetuin tavoin, että puitepäätöksen mukaisen menettelyn soveltamista suhteessa Ruotsiin ja Tanskaan ei näiden teoreettisten tilanteiden vuoksi täytäntöönpanolaissa suljettaisi pois. Pääsääntöisesti Pohjoismaiden välisissä suhteissa sovellettaisiin kuitenkin edelleen pohjoismaista yhteistoimintalakia.

Vastaavasti muiden kuin pohjoismaiden osalta puitepäätöksellä ei suljeta pois yhteistoimintalain ja esimerkiksi vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksen soveltamista. Myös yhteistoimintalaki sisältää vähemmän kieltäytymisperusteita kuin esityksessä tarkoitettu puitepäätös, mutta pohjoismaista yhteistoimintalakia vastaavasti yhteistoimintalaki ei sisällä velvollisuutta panna päätöstä täytäntöön. Lisäksi yhteistoimintalain mukaisesti seuraamus tulee muuntaa Suomen lain mukaiseksi menettämisseuraamukseksi, jos täytäntöönpanoa ei voida jatkaa suoraan. Vuoden 1990 rahanpesuyleissopimus sisältää velvollisuuden seuraamuksen täytäntöönpanoon. Esityksessä tarkoitettu puitepäätös sisältää muun muassa 8 artiklan 2 kohdan f alakohdassa sellaisen alueperiaatteeseen liittyvän kieltäytymisperusteen, jota yleissopimus ei tunne. Yhteistoimintalain ja esimerkiksi edellä mainitun yleissopimuksen mukaisen järjestelmän ei voida katsoa olevan kuitenkaan sillä tavalla kokonaisuudessaan suotuisampi, että sen soveltaminen olisi ensisijaista. Esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen tavoitteena on ollut juuri kehittää yleissopimuksen mukaista menettelyä. Näin ollen puitepäätöksen mukainen menettely olisi lähtökohtaisesti ensisijaista muiden EU:n jäsenvaltioiden kuin pohjoismaiden kanssa tehtävässä täytäntöönpanoyhteistyössä. Yksittäistapauksissa olisi kuitenkin edelleen mahdollista turvautua vanhoihin järjestelmiin, mikäli täytäntöönpano puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä ei onnistuisi.

Artikla on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan. Esityksessä ehdotetaan, kuitenkin, että täytäntöönpanolakiin otettaisiin artiklaa koskevat selkeyttävät asiasisältöiset säännökset.

22 artikla. *Täytäntöönpano.* Artikla sisältää säännökset puitepäätöksen täytäntöönpanotoimien aikataulusta, puitepäätöksen täytäntöönpanotoimien arviointimenettelyistä, neuvoston tiedotusvelvollisuuksista, riidanratkaisumenettelyistä, sekä neuvoston ja komission tiedottamisesta kieltäytymistapausten osalta.

Artiklan 5 kohdan mukaan täytäntöönpanovaltioina toimivien jäsenvaltioiden on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kalenterivuoden alussa ilmoitus niiden tapausten lukumäärästä, joissa 17 artiklan b alakohtaa on sovellettu, sekä tiivistelmä päätösten perusteluista. Mainitussa b alakohdassa velvoitetaan ilmoittamaan päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle päätöksestä olla tunnustamatta päätöstä menetetyksi tuomitsemisesta sekä tällaisen päätöksen perustelut.

Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanolakiin ei otettaisi artiklaa koskevia asiasisältöisiä säännöksiä. Artikla on niin yksityiskohtainen, että sitä voidaan soveltaa suoraan.

Täytäntöönpanolain nojalla annettavalla asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa viranomaistoimintaa ohjaavia tarkempia säännöksiä esimerkiksi 5 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta.

23 artikla. Voimaantulo. Artikla sisältää puitepäätöksen voimaantuloa koskevan säännöksen. Puitepäätös tuli voimaan 24 päivänä marraskuuta 2006

2 Puitepäätöksen nojalla tehtävät ilmoitukset

Puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle, mikä viranomainen tai mitkä viranomaiset ovat jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisia puitepäätöksen mukaisesti, kun kyseinen jäsenvaltio on päätöksen antanut valtio tai päätöksen täytäntöönpanovaltio. Kyseisen artiklan 2 kohta sallii lisäksi keskusviranomaisen nimeämisen

vastaamaan päätösten hallinnollisesta lähettämisestä ja vastaanottamisesta ja toimivaltaisten viranomaisten avustamisesta.

Suomi tekisi puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdan nojalla ilmoituksen, jonka mukaan toimivaltainen viranomainen on Suomessa oikeusrekisterikeskus. Kohdassa 2 tarkoitetun keskusviranomaisen nimeäminen ei ole tarpeen, sillä oikeusrekisterikeskus vastaanottaa ja lähettää suoraan puitepäätöksessä tarkoitetut päätökset.

Puitepäätöksen 19 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voi puitepäätöstä tehtäessä tai myöhemmin mainita neuvoston pääsihteeristöön talletettavassa ilmoituksessa, että se oman virallisen kielensä tai kieltensä lisäksi hyväksyy 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun todistuksen käännöksen yhdellä tai useammalla muulla Euroopan yhteisöjen toimielinten virallisella kielellä.

Suomi tekisi puitepäätöksen 19 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoituksen, jonka mukaan Suomi hyväksyy puitepäätöksessä tarkoitetut todistukset virallisten kieltensä lisäksi myös englannin kielellä. Tämä on käytännössä välttämätöntä puitepäätöksen mukaisen järjestelmän tehokkaan toiminnan takaamiseksi. Suomen- tai ruotsinkielisen käännöksen tekeminen päätöksen lähettävässä jäsenvaltiossa veisi usein tarpeettomasti aikaa.

Puitepäätöksen 7 artiklan 5 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio voi neuvoston pääsihteeristöön talletettavalla ilmoituksella ilmoittaa, että sen toimivaltaiset viranomaiset eivät tunnusta eivätkä pane täytäntöön päätöksiä menetetyksi tuomitsemisesta tilanteessa, jossa omaisuus tuomittiin menetetyksi 2 artiklan d kohdan iv alakohdassa tarkoitettujen laajempien menetetyksi tuomitsemisvaltuuksien nojalla. Kohdan mukaan tällainen ilmoitus voidaan peruuttaa milloin tahansa.

Esityksessä ehdotetaan, että Suomi ei tekisi 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta. Kohdan sisältö vastaa asiallisesti puitepäätöksen 8 artiklan 2 kohdan g alakohdassa tarkoitettua kieltäytymisperustetta. Mainitussa 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu ilmoitus on sanamuotonsa mukaisesti vapaaehtoinen, eikä ilmoituksen tekemättä jättäminen estäne 8 artiklan 2 kohdan g alakohdassa tarkoitetun laajennettua menetetyksi tuomitsemista koskevan harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen soveltamista tarvittaessa. Kohdassa tarkoitettu ilmoitus voidaan siten tehdä tai peruuttaa lähinnä informatiivisuussyistä. Käytännössä tällaisen ilmoituksen tehnevät sellaiset jäsenvaltiot, jotka muuttavat tässä tarkoitetun kieltäytymisperusteen harkinnanvaraisesta ehdottomaksi. Suomen ei ole syytä tällaista muuntamista tehdä, sillä Suomen omatkin laajennettua menetetyksi tuomitsemista koskevat päätökset voivat kuulua 8 artiklan 2 kohdan g alakohdassa tarkoitetun kieltäytymisperusteen soveltamisalaan.

3 Lakiehdotusten perustelut

3.1 Laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Puitepäätöksen täytäntöönpano.* Pykälä sisältäisi kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamisessa käytettyä sanamuotoa vastaavan säännöksen, jonka mukaisesti puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset olisivat Suomessa lakina noudatettavia, jollei täytäntöönpanolaista muuta johdu. Yleisperusteluissa esitetyin tavoin puitepäätös pantaisiin täytäntöön vastaavalla tavalla kuin valtiosopimukset ja käyttäen niin sanottua sekamuotoista voimaansaattamislakia vastaavaa täytäntöönpanotapaa.

Perustuslain 95 §:n 1 momentin mukaan valtiosopimuksen ja muun kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan lailla. Muilta osin kansainväliset velvoitteet saatetaan voimaan tasavallan presidentin antamalla asetuksella. Puitepäätöstä ei kuitenkaan tavallisen kansainvälisen sopimuksen tavoin ”saateta voimaan” vaan ”pannaan täytäntöön”. Lisäksi perustuslain 93 §:n 2 momentista seuraa, että puitepäätöksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset pannaan täytäntöön tasavallan presidentin antaman asetuksen sijasta valtioneuvoston asetuksella.

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslain 94 §:n 1 momentissa tarkoitettu hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lainsäädännön alaan kuuluvat kansainvälisten velvoitteiden määräykset siihen katsomatta, onko määräys ristiriidassa tai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja 12/2000 vp). Esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen osalta ei eduskunnan hyväksymistä 94 §:ssä tarkoitetulla tavalla edellytetä, koska Euroopan unionin oikeusjärjestelmään kuuluvana erityisenä oikeudellisena sääntelyvälineenä ne eivät ole sellaisia kansainvälisiä velvoitteita, joita tarkoitetaan perustuslain 94 §:ssä. Tästä huolimatta määrittyy 95 §:n 1 momentissa tarkoitettu lainsäädännön ala näitä kriteerejä vastaavasti.

Edellä mainitun mukaisesti puitepäätöksessä on lähes yksinomaan säännöksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Puitepäätöksen säännökset tavoitteesta (1 artikla), määritelmistä (2 artikla), toimivaltaisista viranomaisista (3 artikla), 3 artiklan 3 kohtaa lukuun ottamatta, päätöksen lähettämisestä (4 artikla), päätöksen lähettämisestä yhdelle tai useammalle täytäntöönpanovaltiolle (5 artikla), rikoksista (6 artikla), tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (7 artikla), kieltäytymisperusteista (8 artikla), oikeussuojakeinoista (9 artikla), täytäntöönpanon lykkäämisestä (10 artikla), useista menetetyksi tuomitsemista koskevista päätöksistä (11 artikla), täytäntöönpanoon sovellettavasta lainsäädännöstä (12 artikla), armahduksesta ja menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen uudelleen käsittelystä (13 artikla), menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettämisen seurauksista (14 artikla), täytäntöönpanon lopettamisesta (15 artikla), menettelystä menetetyksi tuomitun omaisuuden suhteen (16 artikla), täytäntöönpanon tuloksista tiedottamisesta (17 artikla), korvauksista (18 artikla), kielistä (19 artikla), kuluista (20 artikla), sekä suhteesta muihin sopimuksiin ja järjestelyihin (21 artikla), kuuluvat lainsäädännön alaan.

2 §. *Soveltamisala*. Pykälä sisältäisi säännöksen, jonka mukaan puitepäätöksen ja lain soveltamisalaan kuuluva ja puitepäätöksessä tarkoitetun järjestelmän mukaisesti toimitettu toisen EU:n jäsenvaltion tuomioistuimen tekemä menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös pantaisiin täytäntöön puitepäätöksen ja tämän lain säännöksiä noudattaen. Vastaavasti samoin edellytyksin sovellettaisiin puitepäätöstä ja tässä tarkoitettua lakia Suomen ollessa päätöksen lähettävä valtio.

Pykälässä tarkoitettu viittaus puitepäätöksen mukaiseen täytäntöönpanoon merkitsee sitä, että puitepäätöksen 12 artiklan mukaisesti Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä samalla tavoin kuin Suomen tuomioistuimen tekemään menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen. Näin ollen viittaus merkitsee sitä, että esimerkiksi toisen jäsenvaltion tuomioistuimen määräämä menettämisseuraamus pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain ja tarvittaessa ulosottokaaren mukaisessa järjestyksessä sen jälkeen, kun 3 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen eli oikeusrekisterikeskus on tehnyt päätöksen sen hyväksymisestä täytäntöönpantavaksi Suomessa. Näin ollen oikeusrekisterikeskus huolehtii menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta vastaavalla tavalla kuin Suomen tuomioistuimen määräämästä sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa tarkoitetusta seuraamuksesta.

Ehdotetun lain 4 §:ään otettaisiin selkeyden vuoksi tarkentava säännös, jonka mukaan toisen jäsenvaltion viranomaisen tekemä päätös pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Tämä olisi useimmissa tapauksissa selvää kuitenkin jo puitepäätöksen 12 artiklan mukaisen määräyksen perusteella.

Pykälän toinen momentti sisältäisi säännöksen, jonka mukaan Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annettua lakia (326/1963) voidaan soveltaa tämän lain estämättä. Säännös merkitsee sitä, että esimerkiksi yleisperusteluissa ja yksityiskohtaisissa perusteluissa 21 artiklan kohdalla selostetuin tavoin pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa tarkoitettu järjestelmä on lähtökohtaisesti ensisijainen suhteissa Ruotsiin ja Tanskaan. Säännös on kuitenkin muotoiltu siten, että esimerkiksi yleisperusteluissa ja yksityiskohtaisissa pe-

rusteluissa 21 artiklan kohdalla selostetuin tavoin pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaisen järjestelmän sijasta voitaisiin tässä tarkoitettua järjestelmää yksittäistapauksessa soveltaa, mikäli se johtaisi yhteistyön kannalta suotuisampaan lopputulokseen. Näin ollen mikäli esimerkiksi Ruotsin viranomaiset toimittaisivat täytäntöönpanopyyntönsä puitepäätöksen mukaisen järjestelmän mukaisesti esimerkiksi puitepäätöksessä tarkoitettua todistusta käyttäen, voitaisiin soveltaa puitepäätöksen mukaista menettelyä. Säännöksen sisältämä teoreettinen mahdollisuus puitepäätöksen mukaisen järjestelmän soveltamiseen Ruotsin ja Tanskan kanssa tehtävän yhteistyön osalta on välttämätön sen vuoksi, että puitepäätös sallii vain sellaisten muiden järjestelmien soveltamisen, jotka entisestään yksinkertaistavat täytäntöönpanomenettelyä. Vaikka nykyinen pohjoismainen järjestelmä on pääosin tehokkaampi kuin puitepäätöksessä tarkoitettu järjestelmä, menee puitepäätös kuitenkin tietyin osin pidemmälle kuin pohjoismainen järjestelmä asettaen muun muassa velvollisuuden panna päätös täytäntöön.

Tanska on ottanut tässä tarkoitetun puitepäätöksen täytäntöönpanolainsäädäntöönsä säännöksen, jonka mukaan yhteispohjoismaista lainsäädäntöä sovelletaan sikäli kun se mahdollistaa täytäntöönpanon laajemmin kuin puitepäätöksessä tarkoitettu järjestelmä.

3 §. *Toimivaltainen viranomainen*. Puitepäätöksen 3 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot ilmoittavat, mitkä viranomaiset ovat toimivaltaisia viranomaisia puitepäätöksessä tarkoitetussa menettelyssä. Toimivaltainen viranomainen voidaan määritellä kansallisessa lainsäädännössä. Käsitettä käytetään puitepäätöksen eri kohdissa. Esityksessä ehdotetaan, että yleisperusteluissa ja 3 artiklan yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyin tavoin toimivaltainen viranomainen Suomessa olisi oikeusrekisterikeskus. Oikeusrekisterikeskus olisi toimivaltainen viranomainen sekä Suomen ollessa päätöksen lähettävä valtio että täytäntöönpanovaltio. Puitepäätöksen lähtökohta on, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen määräämä menettämisseuraamus pannaan täytäntöön vastaavalla tavalla kuin kotimainen menettämisseuraamus. Oikeusrekisterikeskus huolehtii nykyisinkin sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti kotimaisten menettämisseuraamusten täytäntöönpanosta sekä pohjoismaisesta yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa.

Oikeusrekisterikeskuksen nimeäminen toimivaltaiseksi viranomaiseksi merkitsee esimerkiksi sitä, että puitepäätöksen 4 artiklan mukaisesti oikeusrekisterikeskus vastaanottaa toisesta jäsenvaltiosta tulevat päätökset sekä päättää Suomen tuomioistuimien menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten lähettämisestä täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon. Oikeusrekisterikeskus myös päättäisi 7 artiklassa tarkoitetusta toisen jäsenvaltion päätöksen tunnustamisesta ja 8 artiklassa tarkoitettujen kieltäytymisperusteiden soveltamisesta. Oikeusrekisterikeskuksen tehtäviin kuuluisi myös esimerkiksi 8 ja 14 artiklassa tarkoitettu tietojen vaihto.

Oikeusrekisterikeskuksella olisi yleinen toimivalta ja tehtävä huolehtia tämän lain ja puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä lähetettyjen päätösten täytäntöönpanosta Suomessa ja toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Vaikka kunkin jäsenvaltion itse määrittelemää toimivaltaisen viranomaisen käsitettä käytetään puitepäätöksen eri artikloissa määrittämään sitä, millä viranomaisella on toimivalta kussakin artiklassa tarkoitettuihin tehtäviin, ei kaikkien artiklojen yhteydessä ole viittausta toimivaltaiseen viranomaiseen. Esimerkiksi oikeusrekisterikeskus olisi 1 momentissa tarkoitetun säännöksen nojalla toimivaltainen päättämään myös 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta varojen siirtämisestä, vaikka kohdan mukaan *”täytäntöönpanovaltion on meneteltävä…seuraavasti”*. Oikeusrekisterikeskuksella olisi tässä tarkoitettu yleinen huolehtimisvelvoite ja toimivalta jollei muualla lainsäädännössä toisin säädetä.

2 luku. Toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpano Suomessa

4 §. *Toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpano.* Pykälään 1 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen tekemä päätös pannaan täytäntöön Suomen lain mukaisesti ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Tämä olisi

useimmissa tapauksissa selvää jo puitepäätöksen 12 artiklan mukaisen säännöksen perusteella. Ehdotetun 2 §:n perusteluissa selostetuin tavoin on kuitenkin myös selkeyden vuoksi perusteltua, että täytäntöönpanolakiin otetaan asiaa koskeva nimenomainen säännös.

Momentti sisältää lisäksi säännöksen, jonka mukaan toisen jäsenvaltion Suomeen täytäntöönpantavaksi lähettämän menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen sijasta ei voida määrätä puitepäätöksen 12 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoisia toimenpiteitä. Tämäkin olisi selvää jo 12 artiklan 1 kohdan määräyksen perusteella, jonka mukaisesti Suomeen toimitetun tuomion täytäntöönpanoon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä. Menettämisseuraamuksia ei Suomessa kansallisestikaan muunneta esimerkiksi vankeusrangaistukseksi.

Suomen ollessa päätöksen tehnyt valtio, toimivaltainen viranomainen eli oikeusrekisterikeskus säännönmukaisesti ilmoittaisi lähettämänsä todistuksen 1 kohdan mukaisesti, että Suomi ei salli vaihtoehtoisten toimenpiteiden soveltamista. Vaihtoehtoisten seuraamusten soveltamisen salliminen ei olisi edes käytännössä mahdollista, sillä oikeusrekisterikeskus ei pystyisi todistuksen 1 kohdan 2 alakohdan mukaisesti ilmoittamaan vaihtoehtoisen seuraamuksen laatua ja enimmäistasoa. Ehdotetun lain 15 §:ään sisältyisi säännös, jonka mukaan Suomessa tuomittua menettämisseuraamusta ei saa toisessa jäsenvaltiossa muuntaa vaihtoehtoiseksi seuraamukseksi.

Pykälän toinen momentti sisältäisi säännöksen, jonka mukaan puitepäätöksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun tiettyä omaisuutta koskevan täytäntööpanon sijasta suoritettavaan omaisuuden arvoa vastaavaan rahamäärään kohdistettavaan täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä vain, jos päätöksen tehnyt jäsenvaltio ilmoittaa tuomioistuimen määräämän omaisuuden arvoa vastaavan rahamäärän. Tällaisessa tilanteessa esineeseen kohdistuva täytäntöönpano Suomessa lakkaisi ja täytäntöönpano kohdistettaisiin vain omaisuuden arvoon.

Säännös liittyy puitepäätöksen 7 artiklan 2 kohtaan, joka sisältää säännöksen, jonka mukaan tilanteessa, jossa täytäntöönpanopyyntö koskee tiettyä omaisuutta, päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat, jos se on kyseisten jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaista, sopia, että menetetyksi tuomitseminen voidaan täytäntöönpanovaltiossa panna täytäntöön määräämällä maksettavaksi omaisuuden arvoa vastaava rahamäärä.

Puitepäätöksen 7 artiklan yksityiskohtaisissa perusteluissa selostetuin tavoin pohjoismaisessa yhteistoimintalaissa ei ole asiaa koskevia säännöksiä. Yhteistoimintalain 9 a § puolestaan sisältää asiaa koskevan säännöksen sellaisia tilanteita varten, joissa oikeusministeriö on katsonut, että täytäntöönpanoa ei voida jatkaa suoraan vaan on ryhdytty seuraamuksen muuntamismenettelyyn tuomioistuimessa. Tällöin tuomioistuin voi pykälän 2 momentin mukaan vieraassa valtiossa määrätyn tiettyä esinettä koskevan menettämisen sijasta määrätä esineen arvon menetettäväksi, mikäli arvon menettämiseen voitaisiin tuomita Suomen lain mukaan vastaavanlaisesta rikoksesta tuomittaessa ja vieras valtio on sitä pyytänyt tai siihen suostunut. Käytännössä tällaisilla tilanteilla voitaisiin tarkoittaa tapauksia, joissa rikoslain 10 luvun 4 tai 5 §:ssä tarkoitetun esineen arvo voitaisiin 8 §:n mukaisesti Suomessa tuomita menetetyksi. Asiallisesti menettely tarkoittaa uuden, aikaisemman seuraamuksen korvaavan menettämisseuraamuksen määräämistä Suomen tuomioistuimessa. Tämänkaltaisen ratkaisun tekeminen voitaneen antaa vain tuomioistuimen tehtäväksi.

Puitepäätöksen johdanto-osan 4 kohdasta ilmi käyvin tavoin puitepäätöksellä on tarkoitus lakkauttaa kaikki jäsenvaltioiden väliset järjestelmät, joilla menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös muunnetaan kansalliseksi päätökseksi. Päätökset olisi siten voitava panna täytäntöön sellaisenaan. Toisen jäsenvaltion määräämän menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa varten ei ole perusteltua luoda tuomioistuinmenettelyä, jossa tässä tarkoitetut tilanteet säännönmukaisesti käsiteltäisiin. Näin ollen esityksen mukaan oikeusrekisterikeskus suorittaisi esinettä koskevan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon sijasta esineen arvoa vastaavan täytäntöönpanon vain, mikäli vieras valtio jo alun perin toimittamassaan todistuksessa tai erik-

seen myöhemmin ilmoittaa määrän, joka kyseisen valtion tuomioistuimen antaman päätöksen mukaan tulee panna täytäntöön.

5 §. *Ehdoton kieltäytymisperuste.* Esityksessä ehdotetaan, että sovellettavaksi tulevien 8 artiklassa olevien harkinnanvaraisten kieltäytymisperusteiden lisäksi täytäntöönpanolakiin otettaisiin oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskeva ehdoton kieltäytymisperuste. Eduskunnan lakivaliokunta on tätä esitystä pitkälti vastaavan EU-sakkotäytäntöönpanolakia koskevan esityksen käsittelyn yhteydessä (LaVM 28/2006 vp) katsonut tämän kaltaisen kieltäytymisperusteen olevan tarpeen. Puitepäätöksen johdanto-osan neljännessätoista perustelukappaleessa mainitaan erikseen muun muassa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevien kansallisen valtiosäännön säännösten noudattaminen. Puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohta sisältää nimenomaisen säännöksen siitä, että puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita eikä niitä koskeviin oikeusviranomaisten velvoitteisiin. Esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen täytäntöönpanon yhteydessä oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan kieltäytymisperusteen voidaan katsoa olevan vielä perustellumpi kuin EU-sakkotäytäntöönpanolain yhteydessä, sillä menettämisseuraamusten osalta taloudelliset intressit ovat usein suuremmat. Pykälän mukaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen 2 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanosta tulee kieltäytyä, jos on perusteltua syytä epäillä, että päätökseen johtaneessa menettelyssä on loukattu oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeita ja täytäntöönpano olisi kokonaisuutena arvostellen kohtuutonta. Tällainen perusteltu epäilys voi syntyä esimerkiksi sen jälkeen, kun oikeusrekisterikeskus on päätökseen ja sitä koskevaan todistukseen liittyvien epäselvyyksien perusteella 6 §:n kohdalla esitettävän mukaisesti mahdollisesti lisäksi kuullut päätöksen kohteena olevaa henkilöä. Säännöksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että päätöksen täytäntöönpanosta kieltäydytään esimerkiksi vähäisten menettelyvirheiden vuoksi. Tätä korostaa osaltaan säännöksessä käytetty sanonta ”on loukattu”. Kokonaisarvostelussa on otettava huomioon loukkauksen vaikutus henkilön asemaan oikeudenkäynnissä ja toisaalta henkilön siitä mahdollisesti jo saama hyvitys.

6 §. *Kuuleminen päätöksen tunnustamis- ja täytäntöönpanoasiassa.* Oikeusrekisterikeskuksen päätöksenteko on luonteeltaan hallintomenettelyä ja siinä sovelletaan hallintolakia (434/2003). Hallintolain 34 § sisältää pääsäännön, jonka mukaisesti asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Pykälän 2 momentin 4 luetelmakohta sallii kuulemisvelvollisuutta koskevasta pääsäännöstä poikkeamisen, mikäli kuuleminen saattaisi vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen. Nyt ehdotettu 6 § sisältäisi kuulemisvelvollisuudesta tehtävää poikkeusta tarkentavan säännöksen, jonka mukaan oikeusrekisterikeskus voisi ratkaista toisen jäsenvaltion tuomioistuimen 2 §:ssä tarkoitetun päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan asian varaamatta päätöksen kohteena olevalle henkilölle tilaisuutta tulla kuulluksi, jollei ole todennäköistä, että asiassa tulisi sovellettavaksi jokin kieltäytymisperuste. Tilaisuutta ei kuitenkaan tarvitsisi varata, jos se asian ratkaisemiseksi olisi selvästi tarpeetonta tai jos on syytä olettaa, että se saattaisi vaarantaa päätöksen täytäntöönpanon. Ehdotettu säännös on tarpeen joissain tapauksissa sen turvaamiseksi, että toisessa jäsenvaltiossa määrätyt menettämisseuraamukset saadaan perittyä yhtä tehokkaassa menettelyssä kuin vastaavat kotimaiset seuraamukset. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 3 momentin mukaan oikeusrekisterikeskuksen ei tarvitse lähettää maksukehotusta, jos sitä voidaan aikaisemman täytäntöönpanon johdosta tai muusta syystä pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos ulosottotoimin tapahtuva täytäntöönpano saattaisi vaarantua. Sama säännös soveltuu pantaessa toisen jäsenvaltion määräämiä arvokonfiskaatioita täytäntöön mainitun lain mukaisessa järjestyksessä. Säännöksen soveltaminen täytäntöönpanon vaarantumisen osalta saattaisi kuitenkin asiallisesti tulla joissain tapauksissa merkityksettömäksi, jos henkilö saisi oikeusrekisterikeskuksen suorittaman kuulemisen yhteydessä tiedon Suomeen siirretystä täytäntöönpanosta. Henkilön oikeusturva ei kuitenkaan vaarantuisi, sillä ehdotetun 9 §:n

mukaisesti valitusaika oikeusrekisterikeskuksen tekemän tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen osalta alkaisi kulua vasta kun henkilön katsotaan 9 §:n mukaisesti saaneen päätöksestä tiedon. Myös pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaisessa järjestelmässä kuuleminen on pohjoismaisen yhteistoimintalain 26 §:n mukaisesti rajattu vain vapausrangaistuksia koskevaan yhteistyöhön.

Kuulemistilaisuuden varaaminen ei aina ole tarkoituksenmukaista eikä myöskään päätöksen kohteena olevan henkilön oikeusturvaa silmällä pitäen tarpeen silloinkaan, kun asiassa todennäköisesti sovellettaisiin jotakin kieltäytymisperustetta. Kuulemiseen ei luonnollisestikaan tarvitse ryhtyä, jos jo asiaan liittyvän muun aineiston perusteella on selvää, että päätöksen täytäntöönpanosta kieltäydytään.

7 §. *Kielet.* Pykälän mukaan puitepäätöksen 4 artiklassa tarkoitettu toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöstä koskeva todistus on toimitettava joko suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Oikeusrekisterikeskus voisi kuitenkin hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei ole muutoin estettä. Tarkoituksena on, että Suomen toimivaltainen viranomainen voisi joustavasti hyväksyä myös muilla kielillä tehtyjä todistuksia, vaikka siihen ei olisi velvollisuutta. Säännös perustuu puitepäätöksen 19 artiklan 1 kohtaan, jossa säädetään, että todistus on käännettävä täytäntöönpanovaltion viralliselle kielelle tai jollekin niistä, mutta jäsenvaltio voi ilmoittaa hyväksyvänsä käännöksen myös muulla Euroopan yhteisöjen toimielinten virallisella kielellä. Suomi tulisi kohdan nojalla tekemään ilmoituksen, jonka mukaan Suomi hyväksyisi todistukset virallisten kieltensä lisäksi myös englannin kielellä.

Pykälän 2 momentissa kuitenkin edellytettäisiin, että oikeusrekisterikeskus huolehtii todistuksen ja tarvittaessa myös päätöksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle. Käytännössä Suomeen toimitettavat todistukset olisivat useimmiten englanninkielisiä ja tässä tarkoitettu käännöstyö olisi siten todistusten kääntämistä englannin kielestä suomen tai ruotsin kielelle. Todistuksen tulisi olla käytettävissä suomen tai ruotsin kielellä siinä vaiheessa, kun varsinaisiin täytäntöönpanotoimiin ryhdytään sen jälkeen, kun oikeusrekisterikeskus on päätöksellään hyväksynyt toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpantavaksi Suomessa. Käännös tulisi laatia mahdollisimman nopeasti todistuksen saapumisen jälkeen.

Päätöksen lähettänyt jäsenvaltio ei toimita täytäntöönpanovaltioon käännöstä menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä. Puitepäätöksessä ei tätä edellytetä, koska päätöksen täytäntöönpano tapahtuu todistuksessa ilmoitettujen tietojen perusteella. Täytäntöönpanovaltiossa ei tutkita toisen jäsenvaltion viranomaisen tekemän päätöksen aineellisia perusteita. Tämän vuoksi ei pääsääntöisesti ole tarvetta myöskään sille, että Suomeen täytäntöönpantavaksi toimitettu päätös täällä käännettäisiin suomen tai ruotsin kielelle. Täytäntöönpanosta voidaan kuitenkin puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti kieltäytyä, jos todistus ei selvästi vastaa päätöstä. Tämän kieltäytymisperusteen tutkimiseksi voisi siten poikkeuksellisesti olla tarpeen kääntää myös päätös tai osa siitä suomen tai ruotsin kielelle. Tällaisen käännättämisen ajaksi voidaan puitepäätöksen 10 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti täytäntöönpanoa lykätä.

3 luku. **Muutoksenhaku**

8 §. *Toimivaltainen käräjäoikeus.* Pykälän 1 momentin mukaan oikeusrekisterikeskuksen tekemästä toisen jäsenvaltion tuomioistuimen 2 §:ssä tarkoitetun päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa Tampereen käräjäoikeuteen. Kyseessä olisi siten poikkeaminen tavanomaisesta hallintovalitustiestä. Muutoksenhakureittiä koskevaa ratkaisua on perusteltu yksityiskohtaisesti yleisperustelujen keskeisiä ehdotuksia koskevassa jaksossa. Niiden lisäksi eräs peruste käräjäoikeuslinjan valitsemiselle on se, että konfiskaatiopuitepäätös on jatkoa jäädyttämispuitepäätökselle ja sitä koskevalle EU-jäädyttämislaille. Jäädyttämispyyntö tai –määräys eli turvaamis-

toimet ovat yhteistyön ensimmäinen vaihe, jota ideaalitapauksessa seuraa konfiskaatiopuitepäätöksen mukaisesti lähetetty tuomion täytäntöönpanopyyntö. EU-jäädyttämislain 8 §:ssä edellytetään, että jo jäädyttämispyynnön mukana tulisi olla myös tuomion täytäntöönpanopyyntö tai vähintään siinä pitää ilmoittaa tällaisen täytäntöönpanoa koskevan pyynnön arvioitu esittämisajankohta. Myös esimerkiksi EU-jäädyttämislain erään kieltäytymisperusteen (4 §:n 1 momentin 3 kohta) osalta jäädyttämispyyntöön suostumisesta päättävän viranomaisen ja toisena vaiheena muutoksenhakuasteen eli käräjäoikeuden tulee ennakoida lopullista oikeusapua eli konfiskaatiopuitepäätöksen mukaisen kieltäytymisperusteen soveltamista. Näin ollen olisi jossain määrin ongelmallista, mikäli tuomioistuinlinja vaihtuisi kesken ”saman” menettelyn.

Muutoksenhakureittiä koskeva ratkaisu vastaa EU-sakkotäytäntöönpanolain yhteydessä hyväksyttyä.

Pykälän 2 momentin mukaan käräjäoikeus olisi päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

9 §. *Valituksen tekeminen.* Pykälässä säädettäisiin valituksen tekemisestä kuten valitusajasta ja sen laskemisesta. Pykälän 1 momentin mukaan valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun henkilö on saanut tiedon oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä. Kuten 12 §:ssä säädetään, oikeusrekisterikeskuksen päätöksen täytäntöönpanotoimet voidaan aloittaa, vaikka päätös ei vielä olisi lainvoimainen. Näin ollen tiedoksianto voi käytännössä tapahtua monella eri tavalla. Henkilö voi saada tiedon päätöksestä vasta hänen läsnä ollessaan toimitetussa ulosmittauksessa taikka muulla tavoin todisteellisesti. Lähtökohtaisesti hallintopäätöksen tiedoksiannosta säädetään hallintolain 9 ja 10 luvussa. Tässä tarkoitetun päätöksen tiedoksianto toimitetaan Suomessa hallintolain 60 §:n nojalla todisteellisena tiedoksiantona. Todisteellinen tiedoksianto tapahtuu postitse saantitodistusta vastaan (60 §:n 1 momentti). Todisteellisessa tiedoksiannossa asiakirja voidaan myös luovuttaa kirjallista todistusta vastaan tiedoksiannon vastaanottajalle tai tämän edustajalle (60 §:n 2 momentti). Jos viranomainen katsoo siihen olevan aihetta, tiedoksianto voidaan toimittaa haastetiedoksiantona (60 §:n 3 momentti). Myös asiakirjan luovuttaminen sijaistiedoksiantona on laissa tarkoitettu todisteellinen tiedoksiantotapa.

Momentin mukaan päätöksen kohteena olevan henkilön katsottaisiin saaneen tiedon rahamäärään kohdistuvaa menettämisseuraamusta koskevasta päätöksestä myös silloin, kun seuraamuksen suorittaminen on oikeusrekisterikeskuksen lähettämän maksukehotuksen johdosta vapaaehtoisesti aloitettu. Tämä hetki olisi käytännössä se, jolloin henkilö on tehnyt rahalaitokseen rahamääräistä menettämisseuraamusta koskevan suorituksen. Tiedoksisaantiolettama on perusteltu sen vuoksi, että vapaaehtoisen suorittamisen aloittamisen edellytyksenä on nyt käsiteltävissä tapauksissa oikeusrekisterikeskuksen lähettämä maksukehotus. Mainitun maksukehotuksen sisältö on laaja ja sen myötä henkilö saa tiedon siitä, että oikeusrekisterikeskus on tehnyt tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen toisen jäsenvaltion Suomeen täytäntöönpantavaksi toimittaman menettämisseuraamuksen johdosta. Selvää on, että jos maksukehotus lähetetään, tulisi siihen liittää näissä tapauksissa valitusosoitus.

Tietyissä tilanteissa on mahdollista, että päätöksen kohteena oleva henkilö asuu ulkomailla. Tällaisessa tilanteessa tiedoksianto toimitetaan ulkomaille hallintolain tai asianomaisen vieraan valtion lainsäädännön mukaan, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista tai velvoitteista muuta johdu (63 §:n 1 momentti).

Pykälän 2 momentti sisältäisi valituksen sisältöä koskevat säännökset. Sen mukaan valittajan olisi valituksessaan ilmoitettava vaatimuksensa ja niiden perusteet sekä vaatiiko valittaja asian suullista käsittelyä. Momentti sisältäisi myös säännöksen, jonka mukaan valittajan on valituksessaan ilmoitettava oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot. Tämä merkitsee ennen kaikkea sitä, että valittajan tulisi valituksessaan ilmoittaa se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää, jäljempänä *prosessiosoite*. Momentin

mukaan valituskirjelmä tulisi toimittaa oikeusrekisterikeskukselle.

Pykälän 3-5 momentissa on erityissäännöksiä oikeudenkäyntimenettelystä esityksessä tarkoitetuissa asioissa. Oikeusrekisterikeskuksen olisi viipymättä toimitettava saapunut valituskirjelmä Tampereen käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma lausumansa. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa olisi ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut oikeusrekisterikeskukselle. Tuota ajankohtaa käytetään sen laskemisessa, onko valitus tehty säädetyssä määräajassa. Valitus tulee vireille käräjäoikeudessa silloin, kun asiakirjat saapuvat sen kansliaan. Käräjäoikeuden tulisi viivytyksettä antaa valittajalle ja oikeusrekisterikeskukselle tieto mahdollisen istunnon ajasta ja paikasta sekä valittajan poissaolon seurauksista. Tässä tarkoitettu kutsu voitaisiin 10 §:ssä tarkoitetusta rikosasioiden käsittelyjärjestyksestä poiketen toimittaa valittajan ilmoittamaan prosessiosoitteeseen. Jos valittaja on toimittanut valituskirjelmän määräajassa suoraan toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, hän ei menetä puhevaltaansa.

10 §. *Asian käsittely tuomioistuimessa.* Pykälän 1 momentin mukaan asian käsittelystä olisi soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään. Tuomioistuin ei kuitenkaan saisi valitusta käsitellessään tutkia, onko menettämisseuraamuksen tuomitsemiselle ollut edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa. Viimeksi mainittu säännös perustuu osin puitepäätöksen 9 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan menetetyksi tuomitsemisen aineellisia perusteita ei voi riitauttaa täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa. Myös puitepäätöksen 13 artiklan 2 kohdan mukaan ainoastaan päätöksen antanut valtio saa ratkaista menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen uudelleen käsittelyä (tuomionpurku) koskevan hakemuksen. Vastaavankaltainen säännös on yhteistoimintalain 9 b §:ssä.

Pykälän 2 momentti sisältäisi säännöksen, jonka mukaan asia olisi käsiteltävä istunnossa, jos käräjäoikeus asian tai sen osan selvittämiseksi pitää asian istuntokäsittelyä tarpeellisena. Asia olisi käsiteltävä istunnossa myös, jos valittaja sitä vaatii, jollei käräjäoikeus pitäisi sitä ilmeisen tarpeettomana. Pääsääntönä olisi siten valituksen käsitteleminen kirjallisessa menettelyssä. Istunnon järjestäminen valittajan vaatimuksesta huolimatta olisi ilmeisen tarpeetonta esimerkiksi tilanteessa, jossa valittaja väittäisi olevansa syytön rikokseen, johon täytäntöönpantavana oleva seuraamus perustuu. Tällaista asiaa ei voida tutkia täytäntöönpanovaltiossa.

Tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevassa valitusasiassa ei olisi kysymys rikosasiasta, mutta rikosprosessin periaatteet soveltuisivat siihen paremmin kuin riita-asian oikeudenkäyntiperiaatteet. Valitusasiaa ei käräjäoikeudessa ajaisi virallinen syyttäjä vaan päätöksen kohteena oleva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Rikosasioiden käsittelyjärjestystä koskevan viittauksen nojalla tulisi soveltuvin osin noudatettavaksi erityisesti mahdollisen istuntokäsittelyn tilanteissa lähinnä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 6, 6 a ja 11 luvun mukainen käsittelyjärjestys. Viittaus koskisi myös asian valmistelua ja mahdollistaisi asiassa esitettyjen vaatimusten täydentämisen ja muunkin valmistelun ennen pääkäsittelyä.

Asian selvittämisen kuten näytön hankkimisen osalta tulisivat sovellettaviksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 8 §:stä ilmenevät periaatteet. Tuomioistuimella olisi oikeusturvasyistä kuitenkin keskeinen rooli asian selvittämisessä. Tämän vuoksi pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että käräjäoikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi. Tuomioistuimen velvollisuutena olisi siten aktiivisen prosessinjohdon keinoin ja tarvittaessa myös omasta aloitteestaan selvittää asiaa ja hankkia siihen liittyvää selvitystä. Tuomioistuin olisi muun muassa oikeutettu oma-aloitteisesti hankkimaan näyttöä siinä määrin kuin se katsotaan tarpeelliseksi. Tuomioistuimen aktiivisen roolin tulisi luonnollisesti nojautua asian tasapuolisen ja puolueettoman käsittelyn vaatimukseen.

Mikäli asiassa järjestettäisiin istunto, ratkaistaisiin asia käräjäoikeudessa suullisessa ja välittömässä pääkäsittelyssä. Pykälän 4 momentin mukaan oikeusrekisterikeskusta edustavan virkamiehen olisi oltava läsnä käräjäoikeuden istunnossa valitusta käsiteltäessä. Valituksen tekijällä olisi myös oikeus olla

läsnä istunnossa. Tuomioistuimen olisi 9 §:n 4 momentissa ehdotetulla tavalla ilmoitettava valittajalle ja oikeusrekisterikeskukselle mahdollisen istunnon ajankohdasta. Tilanteessa, jossa valittaja esimerkiksi asuisi ulkomailla, voidaan kutsu lähettää oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 a §:n mukaisesti valittajan valituksessaan ilmoittamaan prosessiosoitteeseen. Myös Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan mukaisesti keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyn yleissopimuksen, jäljempänä *EU:n vuoden 2000 oikeusapuyleissopimus* (SopS 57/2004), 5 artikla sisältää määräyksiä oikeudenkäyntiasiakirjojen lähettämisestä ja tiedoksiannosta, jotka voivat tulla sovellettaviksi tietyissä tilanteissa, joissa käräjäoikeus käsittelee asiaa ja huolehtii tiedoksiannosta. Yleissopimus täydentää keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen lisäpöytäkirjan (SopS 14/1985) määräyksiä. Lisäpöytäkirjan 3 artiklan mukaisesti keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevaa eurooppalaista yleissopimusta (SopS 30/1981) sovelletaan muun muassa tuomion täytäntöönpanoa koskevien asiakirjojen tiedoksiantamiseen. Prosessiosoitteen ilmoittaminen on tärkeää sen vuoksi, että EU:n vuoden 2000 oikeusapuyleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan pääsääntönä on asiakirjojen lähettäminen suoraan postitse.

Valitusasia tulee toisaalta voida ratkaista siinäkin tilanteessa, jossa valittaja ei saavu asian pääkäsittelyyn. Siksi 4 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta ratkaista asia valituksen tekijän poissaolosta huolimatta. Tuolloin olisi edellytyksenä, ettei käräjäoikeus pidä valittajan henkilökohtaista kuulemista tarpeellisena ja hänet on kutsuttu tällaisella uhalla käräjäoikeuteen. Valittajan olisi siten oltava tietoinen mahdollisuudesta asian ratkaisemiseen hänen poissaolostaan huolimatta. Valittajan poissaolo ei kuitenkaan merkitsisi sitä, että asia ratkaistaisiin automaattisesti poissaolon perusteella valittajan vahingoksi. Käräjäoikeuden olisi joka tapauksessa tutkittava valitus asiallisesti.

11 §. *Muutoksenhaku käräjäoikeuden päätökseen.* Pykälän *1 momentin* mukaan muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun haettaisiin valittamalla hovioikeudelta siten kuin oikeudenkäymiskaaressa säädetään. Käytännössä vain asiaa käräjäoikeudessa ajava henkilö eli se, joka on valittanut oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä käräjäoikeuteen, voisi valittaa käräjäoikeuden päätöksestä. Oikeusrekisterikeskuksella ei valitusoikeutta ole, sillä se on asiassa vain kuultavana.

Pykälän 2 momentin mukaan asian käsittelystä ja muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen olisi soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 26 ja 30 luvussa säädetään. Hovioikeuden olisi valitusasiaa käsitellessään varattava oikeusrekisterikeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta ja tarvittaessa esittää selvitystä.

12 §. *Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon.* Koska täytäntöönpanon nopea aloittaminen saattaa tietyissä tilanteissa olla tarpeen omaisuuden hävittämisen estämiseksi, olisi pykälässä vastaavankaltainen säännös kuin EU-sakkotäytäntöönpanolain 8 §:n 3 momentissa, joka mahdollistaa täytäntöönpanotoimien aloittamisen vaikka tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös ei vielä olisi lainvoimainen. Ehdotettu säännös poikkeaa kuitenkin rakenteeltaan EU-sakkotäytäntöönpanolain yhteydessä omaksutusta, sillä esityksessä tarkoitetussa puitepäätöksessä täytäntöönpano voi koskea varojen sijasta myös tiettyä esinettä. Säännöksen mukaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaa päätöstä koskeva valitus ei estäisi täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin toisin määrää. Omaisuutta ei kuitenkaan saisi myydä tai varoja tilittää ennen kuin toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös on lainvoimainen.

Esityksen mukaan toisen jäsenvaltion viranomaisen tekemän puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvan päätöksen täytäntöönpano Suomessa tapahtuisi sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti. Mainitun lain 2 §:n 1 momentin mukaan sakon ja omaisuuteen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Vaikka puitepäätöksen 2 artiklan c kohdan mukaan edellytyksenä

puitepäätöksen mukaisen menettelyn soveltamiselle on, että päätös on lopullinen eli lainvoimainen, ei päätöksen täytäntöönpanoon voitane lähtökohtaisesti kuitenkaan yksinomaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 1 momentin perusteella ryhtyä, ellei oikeusrekisterikeskuksen vieraan valtion tuomioistuimen päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös ole vielä lainvoimainen. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 3 momentti sisältää kuitenkin säännöksen, jonka mukaan rahamäärään kohdistuvaa menettämisseuramusta ja momentissa lueteltuja korvauksia koskeva lainvoimaa vailla oleva ratkaisu voidaan kuitenkin panna täytäntöön siten kuin ulosottolaissa [ulosottokaaressa] säädetään lainvoimaa vailla olevan maksuvelvoitetta koskevan tuomion täytäntöönpanosta. Näin ollen rahamäärään kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanotoimiin voitaisiin ryhtyä ilman nimenomaista säännöstäkin vaikka oikeusrekisterikeskuksen päätös ei vielä näissä tilanteissa olisi lainvoimainen. Pykälään ehdotettu säännös on kuitenkin tarpeen selkeyden lisäksi sen vuoksi, että myös esinekonfiskaation osalta täytäntöönpanotoimiin voitaisiin tarvittaessa ryhtyä viipymättä vaikka tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös ei vielä olisi lainvoimainen. Pohjoismaisen yhteistoimintalain 26 §:n 3 momentti sisältää vastaavankaltaisen säännöksen, jonka mukaan oikeusrekisterikeskuksen päätöstä koskeva valitus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa.

13 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän mukaan tuomioistuimen olisi ilmoitettava valitusasiaa koskevasta päätöksestään oikeusrekisterikeskukselle. On tärkeää, että oikeusrekisterikeskus saa tässä tarkoitetun tiedon, sillä oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä on huolehtia asiassa tarkoitetun menettämisseuraamuksen mahdollisesta täytäntöönpanosta.

4 luku. Erinäiset säännökset

14 §. *Korvaaminen ja kulut.* Pykälän 1 momentin mukaan oikeusministeriö päättäisi puitepäätöksen 18 artiklassa tarkoitetun korvauksen vaatimisesta tai sellaisen maksamisesta toiselle jäsenvaltiolle. Artikla koskee täytäntöönpanon johdosta syntynyttä vahingonkorvausvelvollisuutta. Artiklan sisältö on selostettu 18 artiklaa koskevien yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

Pykälän 2 momentin mukaan oikeusministeriö päättäisi myös puitepäätöksen 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta kulujen jakamisesta tai kulujen jakamisen pyytämisestä toiselta jäsenvaltiolta. Mainittu kohta koskee poikkeustapauksissa tapahtuvaa kulujen jakamista päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion kesken. Mainitun kohdan sisältö on selostettu 20 artiklan yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

15 §. *Vaihtoehtoiset seuraamukset ja päätöksenteko eräissä tapauksissa.* Pykälän 1 momentti sisältää säännöksen, jonka mukaan Suomessa tuomittua menettämisseuraamusta ei saisi toisessa jäsenvaltiossa muuntaa vaihtoehtoiseksi seuraamukseksi. Puitepäätöksen 12 artiklan 4 kohdan sekä lain 4 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa selostetuin tavoin puitepäätöksessä tarkoitetussa rajat ylittävässä täytäntöönpanoyhteistyössä ei ole pidetty perusteltuna menettämisseuraamusten muuntamista muiksi vaihtoehtoisiksi seuraamuksiksi.

Pykälän 2 momentin mukaan puitepäätöksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa päätöksen täytäntöönpanon kohdistamisesta tekee ulosottoviranomainen. Kyseessä on lähinnä Suomen lainsäädännön mukaisen täytäntöönpanomenettelyn huomioiva tekninen säännös. Puitepäätöksen 7 artiklan 3 kohta sisältää säännöksen, jonka mukaan tilanteessa, jossa päätös koskee rahamäärää ja maksua ei saada, täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset panevat menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön 1 kohdan mukaisesti kohdistamalla täytäntöönpanon mihin tahansa kyseiseen tarkoitukseen saatavilla olevaan omaisuuteen. Momentissa ehdotettu säännös on tarpeen sen vuoksi, että puitepäätöksessä tarkoitettu ja 3 §:ssä määritelty *toimivaltainen viranomainen* on Suomessa oikeusrekisterikeskus. Asiallisesti kohdassa tarkoitettu säännös ei edellyttäisi sääntelyä täytäntöönpanolakiin. Tässä kohdassa tarkoitetut toimet suorittaa

kuitenkin Suomessakin tuomittujen menettämisseuraamusten osalta ulosottoviranomainen. Menettämisseuraamus pantaisiin esityksen 4 §:n mukaisesti Suomessa täytäntöön käytännössä vastaavalla tavalla kuin Suomessa tuomittu menettämisseuraamus. Kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa, kuten vastaavissa kansallisissakin tapauksissa, oikeusrekisterikeskuksen tulisi hakea menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa ulosottoviranomaiselta sakon täytäntöönpanosta annetun lain 8 §:n ja 38 §:n 2 momentin mukaisesti. Tällöin ulosottoviranomainen panee maksuvelvoitteen täytäntöön ulosottokaaren säännösten mukaisesti.

16 §. *Suhde muihin lakeihin ja kansainvälisiin velvoitteisiin.* Pykälä sisältää säännöksen, jonka mukaan tässä laissa ja siten myös puitepäätöksessä tarkoitetun yhteistyön osalta on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen sovitaan tai säädetään. Kyseessä on lähinnä selkiyttävä säännös, sillä jo puitepäätös sisältää viittauksia siihen, että tietyistä asioista voidaan valtioiden välillä sopia puitepäätöksestä poikkeavalla tavalla. Esimerkiksi 16 artiklassa tarkoitetusta menettelystä menetetyksi tuomitun omaisuuden suhteen voidaan artiklan 4 kohdan nimenomaisen säännöksen perusteella valtioiden välillä sopia toisin. Lisäksi 21 artiklassa todetaan olevan mahdollista soveltaa valtioiden välillä sellaisia puitepäätöksestä poikkeavia järjestelyitä, jotka entisestään tehostavat täytäntöönpanoyhteistyötä. Tällainen järjestely on esimerkiksi 21 artiklan yksityiskohtaisissa perusteluissa selostettu yhdenmukaiseen pohjoismaiseen lainsäädäntöön perustuva pohjoismainen yhteistyö. Edellä 2 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa selostetuin tavoin pohjoismaisessa yhteistyössä olisi pääsääntönä edelleen pohjoismaisen yhteistoimintalain soveltaminen, mutta puitepäätöksen mukaisen järjestelmän soveltaminen ei kuitenkaan olisi poissuljettua silloin, kun puitepäätöksen soveltaminen yksittäistapauksessa johtaisi tehokkaampaan yhteistyöhön. Nämä pohjoismaisen yhteistyön tilanteet kattava säännös on kuitenkin ehdotettu erikseen otettavaksi 2 §:n 2 momenttiin.

Pykälän säännöksellä on tarkoitettu katettavaksi myös tilanteet, joissa asian käsittelyssä tulisivat sovellettaviksi esimerkiksi 10 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyin tavoin jonkin kansainvälisen sopimuksen tiedoksiantomääräykset.

17 §. *Asetuksenantovaltuus.* Pykälä sisältäisi säännöksen, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitkä puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuulumattomat säännökset ovat asetuksena noudatettavia ja annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä puitepäätöksen ja lain täytäntöönpanosta. Säännöksellä on kaksi tehtävää. Ensinnäkin säännös mahdollistaa puitepäätöksen asetuksentasoisten säännösten saattamisen asetuksena noudatettaviksi. Säännös on tarpeen, sillä toisin kuin yleissopimukset, puitepäätöstä ei esityksen tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia koskevassa jaksossa tarkemmin selostetuin tavoin saateta kansallisesti voimaan voimaansaattamislailla ja –asetuksella, sillä erillisiä voimaansaattamistoimia ei edellytetä. Puitepäätöksen osalta kyse on vain sen velvoitteiden kansallisista täytäntöönpanotoimista. Esityksessä ehdotettu puitepäätöksen täytäntöönpanolaki ei säädä lakina noudatettavaksi sellaisia puitepäätöksen säännöksiä, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan. Näiltä osin täytäntöönpanotoimet on suoritettava valtioneuvoston asetuksella.

Toiseksi säännös sisältää valtuutuksen, jonka nojalla voidaan antaa tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä puitepäätöksen ja lain täytäntöönpanosta. Perustuslakivaliokunnan mukaan (PeVL 40/2002 vp) viimeksi mainittua lain täytäntöönpanoa koskevaa asetuksenantovaltuutta on tulkittava ja sovellettava supistavasti. Valtuutus ei merkitse, että asetuksella voitaisiin antaa yleisesti säännöksiä kaikista ehdotetulla lailla säännellyistä asioista, vaan sen nojalla voidaan antaa vain lain asianmukaisen täytäntöönpanon kannalta välttämättömiä säännöksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi välttämättömät viranomaistoimintaa ohjaavat säännökset. Esitystä annettaessa ei ole vielä kattavasti arvioitavissa minkälaisia säännöksiä mahdollisesti tarvitaan.

18 §. *Voimaantulo ja siirtymäsäännös.* Pykälän 1 momentti sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 24 päivänä marraskuuta 2008. Puitepäätöksen 22 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutet-

tava tarvittavat toimenpiteet puitepäätöksen säännösten noudattamiseksi viimeistään 24 päivänä marraskuuta 2008.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa täytäntöönpantavaksi toimitettuun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.2 Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

2 §. Pykälää muutettaisiin siten, että tämän lain estämättä voitaisiin soveltaa pohjoismaisen yhteistoimintalain säännösten lisäksi EU-konfiskaatiolain säännöksiä. Säännös on tarpeen, sillä muiden EU:n jäsenvaltioiden kuin Pohjoismaiden kesken sovellettaisiin ensisijaisesti EU-konfiskaatiolain ja puitepäätöksen mukaista järjestelmää. Säännös ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö lain voimaantulon jälkeen poikkeustapauksessa voitaisi soveltaa myöskin yhteistoimintalakia ja esimerkiksi vuoden 1990 rahanpesuyleissopimusta EU:n jäsenvaltioiden välisissä suhteissa. Tällainen tilanne voisi tulla kyseeseen silloin kun toinen jäsenvaltio ei vielä olisi suorittanut puitepäätöksen edellyttämiä täytäntöönpanotoimia ja toimittaisi vanhan järjestelmän mukaisen oikeusapupyynnön. Vanha järjestelmä voi tulla sovellettavaksi myös muissa tilanteissa, sillä puitepäätöksen 21 artiklan mukaan muita kuin puitepäätöksen mukaisia järjestelyjä voidaan soveltaa, jos ne entisestään yksinkertaistavat täytäntöönpanoa koskevaa yhteistyötä. Puitepäätös sisältää muun muassa sellaisen kieltäytymisperusteen, jota esimerkiksi vuoden 1990 rahanpesuyleissopimuksessa ei ole.

3.3 Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. *Lain soveltamisala.* Lain 1 §:n 9 kohtaa täydennettäisiin siten, että tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön myös 1. lakiehdotuksessa tarkoitettu toisen jäsenvaltion tuomioistuimen määräämä menettämisseuraamus.

Edellä 1. lakiehdotuksen 4 §:n mukaisesti toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätös pannaan täytäntöön Suomen lain mukaan ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä.

4 Voimaantulo

Puitepäätöksen 22 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet puitepäätöksen säännösten noudattamiseksi viimeistään 24 päivänä marraskuuta 2008. Esityksessä ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan 24 päivänä marraskuuta 2008.

5 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Puitepäätökset otettiin käyttöön vuonna 1997 tehdyllä ja vuonna 1999 voimaan tulleella Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyllä *Amsterdamin sopimuksella* (SopS 55/1999). Puitepäätöksen unionin niin sanotun kolmannen pilarin keinovalikoimaan lisännyt säännös oli eduskunnan perustuslakivaliokunnan (PeVL 10/1998 vp) mukaan yksi säännös, joka edellytti Amsterdamin sopimuksen käsittelemistä supistetussa perustuslainsäätämisjärjestyksessä. Valiokunta totesi puitepäätösten muistuttavan lainsäädännön harmonisointinormeina EY:n direktiivejä. Valiokunnan mukaan päätösmenettelyn oli kokonaisuutena tarkastellen katsottava rajoittavan eduskunnalle ja tasavallan presidentille kuuluvaa lainsäädäntövaltaa.

Amsterdamin sopimuksen voimaansaattamisen supistetussa perustuslainsäätämisjärjestyksessä voitiin katsoa olleen tarpeen sen vuoksi, että puitepäätös merkitsee sitä, ettei tällaista kansainvälistä velvoitetta enää pe-

rustuslain 94 §:n edellyttämällä tavalla saateta eduskunnan hyväksyttäväksi. Sen sijaan niitä koskee perustuslain 93 §:n 2 momentti. Sen mukaan valtioneuvosto vastaa Euroopan unionissa tehtävien päätösten kansallisesta valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä Suomen toimenpiteistä, jollei päätös vaadi eduskunnan hyväksymistä. Asiasisällöstään riippumatta puitepäätökset sitovat siis Suomea ilman erillisiä voimaansaattamistoimia. Sen sijaan ne jo unionisopimuksenkin mukaan edellyttävät erillisiä kansallisia täytäntöönpanotoimia ja muistuttavat tässä suhteessa direktiivejä. Kansallisesti kyse on tällaisten puitepäätösten osalta ainoastaan, puitepäätösten jo ollessa voimassa, kansallisista täytäntöönpanotoimista perustuslain 95 §:n mukaisesti. Näin on siitä huolimatta, että perustuslain 95 §:ssä käytetään käsitettä voimaansaattaminen.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 18/2003 vp todennut puitepäätöksen olevan sellainen kansainvälinen velvoite, jonka täytäntöönpanemista merkitsevän lakiehdotuksen käsittelyjärjestys määräytyy perustuslain 95 §:n 2 momentin säännösten mukaisesti. Vaikka lausunnossa oli kyse poikkeuslakimenettelyn soveltamisesta erään puitepäätöksen osalta, voidaan perustuslakivaliokunnan kannan katsoa näin ollen tukevan sitä, että puitepäätöksien täytäntöönpanotoimet voidaan suorittaa valtiosopimusten voimaansaattamista vastaavalla tavalla. Lausunnossa tarkoitettu käsittelyjärjestystä koskeva viittaus tarkoittaa kuitenkin kyseisen lausunnon osalta vain juuri mahdollisuutta soveltaa perustuslain 95 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslakimenettelyä.

Yleisperusteluissa tarkemmin esitetyistä syistä, täytäntöönpanotapa puitepäätöksen osalta olisi siten eräs valtiosopimusten voimaansaattamisessa käytetty malli eli sekamuotoista voimaansaattamislakia vastaava täytäntöönpanolaki. Blankettityyppisellä tai sekamuotoisella lailla tapahtuvalle puitepäätöksen täytäntöönpanolle ei rikosprosessuaalisen yhteistyön alalla voine katsoa olevan estettä. Nyt kysymyksessä oleva puitepäätös on siinä määrin yksityiskohtainen ja tarkka, että tarvittavan täydentävän sääntelyn määrä on vähäinen. Se mitkä puitepäätöksen säännökset kuuluvat lainsäädännön alaan ja ovat siten lakina noudatettavia on selostettu puitepäätöksen täytäntöönpanolain 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa. Perustuslakivaliokunta on EU-sakkotäytäntöönpanolakia koskevassa lausunnossaan PeVL 50/2006 vp katsonut, että ehdotetun kaltaiselle puitepäätöksen täytäntöönpanotekniikalle ei ole valtiosääntöoikeudellista estettä. Tällaista tekniikka voidaan valiokunnan mukaan käyttää, mikäli puitepäätöksen säännökset ovat riittävän yksityiskohtaisia ja tarkkoja.

Muutoksenhaun osalta keskeisin perustuslakia koskeva asia olisi, että oikeusrekisterikeskuksen päätöksistä ei uudessa järjestelmässä valitettaisi hallinto-oikeuteen. Vastaava ratkaisu on hyväksytty EU-sakkotäytäntöönpanolain yhteydessä. Kyseessä on poikkeus perustuslain 98 ja 99§:n mukaisesta tuomioistuinlaitoksen perusrakenteesta ja tuomioistuinten tehtävistä, jonka mukaisesti hallintoviranomaisten (oikeusrekisterikeskus) päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Oikeusrekisterikeskuksen tekemästä vieraan valtion päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi esityksen mukaan valittaa Tampereen käräjäoikeuteen. Poikkeamista voidaan perustella tässä esityksessä tarkoitettujen päätösten erityisellä luonteella. Valituksia käsittelevä tuomioistuin käsittelisi ennen kaikkea puitepäätöksissä tarkoitettuja kieltäytymisperusteita, jotka ovat luonteeltaan rikosoikeudellisia. Rikosoikeudellisten kysymysten arviointi kuuluu luontevimmin yleisille tuomioistuimille. Kieltäytymisperusteet ovat pitkälti samoja kuin muissa EU:n vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen sisältävissä instrumenteissa ja niiden täytäntöönpanolaeissa kuten EU-luovuttamislaissa (2, 5 ja 6 §) ja EU-jäädyttämislaissa (3 ja 4 §). Mainituissa laeissa päätöksentekijänä tai muutoksenhakuasteena on tietyt neljä käräjäoikeutta, joista yksi on Tampereen käräjäoikeus. On perusteltua, että rikosoikeudellista erityisasiantuntemusta vaativat tehtävät keskitetään tiettyihin käräjäoikeuksiin. Näin voidaan taata paremmin asiassa vaadittavan asiantuntemuksen ja erikoistumisen syntyminen sekä yhdenmukaisen linjan kehittyminen. Näin ollen oikeusturva paranee. Tässä esityksessä on katsottu perustelluksi keskittää muutoksenhaku Tampereen käräjäoikeuteen, sillä se si-

jaitsee maantieteellisesti lähellä Hämeenlinnassa sijaitsevaa oikeusrekisterikeskusta. Vastaava ratkaisu on valittu EU-sakkotäytäntöönpanolain yhteydessä.

Eräs peruste käräjäoikeuslinjan valitsemiselle on se, että on tarkoituksenmukaisinta luoda samanlaiset menettelyt ja muutoksenhakusäännökset sekä sakkopuitepäätöksen että tässä esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen mukaiseen täytäntöönpanoon. Esityksessä tarkoitetun puitepäätöksen mukainen täytäntöönpano tulisi tapahtumaan sakkopuitepäätöstä vastaavasti sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Perustuslakivaliokunta on EU-sakkotäytäntöönpanolakia koskevan hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä katsonut (PeVL 50/2006 vp) valitustietä koskevan poikkeuksen olevan perusteltu sen vuoksi, että muutoksenhakuasteessa arvioinnin kohteena ovat ennen kaikkea puitepäätöksessä tarkoitetut kieltäytymisperusteet, jotka ovat luonteeltaan rikosoikeudellisia. Tässä esityksessä tarkoitettu menettely on käytännössä identtinen EU-sakkotäytäntöönpanolain kanssa. Puitepäätöksen täytäntöönpanolain muutoksenhakusäännösten yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostetuin tavoin on lisäksi perusteltua, että konfiskaatiopuitepäätöksen ja EU-jäädyttämislain mukaisessa menettelyssä on käytössä sama tuomioistuinlinja. Muussa tapauksessa tuomioistuinlinja vaihtuu kesken ”saman” menettelyn.

Esityksessä ehdotettu poikkeama hallintooikeuslinjasta on lisäksi määrällisesti varsin pieni, sillä muutoksenhakutapausten lukumäärä tulisi todennäköisesti olemaan hyvin vähäinen. Voimassaolevan järjestelmän mukaisessa pohjoismaisessa menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskevassa yhteistyössä oikeusrekisterikeskuksen päätöksistä ei käytännössä valiteta. Muiden valtioiden kanssa tehtävä yhteistyö on nykyisellään hyvin vähäistä.

Perustuslain 21 §:ssä tarkoitettu oikeusturva liittyy asian tuomioistuinkäsittelyssä noudatettavaan menettelyyn. Oikeusturvasyistä esityksessä on päädytty ehdottamaan, että asian käsittelyssä noudatettaisiin täytäntöönpanolaeissa olevan erityissääntelyn lisäksi soveltuvin osin mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaisesti muun muassa oikeus tulla kuulluksi turvataan lailla. Ehdotetun EU-konfiskaatiolain 6 §:n mukaisesti oikeusrekisterikeskus voisi tietyissä tilanteissa päättää toisen jäsenvaltion viranomaisen päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kuulematta päätöksen kohteena olevaa henkilöä. Hallintolain 34 § sisältää pääsäännön, jonka mukaisesti asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Pykälän 2 momentin 4 kohta sallii kuitenkin nykyisinkin kuulemisvelvollisuutta koskevasta pääsäännöstä poikkeamisen, jos kuuleminen saattaisi vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen. Nyt ehdotettu pykälä sisältäisi hallintolain 34 §:ssä säädetystä kuulemisvelvollisuudesta tehtävää poikkeusta tarkentavan säännöksen, joka vastaa EU-sakkotäytäntöönpanolain yhteydessä hyväksyttyä. Sen mukaan henkilöä tulisi kuulla, jos on todennäköistä, että asiassa tulisi sovellettavaksi jokin kieltäytymisperuste. Kuulemiseen ei olisi kuitenkaan velvollisuutta, jos kuuleminen olisi ilmeisen tarpeetonta. Kuulematta jättäminen olisi mahdollista myös, jos olisi todennäköistä, että kuuleminen vaarantaisi päätöksen täytäntöönpanon. Säännös on katsottu perustelluksi sen vuoksi, että toisessa jäsenvaltiossa määrätyt menettämisseuraamukset saataisiin perittyä yhtä tehokkaasti kuin kotimaiset menettämisseuraamukset. Täytäntöönpanon vaarantumisen osalta tämä koskisi käytännössä tilanteita, joissa menettelyn aikaisemmissa vaiheissa ei ole käytetty turvaamistoimenpiteitä. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaan oikeusrekisterikeskuksen ei tarvitse lähettää maksukehotusta, jos sitä voidaan aikaisemman täytäntöönpanon johdosta tai muusta syystä pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos ulosottotoimin tapahtuva täytäntöönpano saattaisi vaarantua. Sama säännös soveltuisi pantaessa toisen jäsenvaltion määräämiä rahamääräisiä menettämisseuraamuksia täytäntöön mainitun lain mukaisessa järjestyksessä. Säännöksen soveltaminen täytäntöönpanon vaarantumisen osalta saattaisi kuitenkin asiallisesti tulla merkityksettömäksi, jos henkilö saisi oikeusrekisterikeskuksen suorittaman kuulemisen yhteydessä tiedon Suomeen siirretystä täytäntöönpanosta. Henkilön oikeusturva ei kui-

tenkaan vaarantuisi, sillä ehdotetun 9 §:n mukaisesti valitusaika oikeusrekisterikeskuksen tekemän tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen osalta alkaisi kulua vasta, kun henkilön katsotaan 9 §:n mukaisesti saaneen päätöksestä tiedon. Myös nykyisen pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaisessa järjestelmässä kuuleminen on pohjoismaisen yhteistoimintalain 26 §:n mukaisesti rajattu vain vapausrangaistuksia koskevaan yhteistyöhön.

Vaikka ehdotetussa sääntelyssä asiallisesti laajennetaan toisen jäsenvaltion viranomaisen mahdollisuuksia julkisen vallan käyttöön Suomessa laajentamalla tilanteita, joissa vieraan valtion tuomion täytäntöönpano on Suomessa mahdollista ja poistamalla mahdollisuus menettämisseuraamuksen muuntamiseen suomalaiseksi seuraamukseksi, ehdotus vaikuttaa kokonaisuutena arvostellen vain vähäisessä määrin Suomen täysivaltaisuuteen. Kansainvälinen yhteistoiminta tuomioiden täytäntöönpanossa on omiaan myötävaikuttamaan yhteiskunnan kehittymiseen perustuslain 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Edellä sanotuilla perusteilla esitykseen sisältyvä lakiehdotus puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten kansallisesta täytäntöönpanosta ei koske perustuslakia sen 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Ehdotusta valmisteltaessa on edellä mainituilla perusteilla katsottu, että lakiehdotukset voidaan käsitellä perustuslain 72 §:n mukaisessa tavallisessa käsittelyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Puitepäätöksen täytäntöönpano

Brysselissä 6 päivänä lokakuuta 2006 vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2006/783/YOS, jäljempänä *puitepäätös*, lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset ovat lakina noudatettavia, jollei tästä laista muuta johdu.

2 §

Soveltamisala

Tämän lain ja puitepäätöksen mukaisesti:

1) pannaan Suomessa täytäntöön puitepäätöksessä tarkoitettu toisen Euroopan unionin jäsenvaltion tuomioistuimen tekemä ja puitepäätöksen mukaisesti lähettämä päätös; sekä

2) lähetetään Suomen tuomioistuimen päätös täytäntöönpantavaksi toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annettua lakia (326/1963) voidaan soveltaa tämän lain estämättä.

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Puitepäätöksessä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Suomessa oikeusrekisterikeskus.

2 luku

Toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpano Suomessa

4 §

Toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpano

Toisen jäsenvaltion tuomioistuimen 2 §:ssä tarkoitettu päätös pannaan täytäntöön Suomen lain mukaan ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisessa järjestyksessä. Menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätöksen sijasta ei voida määrätä puitepäätöksen 12 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoisia toimenpiteitä.

Puitepäätöksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun tiettyä omaisuutta koskevan täytäntöönpanon sijasta suoritettavaan omaisuuden arvoa vastaavaan rahamäärään kohdistettavaan täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä vain, jos päätöksen tehnyt jäsenvaltio ilmoittaa tuomioistuimen määräämän omaisuuden

arvoa vastaavan rahamäärän. Tällöin esineeseen kohdistuva täytäntöönpano Suomessa lakkaa.

5 §

Ehdoton kieltäytymisperuste

Toisen jäsenvaltion tuomioistuimen 2 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanosta tulee kieltäytyä, jos on perusteltua syytä epäillä, että päätökseen johtaneessa menettelyssä on loukattu oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeita ja täytäntöönpano olisi kokonaisuutena arvostellen kohtuutonta.

6 §

Kuuleminen päätöksen tunnustamis- ja täytäntöönpanoasiassa

Oikeusrekisterikeskus voi ratkaista toisen jäsenvaltion tuomioistuimen 2 §:ssä tarkoitetun päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan asian varaamatta päätöksen kohteena olevalle henkilölle tilaisuutta tulla kuulluksi, jollei ole todennäköistä, että asiassa tulee sovellettavaksi jokin kieltäytymisperuste. Tilaisuutta ei kuitenkaan tarvitse varata, jos se on selvästi tarpeetonta tai jos on syytä olettaa, että se saattaa vaarantaa päätöksen täytäntöönpanon.

7 §

Kielet

Puitepäätöksen 4 artiklassa tarkoitettu toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöstä koskeva todistus on toimitettava joko suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Oikeusrekisterikeskus voi hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä.

Oikeusrekisterikeskus huolehtii todistuksen ja tarvittaessa myös päätöksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

3 luku

Muutoksenhaku

8 §

Toimivaltainen käräjäoikeus

Oikeusrekisterikeskuksen tämän lain ja puitepäätöksen mukaisesti tekemän toisen jäsenvaltion tuomioistuimen 2 §:ssä tarkoitetun päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Tampereen käräjäoikeuteen.

Käräjäoikeus on päätösvaltainen kun siinä on yksin puheenjohtaja.

9 §

Valituksen tekeminen

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun päätöksen kohteena oleva henkilö on hänen läsnäollessaan toimitetussa ulosmittauksessa taikka muulla tavoin todisteellisesti saanut tiedon oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä. Päätöksen kohteena olevan henkilön katsotaan saaneen tiedon rahamäärään kohdistuvaa menettämisseuraamusta koskevasta päätöksestä, silloin kun seuraamuksen suorittaminen on oikeusrekisterikeskuksen lähettämän maksukehotuksen johdosta vapaaehtoisesti aloitettu.

Valittajan on valituksessaan ilmoitettava vaatimuksensa ja niiden perusteet, sekä vaatiiko valittaja asian suullista käsittelyä. Valittajan on valituksessaan ilmoitettava myös oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot. Valituskirjelmä toimitetaan oikeusrekisterikeskukselle.

Oikeusrekisterikeskuksen on viipymättä toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma lausumansa. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa on ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut.

Valitus tulee vireille käräjäoikeudessa silloin, kun 3 momentissa tarkoitetut asiakirjat saapuvat sen kansliaan. Käräjäoikeuden on viivytyksettä annettava valittajalle ja oikeusrekisterikeskukselle tieto mahdollisen istun-

non ajasta ja paikasta sekä valittajan poissaolon seurauksista.

Jos valittaja on toimittanut valituskirjelmän määräajassa suoraan toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, hän ei menetä puhevaltaansa.

10 §

Asian käsittely tuomioistuimessa

Asian käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

Tuomioistuin ei valitusta käsitellessään saa tutkia onko menettämisseuraamuksen tuomitsemiselle ollut edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa.

Asia on käsiteltävä istunnossa, jos käräjäoikeus asian tai sen osan selvittämiseksi pitää asian istuntokäsittelyä tarpeellisena taikka, jos valittaja sitä vaatii, eikä käräjäoikeus pidä sitä ilmeisen tarpeettomana.

Käräjäoikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi.

Oikeusrekisterikeskusta edustavan virkamiehen on oltava läsnä käräjäoikeuden istunnossa valitusta käsiteltäessä. Valituksen tekijällä on oikeus olla läsnä käräjäoikeuden istunnossa. Asia voidaan tutkia ja ratkaista valituksentekijän poissaolosta huolimatta, jollei käräjäoikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena ja jos hänet on sellaisella uhalla kutsuttu käräjäoikeuteen.

11 §

Muutoksenhaku käräjäoikeuden päätökseen

Muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun haetaan hovioikeudelta valittamalla siten kuin oikeudenkäymiskaaressa säädetään.

Asian käsittelystä hovioikeudessa ja muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 26 ja 30 luvussa säädetään. Hovioikeuden on valitusasiaa käsiteltäessä varattava oikeusrekisterikeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta ja tarvittaessa esittää selvitystä.

12 §

Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Valitus ei estä täytäntöönpanoa ellei tuomioistuin toisin määrää. Omaisuutta ei kuitenkaan saa myydä tai varoja tilittää ennen kuin toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös on lainvoimainen.

13 §

Ilmoitusvelvollisuus

Tuomioistuimen on ilmoitettava päätöksestään oikeusrekisterikeskukselle.

4 luku

Erinäiset säännökset

14 §

Korvaaminen ja kulut

Oikeusministeriö päättää puitepäätöksen 18 artiklassa tarkoitetun korvauksen vaatimisesta toiselta jäsenvaltiolta tai sen maksamisesta toiselle jäsenvaltiolle.

Oikeusministeriö päättää myös puitepäätöksen 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta kulujen jakamisesta toisen jäsenvaltion kanssa tai kulujen jakamisen pyytämisestä toiselta jäsenvaltiolta.

15 §

Vaihtoehtoiset seuraamukset ja päätöksenteko eräissä tapauksissa

Suomessa tuomittua menettämisseuraamusta ei saa toisessa jäsenvaltiossa muuntaa vaihtoehtoiseksi seuraamukseksi.

Puitepäätöksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa päätöksen täytäntöönpanon kohdistamisesta tekee ulosottoviranomainen.

16 §

Suhde muihin lakeihin ja kansainvälisiin velvoitteisiin

Tässä laissa tarkoitetun yhteistyön osalta on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen sovitaan tai säädetään.

17 §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitkä lainsäädännön alaan kuulumattomat puitepäätöksen säännökset ovat asetuksena noudatettavia ja annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä puitepäätöksen ja lain täytäntöönpanosta.

18 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen tämän lain voimaantuloa täytäntöönpantavaksi toimitettuun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 16 päivänä tammikuutta 1987 annetun lain (21/1987) 2 § seuraavasti:

2 §

Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annettua lakia (326/1963) sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annettua lakia (/2007) voidaan soveltaa tämän lain estämättä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

3.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon täytäntöönpanosta 9 päivänä elokuuta 2002 annetun lain (672/2002) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 232/2007, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:

1) rikoslain (39/1889) 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko sekä uhkasakko, yhteisösakko, rikesakko ja kurinpitosakko (sakko);

2) sotilaskurinpitolain (331/1983) 44 §:n 2 momentissa ja 45 b §:ssä tarkoitettu maksu;

3) omaisuuteen tai rahamäärään kohdistuva menettämisseuraamus;

4) rikokseen perustuva valtiolle tuomittu korvaus;

5) muussa kuin rikosasiassa valtiolle tuomittu korvaus, jos virallinen syyttäjä on esiintynyt siinä virkansa puolesta;

6) valtiolle tuomittu korvaus, joka perustuu sen varoista suoritettujen oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten korvaamiseen;

7) rikosvahinkolain (1204/2005) 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen vahingosta vastuussa olevalta ja saman lain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuun takaisinperintää koskevaan päätökseen perustuva valtion saaminen korvauksen saajalta;

8) oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko;

9) vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (231/2007) tarkoitettu taloudellinen seuraamus sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (/2007) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Naantalissa 27 päivänä heinäkuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*

Liite
Rinnakkaistekstit

2.

Laki

kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 16 päivänä tammikuutta 1987 annetun lain (21/1987) 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	2 §
Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annettua lakia (326/1963) voidaan soveltaa tämän lain estämättä.	Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annettua lakia (326/1963) *sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annettua lakia (/2007)* voidaan soveltaa tämän lain estämättä.
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .
	———

3.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon täytäntöönpanosta 9 päivänä elokuuta 2002 annetun lain (672/2002) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 232/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:

1) rikoslain (39/1889) 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko sekä uhkasakko, yhteisösakko, rikesakko ja kurinpitosakko (*sakko*);

2) sotilaskurinpitolain (331/1983) 44 §:n 2 momentissa ja 45 b §:ssä tarkoitettu maksu;

3) omaisuuteen tai rahamäärään kohdistuva menettämisseuraamus;

4) rikokseen perustuva valtiolle tuomittu korvaus;

5) muussa kuin rikosasiassa valtiolle tuomittu korvaus, jos virallinen syyttäjä on esiintynyt siinä virkansa puolesta;

6) valtiolle tuomittu korvaus, joka perustuu sen varoista suoritettujen oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten korvaamiseen;

7) rikosvahinkolain (1204/2005) 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen vahingosta vastuussa olevalta ja saman lain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuun takaisinperintää koskevaan päätökseen perustuva valtion saaminen korvauksen saajalta;

8) oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko;

9) vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (231/2007) tarkoitettu taloudellinen seuraamus.

Ehdotus

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:

1) rikoslain (39/1889) 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko sekä uhkasakko, yhteisösakko, rikesakko ja kurinpitosakko (*sakko*);

2) sotilaskurinpitolain (331/1983) 44 §:n 2 momentissa ja 45 b §:ssä tarkoitettu maksu;

3) omaisuuteen tai rahamäärään kohdistuva menettämisseuraamus;

4) rikokseen perustuva valtiolle tuomittu korvaus;

5) muussa kuin rikosasiassa valtiolle tuomittu korvaus, jos virallinen syyttäjä on esiintynyt siinä virkansa puolesta;

6) valtiolle tuomittu korvaus, joka perustuu sen varoista suoritettujen oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten korvaamiseen;

7) rikosvahinkolain (1204/2005) 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen vahingosta vastuussa olevalta ja saman lain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuun takaisinperintää koskevaan päätökseen perustuva valtion saaminen korvauksen saajalta;

8) oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko;

9) vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (231/2007) tarkoitettu taloudellinen seuraamus *sekä vastavuoroisen*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (/2007) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

———

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS 2006/783/YOS,

tehty 6 päivänä lokakuuta 2006,

vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 31 artiklan 1 kohdan a alakohdan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon Tanskan kuningaskunnan aloitteen ([1]),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ([2]),

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto korosti, että vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta olisi tultava oikeudellisen yhteistyön kulmakivi unionissa sekä siviili- että rikosoikeudellisissa asioissa.

(2) Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien 51 kohdan mukaan rahanpesu on keskeisellä sijalla järjestäytyneessä rikollisuudessa ja se olisi kitkettävä kaikkialta, missä sitä esiintyy; Eurooppa-neuvosto on päättänyt pitää huolen siitä, että ryhdytään konkreettisiin toimiin rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämiseksi, jäädyttämiseksi, takavarikoimiseksi ja menetetyksi tuomitsemiseksi. Tältä osin Eurooppa-neuvosto kehottaa päätelmiensä 55 kohdassa lähentämään rahanpesun torjuntaa koskevia rikosoikeudellisia säännöksiä ja menettelyjä (esimerkiksi varojen jäljittäminen, jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen).

(3) Kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesusta, etsinnästä, takavarikosta ja menetetyksi tuomitsemisesta 8 päivänä marraskuuta 1990 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen ("vuoden 1990 yleissopimus"). Yleissopimus velvoittaa sen allekirjoittaneita sopimuspuolia tunnustamaan ja panemaan täytäntöön toisen sopimuspuolen päätökset menetetyksi tuomitsemisesta tai saattamaan pyynnön omien toimivaltaisten viranomaistensa käsittelyyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tekemiseksi ja sen täytäntöön panemiseksi. Sopimuspuolet voivat evätä menetetyksi tuomitsemista koskevan pyynnön muun muassa silloin, jos rikos, jota pyyntö koskee, ei olisi rikos pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan, tai jos rikos, jota pyyntö koskee, ei voi olla perusteena menetetyksi tuomitsemiselle pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan.

(4) Neuvosto hyväksyi 30 päivänä marraskuuta 2000 toimenpideohjelman rikosasioissa annettujen päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi pitäen ensisijaisena painopistealueena (toimenpiteet 6 ja 7) sellaisen välineen hyväksymistä, jonka nojalla vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta sovelletaan todistusaineiston ja omaisuuden jäädyttämiseen. Ohjelman 3.3 kohdan mukaan toimenpideohjelman on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti määrä parantaa jäsenvaltiossa tehdyn, menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa toisessa jäsenvaltiossa muun muassa rikoksen uhrille palautettavan omaisuuden osalta, ottaen huomioon vuoden 1990 yleissopimus. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tällä puitepäätöksellä vähennetään sen soveltamisalalla perusteita täytäntöönpanosta kieltäytymiselle ja sillä lakkautetaan kaikki jäsenvaltioiden väliset järjestelmät, joilla menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös muunnetaan kansalliseksi päätökseksi.

(5) Neuvoston puitepäätöksessä 2001/500/YOS ([3]) vahvistetaan rahanpesua ja rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamista, jäljittämistä, jäädyttämistä, takavarikoimista ja menetetyksi tuomitsemista koskevat säännökset. Puitepäätöksen mukaan jäsenvaltiot eivät saa tehdä tai pitää voimassa varaumia vuoden 1990 yleissopimuksen menetetyksi tuomitsemista koskevan 2 artiklan osalta siltä osin kuin rikoksesta voi enimmillään seurata yli yhden vuoden pituinen vankeusrangaistus tai vapaudenrajoituksen käsittävä turvaamistoimenpide.

(6) Neuvosto hyväksyi 22 päivänä heinäkuuta 2003 puitepäätöksen 2003/577/YOS omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa ([4]).

([1]) EYVL C 184, 2.8.2002, s. 8.

([2]) Lausunto annettu 20. marraskuuta 2002 (EUVL C 25 E, 29.1.2004, s. 205).

([3]) EYVL L 182, 5.7.2001, s. 1.

([4]) EUVL L 196, 2.8.2003, s. 45.

(7) Järjestäytyneen rikollisuuden päävaikuttimena on taloudellinen hyöty. Järjestäytyneen rikollisuuden tehokas ennaltaehkäisy ja torjunta edellyttävät siten toimien suuntaamista rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämiseen, jäädyttämiseen, takavarikoimiseen ja menetetyksi tuomitsemiseen. Väliaikaisten oikeudellisten toimenpiteiden, kuten jäädyttämisen ja takavarikon, vastavuoroisen tunnustamisen varmistaminen Euroopan unionissa ei yksin riitä, vaan tehokas talousrikollisuuden torjunta edellyttää myös rikoksen tuottaman hyödyn menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista.

(8) Tämän puitepäätöksen tavoitteena on helpottaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten keskinäisessä tunnustamisessa ja täytäntöönpanossa, niin että jäsenvaltion on tunnustettava ja pantava täytäntöön omalla alueellaan toisen jäsenvaltion rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen tekemä päätös menetetyksi tuomitsemisesta. Tämä puitepäätös liittyy rikoksen tuottaman hyödyn, rikoksentekovälineiden ja rikoksella saadun omaisuuden menetetyksi tuomitsemisesta 24 päivänä helmikuuta 2005 tehtyyn puitepäätökseen 2005/212/YOS ([1]). Viimeksi mainitun puitepäätöksen tarkoituksena on varmistaa, että kaikilla jäsenvaltioilla on tehokkaat säännöt siitä, milloin rikoksen tuottama hyöty voidaan tuomita menetetyksi, muun muassa säännöt todistustaakasta järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvästä rikoksesta tuomitun henkilön hallussa olevien varojen alkuperän suhteen.

(9) Oikeuden päätösten vastavuoroiseen tunnustamiseen ja välittömään täytäntöönpanoon perustuva jäsenvaltioiden välinen yhteistyö edellyttää luottamusta siihen, että tunnustettavat ja täytäntöönpantavat päätökset tehdään aina laillisuus-, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita noudattaen. Samoin edellytetään, että asianosaisten tai vilpittömässä mielessä toimivien kolmansien osapuolten oikeudet turvataan. Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä asianmukaista huomiota siihen, että estetään oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden epärehellisten vaatimusten menestyminen.

(10) Tämän puitepäätöksen asianmukainen käytännön soveltaminen edellyttää asianosaisten toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tiivistä yhteistyötä erityisesti niissä tapauksissa, jotka koskevat menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen samanaikaista täytäntöönpanoa useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa.

(11) Tässä puitepäätöksessä käytetyt ilmaisut ”rikoksen tuottama hyöty” ja ”rikoksentekovälineet” on määritelty riittävän väljästi, jotta ne kattavat tarvittaessa rikoksen kohteet.

([1]) EUVL L 68, 15.3.2005, s. 49.

(12) Jos menetetyksi tuomitsemista koskevassa päätöksessä tarkoitetun omaisuuden sijainti on epäselvä, jäsenvaltioiden olisi pyrittävä selvittämään kaikin käytettävissä olevin keinoin, myös kaikkia käytettävissä olevia tietojärjestelmiä käyttäen, missä tämä omaisuus tosiasiallisesti sijaitsee.

(13) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta, erityisesti sen VI luvusta, ilmeneviä periaatteita. Tässä puitepäätöksessä ei ole mitään sellaista, minkä voidaan katsoa estävän kieltäytymästä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta, jos on objektiivisia perusteita olettaa, että päätös menetetyksi tuomitsemisesta on tehty jonkun henkilön asettamiseksi syytteeseen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskontonsa, etnisen alkuperänsä, kansallisuutensa, kielensä, poliittisen mielipiteensä tai sukupuolisen suuntautumisensa perusteella tai että jokin kyseisistä syistä voi vahingoittaa hänen asemaansa.

(14) Tämä puitepäätös ei estä jäsenvaltioita soveltamasta valtiosääntöönsä sisältyviä, oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä, yhdistymisvapautta, lehdistönvapautta ja ilmaisunvapautta muissa viestintävälineissä koskevia säännöksiä.

(15) Tässä puitepäätöksessä ei käsitellä omaisuuden palauttamista lailliselle omistajalleen.

(16) Tämä puitepäätös ei vaikuta siihen, mihin tarkoitukseen jäsenvaltio käyttää päätöksen soveltamisen seurauksena saatuja varoja.

(17) Tällä puitepäätöksellä ei rajoiteta niitä velvollisuuksia, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 33 artiklan mukaisesti,

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Tavoite

1. Tämän puitepäätöksen tarkoituksena on vahvistaa säännöt, joiden nojalla jäsenvaltioiden on omalla alueellaan tunnustettava ja pantava täytäntöön toisen jäsenvaltion rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen tekemä päätös menetetyksi tuomitsemisesta.

2. Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita eikä niitä koskeviin oikeusviranomaisten velvoitteisiin.

2 artikla

Määritelmät

Tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan:

a) 'päätöksen tehneellä valtiolla' jäsenvaltiota, jossa tuomioistuin on tehnyt menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen rikosoikeudellisessa menettelyssä;

b) 'täytäntöönpanovaltiolla' jäsenvaltiota, jolle päätös menetetyksi tuomitsemisesta on toimitettu täytäntöönpanoa varten;

c) 'menetetyksi tuomitsemista koskevalla päätöksellä' ja 'päätöksellä menetetyksi tuomitsemisesta' tuomioistuimen oikeudenkäynnissä rikoksen tai rikosten perusteella määräämää lopullista seuraamusta tai toimenpidettä, jolla omaisuus otetaan lopullisesti pois;

d) 'omaisuudella' kaikenlaista aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta sekä oikeudellisia asiakirjoja ja todistuksia omistus- tai muusta oikeudesta tällaiseen omaisuuteen, jonka päätöksen tehneen valtion tuomioistuin on päättänyt:

   i) olevan rikoksen tuottamaa hyötyä tai tällaisen hyödyn arvoa kokonaan tai osittain vastaavaa omaisuutta,

   tai

   ii) muodostavan tällaisen rikoksen tekovälineen,

   tai

   iii) olevan menetetyksi tuomittavaa, koska päätöksen tehneessä jäsenvaltiossa sovelletaan puitepäätöksen 2005/212/YOS 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja laajempia valtuuksia menetetyksi tuomitsemiseen,

   tai

   iv) olevan menetetyksi tuomittavaa päätöksen tehneen valtion lainsäädännön mukaisten, laajempia valtuuksia menetetyksi tuomitsemiseen koskevien muiden säännösten nojalla.

e) 'rikoksen tuottamalla hyödyllä' rikoksista koituvaa taloudellista etuutta. Se voi olla mitä tahansa omaisuutta;

f) 'rikoksentekovälineillä' omaisuutta, jota osaksi tai kokonaan käytetään tai aiotaan käyttää millä tavalla tahansa rikoksen tai rikosten tekemiseen;

g) 'kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvat kulttuuriesineet' määritellään jäsenvaltion alueelta laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden palauttamisesta 15 päivänä maaliskuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/7/ETY [1] 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

h) jos menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtava rikosoikeudellinen menettely sisältää esirikoksen sekä rahanpesua, 8 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettu rikos tarkoittaa esirikosta.

3 artikla

Toimivaltaisten viranomaisten määrittäminen

1. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle, mikä viranomainen tai mitkä viranomaiset ovat sen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisia toimimaan tämän puitepäätöksen mukaisesti, kun kyseinen jäsenvaltio on

— päätöksen tehnyt valtio

tai

— täytäntöönpanovaltio.

2. Sen estämättä, mitä 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään, kukin jäsenvaltio voi, jos sen sisäinen järjestelmä sitä edellyttää, nimetä yhden tai useamman keskusviranomaisen, jonka tehtävänä on menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten hallinnollinen lähettäminen ja vastaanottaminen ja toimivaltaisten viranomaisten avustaminen.

3. Neuvoston pääsihteeristö toimittaa kyseiset tiedot kaikkien jäsenvaltioiden ja komission saataville.

4 artikla

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettäminen

1. Jos kyseessä on rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös, menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös ja 2 kohdassa edellytetty todistus, jonka malli on liitteessä, voidaan lähettää sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on perustellut syyt uskoa sillä luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, jota vastaan päätös menetetyksi tuomitsemisesta on tehty, olevan omaisuutta tai tuloja.

Jos kyseessä on tietyn omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös, menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös ja todistus voidaan lähettää sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on perustellut syyt uskoa menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevaa omaisuutta olevan.

Jos ei ole olemassa perusteita, joiden nojalla päätöksen tehnyt valtio voisi määrittää, mihin jäsenvaltioon päätös menetetyksi tuomitsemisesta voidaan lähettää, menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan lähettää sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa on sen luonnollisen henkilön asuinpaikka tai sen oikeushenkilön rekisteröity kotipaikka, jota vastaan menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on tehty.

[1] EYVL L 74, 27.3.1993, s. 74, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2001/38/EY (EYVL L 187, 10.7.2001, s. 43).

2. Päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on lähetettävä menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös tai sen oikeaksi todistettu jäljennös ja todistus suoraan sen täytäntöönpanemiseen toimivaltaiselle täytäntöönpanovaltion viranomaiselle jollakin sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste, niin että täytäntöönpanovaltio voi todeta aitouden. Alkuperäinen päätös menetetyksi tuomitsemisesta tai sen oikeaksi todistettu jäljennös ja alkuperäinen todistus on täytäntöönpanovaltion pyynnöstä lähetettävä tälle. Kaiken virallisen yhteydenpidon on tapahduttava suoraan mainittujen toimivaltaisten viranomaisten välillä.

3. Päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on allekirjoitettava todistus ja todistettava se sisällöltään oikeaksi.

4. Jos viranomainen, joka on toimivaltainen panemaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön, ei ole päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen tiedossa, viimeksi mainitun on suoritettava kaikki tarpeelliset tiedustelut, myös Euroopan oikeudellisen verkoston yhteyspisteiden kautta, saadakseen tietoja täytäntöönpanovaltiolta.

5. Jos menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen vastaanottavalla täytäntöönpanovaltion viranomaisella ei ole toimivaltaa tunnustaa päätöstä ja toteuttaa sen täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, sen on viran puolesta lähetettävä päätös viranomaiselle, joka on toimivaltainen panemaan päätöksen täytäntöön, ja ilmoitettava siitä päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.

5 artikla

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettäminen yhdelle tai useammalle täytäntöönpanovaltiolle

1. Päätös menetetyksi tuomitsemisesta voidaan lähettää 4 artiklan mukaisesti vain yhdelle täytäntöönpanovaltiolle kerrallaan, ellei 2 ja 3 kohdasta muuta johdu.

2. Tietyn omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan lähettää useampaan täytäntöönpanovaltioon samanaikaisesti, jos:

— päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on perustellut syyt uskoa, että menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevaa omaisuutta on eri täytäntöönpanovaltioissa,

tai

— tietyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevan omaisuuden täytäntöönpano edellyttää toimia useammassa täytäntöönpanovaltiossa,

tai

— päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on perustellut syyt uskoa, että tietty menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena oleva omaisuus on yhdessä kahdesta tai useammasta nimetystä täytäntöönpanovaltiosta.

3. Rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan lähettää samanaikaisesti useampaan täytäntöönpanovaltioon, jos päätöksen tehneen valtion toimivaltainen viranomainen katsoo, että siihen on erityinen tarve, esimerkiksi, jos:

— asianomaista omaisuutta ei ole jäädytetty neuvoston puitepäätöksen 2003/577/YOS mukaisesti,

tai

— sen omaisuuden arvo, joka voidaan saada menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta päätöksen tehneessä valtiossa ja jossakin täytäntöönpanovaltiossa, ei todennäköisesti riitä päätöksen panemiseksi täytäntöön sen koko määrän osalta.

6 artikla

Rikokset

1. Menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on pantava täytäntöön ilman teon kaksoisrangaistavuuden tutkimista, jos teko, joka johti menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen, muodostaa jonkin tai joitakin seuraavista rikoksista päätöksen tehneen valtion lainsäädännössä määriteltyinä ja jos siitä voidaan päätöksen tehneessä valtiossa määrätä vapausrangaistus, joka on enimmillään vähintään kolme vuotta:

— rikollisjärjestöön osallistuminen

— terrorismi

— ihmiskauppa

— lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia

— huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laiton kauppa

— aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laiton kauppa

— lahjonta

— petos, mukaan lukien Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 26 päivänä heinäkuuta 1995 tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettu Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuva petos

— rahanpesu

— rahan, mukaan lukien euron, väärentäminen

— tietoverkkorikollisuus

— ympäristörikollisuus, mukaan lukien uhanalaisten eläinlajien laiton kauppa ja uhanalaisten kasvilajien ja -lajikkeiden laiton kauppa

— laittomassa maahantulossa ja maassa oleskelussa avustaminen

— tahallinen henkirikos, vakava pahoinpitely ja vakavan ruumiinvamman aiheuttaminen

— ihmisen elinten ja kudosten laiton kauppa

— ihmisryöstö, vapaudenriisto ja panttivangiksi ottaminen

— rasismi ja muukalaisviha

— järjestäytynyt varkausrikollisuus tai aseellinen ryöstö

— kulttuuriomaisuuden, mukaan lukien antiikki- ja taideesineiden, laiton kauppa

— petollinen menettely

— ryöstöntapainen kiristys ja kiristys

— tuotteiden laiton väärentäminen ja jäljentäminen

— hallinnollisten asiakirjojen väärentäminen ja kaupankäynti väärennöksillä

— maksuvälineväärennykset

— hormonivalmisteiden ja muiden kasvua edistävien aineiden laiton kauppa

— ydin- ja radioaktiivisten aineiden laiton kauppa

— varastettujen ajoneuvojen kauppa

— raiskaus

— murhapoltto

— Kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomiovaltaan kuuluvat rikokset

— ilma-aluksen tai aluksen kaappaus

— tuhotyö.

2. Neuvosto voi yksimielisesti ja kuultuaan Euroopan parlamenttia Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 39 artiklan 1 kohdan edellytyksin päättää milloin vain lisätä muita rikoslajeja 1 kohdassa olevaan luetteloon. Neuvosto tarkastelee komission sille 22 artiklan mukaisesti antaman kertomuksen perusteella, onko tätä luetteloa aiheellista laajentaa tai muuttaa.

3. Rikosten osalta, jotka eivät kuulu 1 kohdan piiriin, täytäntöönpanovaltio voi asettaa menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytykseksi, että teko, joka johti menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen, on rikos, joka täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan mahdollistaa menetetyksi tuomitsemisen, riippumatta rikoksen tunnusmerkistöstä tai luokittelusta päätöksen tehneen valtion lainsäädännössä.

7 artikla

Tunnustaminen ja täytäntöönpano

1. Täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset tunnustavat 4 ja 5 artiklan mukaisesti lähetetyn päätöksen menetetyksi tuomitsemisesta vaatimatta muita muodollisuuksia ja toteuttavat viipymättä kaikki tarvittavat toimet sen täytäntöönpanemiseksi, paitsi jos toimivaltaiset viranomaiset päättävät vedota johonkin 8 artiklan mukaiseen perusteeseen olla tunnustamatta päätöstä tai panematta sitä täytäntöön tai johonkin 10 artiklan mukaiseen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisperusteeseen.

2. Mikäli täytäntöönpanopyyntö koskee tiettyä omaisuutta, päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat, jos se on kyseisten valtioiden lainsäädännön mukaista, sopia, että menetetyksi tuomitseminen voidaan täytäntöönpanovaltiossa panna täytäntöön määräämällä maksettavaksi omaisuuden arvoa vastaava rahamäärä.

3. Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee rahamäärää ja jos maksua ei saada, täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset panevat menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön 1 kohdan mukaisesti kohdistamalla täytäntöönpanon mihin tahansa kyseiseen tarkoitukseen saatavilla olevaan omaisuuteen.

4. Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee rahamäärää, täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset muuttavat tarvittaessa täytäntöönpantavan määrän täytäntöönpanovaltion valuutaksi menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tekemisajankohdan valuuttakurssia käyttäen.

5. Kukin jäsenvaltio voi neuvoston pääsihteeristöön talletettavalla ilmoituksella ilmoittaa, että sen toimivaltaiset viranomaiset eivät tunnusta eivätkä pane täytäntöön päätöksiä menetetyksi tuomitsemisesta tilanteessa, jossa omaisuus tuomittiin menetetyksi 2 artiklan d alakohdan iv alakohdassa tarkoitettujen laajempien menetetyksi tuomitsemisvaltuuksien nojalla. Tällainen ilmoitus voidaan peruuttaa milloin tahansa.

8 artikla

Perusteet olla tunnustamatta tai panematta täytäntöön

1. Täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi kieltäytyä tunnustamasta ja panemasta täytäntöön päätöstä menetetyksi tuomitsemisesta, jos 4 artiklassa edellytettyä todistusta ei esitetä, se on puutteellinen tai se ei selvästikään vastaa päätöstä.

2. Täytäntöönpanovaltion toimivaltainen oikeusviranomainen, joka määritellään kyseisen valtion lainsäädännössä, voi myös kieltäytyä tunnustamasta ja panemasta täytäntöön päätöstä menetetyksi tuomitsemisesta, jos todetaan, että:

a) menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano olisi vastoin ne bis in idem -periaatetta;

b) jossakin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista tapauksista menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen perusteena oleva teko ei ole menetetyksi tuomitsemisen mahdollistava rikos täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan. Veron, maksun, tullin tai valuuttatoimen osalta menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta ei kuitenkaan voida kieltäytyä sen perusteella, että täytäntöönpanovaltion lainsäädäntö ei määrää samantyyppisiä veroja tai maksuja tai se ei sisällä veroja, maksuja, tulleja tai valuuttatoimia koskevia samantyyppisiä säännöksiä kuin päätöksen tehneen valtion lainsäädäntö;

c) on olemassa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen koskemattomuus tai erioikeus, joka estäisi asianomaisen omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevan kansallisen päätöksen täytäntöönpanon;

d) täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaiset asianosaisten, mukaan lukien vilpittömässä mielessä toimivien kolmansien osapuolten, oikeudet tekevät menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön panemisen mahdottomaksi, myös jos tämä johtuu 9 artiklan mukaisten oikeussuojakeinojen käyttämisestä;

e) asianomainen henkilö ei 4 artiklan 2 kohdassa edellytetyn todistuksen mukaan ollut henkilökohtaisesti läsnä eikä hänellä ollut edustajanaan lainoppinutta asiamiestä menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtaneessa oikeudenkäynnissä, ellei todistuksesta käy ilmi, että oikeudenkäynnistä annettiin hänelle henkilökohtaisesti tai hänen kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisen edustajansa kautta tieto päätöksen tehneen valtion lainsäädännön mukaisesti tai että henkilö on ilmoittanut, ettei hän riitauta menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä;

f) päätös menetetyksi tuomitsemisesta perustuu sellaisia rikoksia koskevaan rikosoikeudelliseen menettelyyn, jotka

— katsotaan täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan tehdyiksi kokonaan tai osittain sen alueella tai sen alueeseen rinnastettavassa paikassa,

tai

— on tehty päätöksen tehneen valtion alueen ulkopuolella eikä täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan ole mahdollista ryhtyä oikeudenkäyntiin kyseisistä rikoksista, jos ne on tehty täytäntöönpanovaltion alueen ulkopuolella;

g) päätös menetetyksi tuomitsemisesta tehtiin kyseisen viranomaisen mielestä tilanteessa, jossa omaisuus tuomittiin menetetyksi 2 artiklan d alakohdan iv alakohdassa tarkoitettujen laajempien menetetyksi tuomitsemisvaltuuksien nojalla;

h) menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano-oikeus on täytäntöönpanovaltion vanhentumissäännösten mukaan vanhentunut, edellyttäen, että teot kuuluvat kyseisen valtion lainkäyttövallan piiriin sen oman rikoslainsäädännön mukaan.

3. Jos täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen katsoo, että:

— päätös menetetyksi tuomitsemisesta tehtiin tilanteessa, jossa omaisuus tuomittiin menetetyksi 2 artiklan d alakohdan iii alakohdassa tarkoitettujen laajempien menetetyksi tuomitsemisvaltuuksien nojalla,

ja

— päätös menetetyksi tuomitsemisesta jää sen vaihtoehdon soveltamisalan ulkopuolelle, jonka täytäntöönpanovaltio on valinnut puitepäätöksen 2005/212/YOS 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti,

sen on pantava päätös menetetyksi tuomitsemisesta täytäntöön vähintään samassa laajuudessa kuin mitä kansallisessa lainsäädännössä säädetään samanlaisten kansallisten tapausten osalta.

4. Täytäntöönpanovaltion toimivaltaisten viranomaisten on erityisesti harkittava päätöksen tehneen valtion toimivaltaisten viranomaisten kuulemista kaikin asianmukaisin keinoin ennen kuin ne päättävät olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä 2 kohdan nojalla tai ennen kuin ne päättävät rajata täytäntöönpanon 3 kohdan nojalla. Kuuleminen on pakollista tapauksissa, joissa päätös todennäköisesti perustuu:

— 1 kohtaan,

tai

— 2 kohdan a, e, f tai g alakohtaan,

tai

— 2 kohdan d alakohtaan, jos tietoja ei toimiteta 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti,

tai

— 3 kohtaan.

5. Jos päätöstä menetetyksi tuomitsemisesta on mahdotonta panna täytäntöön siitä syystä, että menetetyksi tuomittu omaisuus on jo tuomittu menetetyksi, kadonnut tai tuhoutunut tai sitä ei pystytä löytämään todistuksessa mainitusta paikasta tai omaisuuden sijaintipaikkaa ei ole riittävän tarkasti ilmoitettu, edes päätöksen tehneen valtion kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen, siitä on ilmoitettava viipymättä päätöksen tehneen valtion toimivaltaisille viranomaisille.

9 artikla

Oikeussuojakeinot tunnustamista ja täytäntöönpanoa vastaan täytäntöönpanovaltiossa

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat järjestelyt sen varmistamiseksi, että kaikilla asianosaisilla, mukaan lukien vilpittömässä mielessä toimivilla kolmansilla osapuolilla, on oikeuksiensa suojelemiseksi käytettävissään oikeussuojakeinot menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen 7 artiklan mukaista tunnustamista ja täytäntöönpanoa vastaan. Kanne nostetaan täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti. Kanteella voi olla lykkäävä vaikutus täytäntöönpanovaltion lainsäädännön nojalla.

2. Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tekemisen aineellisia perusteita ei voi riitauttaa täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa.

3. Jos kanne nostetaan täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa, siitä on ilmoitettava päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.

10 artikla

Täytäntöönpanon lykkääminen

1. Täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi lykätä 4 ja 5 artiklan mukaisesti lähetetyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa:

a) jos se rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen osalta katsoo, että päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatavan omaisuuden kokonaisarvo on vaarassa ylittää menetetyksi tuomitsemista koskevassa päätöksessä määrätyn määrän sen vuoksi, että päätös menetetyksi tuomitsemisesta pannaan samanaikaisesti täytäntöön useammassa jäsenvaltiossa;

tai

b) 9 artiklassa tarkoitetuissa oikeussuojakeinotapauksissa;

tai

c) jos menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano saattaisi haitata parhaillaan suoritettavaa rikostutkintaa tai rikosoikeudellista menettelyä, siihen saakka kun se katsoo tämän olevan asianmukaista;

tai

d) jos katsotaan olevan tarpeen käännättää täytäntöönpanovaltion kustannuksella menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös tai osia siitä, kunnes päätöksestä tehty käännös saadaan käyttöön;

tai

e) jos omaisuus on jo menetetyksi tuomitsemista koskevan menettelyn kohteena täytäntöönpanovaltiossa.

2. Täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on ryhdyttävä lykkäyksen aikana kaikkiin toimenpiteisiin, joihin se ryhtyisi samanlaisessa kansallisessa tapauksessa sen estämiseksi, ettei omaisuus olisikaan enää saatavilla menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten.

3. Jos täytäntöönpanoa on lykätty 1 kohdan a alakohdan nojalla, täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava välittömästi asiasta päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle jollakin sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste, ja päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on noudatettava 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja velvoitteita.

4. Edellä 1 kohdan b, c, d ja e alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä toimitettava päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle selvitys lykkäämisestä, mukaan lukien lykkäämisen perusteet ja jos mahdollista sen oletettu kesto, jollakin sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Kun perustetta lykkäämiselle ei enää ole, täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on toteutettava viipymättä tarpeelliset toimenpiteet menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanemiseksi ja ilmoitettava siitä päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle jollakin sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

11 artikla

Useita menetetyksi tuomitsemista koskevia päätöksiä

Jos täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät:

— kahta tai useampaa rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä, jotka on tehty samaa luonnollista tai oikeushenkilöä vastaan, ja asianomaisella henkilöllä ei ole täytäntöönpanovaltiossa tarpeeksi varoja kaikkien päätösten täytäntöönpanoon,

tai

— kahta tai useampaa tietyn saman omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä,

täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen päättää täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti, mikä tai mitkä menetetyksi tuomitsemista koskevista päätöksistä pannaan täytäntöön, ottaen asianmukaisesti huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat, joihin voivat kuulua se, liittyykö tapaukseen jäädytettyjä varoja, rikoksen suhteellinen vakavuus ja sen tekopaikka sekä kunkin päätöksen tekemisajankohta ja kunkin päätöksen lähettämisajankohta.

12 artikla

Täytäntöönpanoon sovellettava lainsäädäntö

1. Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä, ja tämän valtion viranomaisilla on yksin toimivalta päättää täytäntöönpanomenettelyistä ja määrätä kaikista niihin liittyvistä toimenpiteistä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3 kohdan soveltamista.

2. Jos asianomainen henkilö pystyy esittämään todisteen menetetyksi tuomitsemisen täytäntöönpanosta joko kokonaan tai osittain missä tahansa valtiossa, täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on kuultava päätöksen tehneen valtion toimivaltaista viranomaista millä tahansa asianmukaisella tavalla. Mikäli rikoksen tuottaman hyödyn menetetyksi tuomitsemistapauksessa osa varoista peritään menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen mukaisesti muussa kuin täytäntöönpanovaltiossa, tämä määrä on kokonaisuudessaan vähennettävä täytäntöönpanovaltiossa täytäntöönpantavasta määrästä.

3. Oikeushenkilöä vastaan tehty päätös menetetyksi tuomitsemisesta on pantava täytäntöön, vaikka täytäntöönpanovaltio ei tunnustaisikaan oikeushenkilöiden rikosoikeudellisen vastuun periaatetta.

4. Täytäntöönpanovaltio ei voi määrätä 4 ja 5 artiklan mukaisesti lähetetyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen vaihtoehtona toimenpiteitä, esimerkiksi vapausrangaistusta tai muuta henkilön vapautta rajoittavaa toimenpidettä, ellei päätöksen tehnyt valtio ole antanut tähän suostumustaan.

13 artikla

Amnestia, armahdus, menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen uudelleen käsittely

1. Sekä päätöksen tehnyt valtio että täytäntöönpanovaltio voivat myöntää yleisen armahduksen tai armahduksen.

2. Ainoastaan päätöksen tehnyt valtio voi ratkaista menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen uudelleen käsittelyä koskevat hakemukset.

14 artikla

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettämisen seuraukset

1. Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettäminen yhdelle tai useammalle täytäntöönpanovaltiolle 4 ja 5 artiklan mukaisesti ei rajoita päätöksen tehneen valtion oikeutta panna itse täytäntöön päätös menetetyksi tuomitsemisesta;

2. Jos päätös rahamäärän menetetyksi tuomitsemisesta on lähetetty yhdelle tai useammalle täytäntöönpanovaltiolle, päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatavan omaisuuden kokonaisarvo ei saa ylittää menetetyksi tuomitsemista koskevassa päätöksessä määrättyä enimmäismäärää;

3. Päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava asiasta välittömästi asianomaisen täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle jollakin sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste:

a) jos se esimerkiksi täytäntöönpanovaltion sille 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti toimittaman tiedon perusteella katsoo täytäntöönpanon olevan vaarassa ylittää enimmäismäärän. Jos sovelletaan 10 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisimman pian, että tämä vaara on lakannut olemasta.

b) jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on pantu kokonaan tai osittain täytäntöön päätöksen tehneessä valtiossa tai muussa täytäntöönpanovaltiossa. Se määrä, jonka osalta menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä ei ole vielä pantu täytäntöön, on ilmoitettava tarkasti.

c) jos päätöksen tehneen valtion viranomainen, sen jälkeen kun päätös menetetyksi tuomitsemisesta on 4 ja 5 artiklan mukaisesti lähetetty, ottaa vastaan rahasumman, jonka asianomainen henkilö on päätöksen johdosta vapaaehtoisesti maksanut. Tällöin sovelletaan 12 artiklan 2 kohtaa.

15 artikla

Täytäntöönpanon lopettaminen

Päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava välittömästi täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle jollakin sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste, ratkaisusta tai toimenpiteestä, jonka seurauksena päätös menetetyksi tuomitsemisesta ei enää ole täytäntöönpanokelpoinen tai se vedetään jostain muusta syystä pois täytäntöönpanovaltiosta. Täytäntöönpanovaltion on lopetettava menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano heti kun se saa päätöksen tehneen valtion toimivaltaisen viranomaisen ilmoituksen tällaisesta ratkaisusta tai toimenpiteestä.

16 artikla

Menettely menetetyksi tuomitun omaisuuden suhteen

1. Täytäntöönpanovaltion on meneteltävä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatujen rahamäärien suhteen seuraavasti:

a) jos menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatu määrä on alle 10 000 euroa tai sitä vastaava määrä, se kuuluu täytäntöönpanovaltiolle;

b) kaikissa muissa tapauksissa täytäntöönpanovaltion on siirrettävä 50 prosenttia menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saadusta määrästä päätöksen tehneelle valtiolle.

2. Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saadun muun omaisuuden kuin rahan suhteen on meneteltävä jollakin seuraavista tavoista täytäntöönpanovaltion valinnan mukaan:

a) omaisuus voidaan myydä, jolloin myynnin tuoton suhteen menetellään 1 kohdan mukaisesti;

b) omaisuus voidaan siirtää päätöksen tehneelle valtiolle. Jos päätös menetetyksi tuomitsemisesta koskee rahamäärää, omaisuus voidaan siirtää päätöksen tehneelle valtiolle vasta sitten, kun kyseinen valtio on antanut tähän suostumuksensa;

c) kun ei voida soveltaa a eikä b kohtaa, omaisuuden suhteen voidaan menetellä jollain muulla tavalla täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti.

3. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa säädetään, täytäntöönpanovaltion ei tarvitse myydä tai palauttaa menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevia yksittäisiä esineitä, jotka ovat kyseisen valtion kansalliseen perintöön kuuluvia kulttuuriesineitä.

4. Edellä 1, 2 ja 3 kohtaa sovelletaan, jos päätöksen tehneen valtion ja täytäntöönpanovaltion välillä ei ole muuta sovittu.

17 artikla

Täytäntöönpanon tuloksista tiedottaminen

Täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava viipymättä päätöksen tehneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle jollakin sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste:

a) menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettämisestä toimivaltaiselle viranomaiselle 4 artiklan 5 kohdan mukaisesti;

b) päätöksestä olla tunnustamatta päätöstä menetetyksi tuomitsemisesta sekä tällaisen päätöksen perustelut;

c) menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen jättämisestä täytäntöönpanematta kokonaan tai osittain 11 artiklassa, 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tai 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista syistä;

d) menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta heti kun se on suoritettu loppuun;

e) vaihtoehtoisten toimenpiteiden soveltamisesta 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

18 artikla

Korvaaminen

1. Jos täytäntöönpanovaltio on lainsäädäntönsä nojalla vastuussa vahingosta, jonka sille 4 ja 5 artiklan mukaisesti toimitetun, menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano on aiheuttanut jollekin 9 artiklassa mainitulle asianosaiselle osapuolelle, päätöksen tehnyt valtio korvaa täytäntöönpanovaltiolle kyseisen vastuun nojalla mainitulle osapuolelle maksetut vahingonkorvaukset, paitsi jos ja siltä osin kuin vahinko tai sen osa on aiheutunut yksinomaan täytäntöönpanovaltion menettelystä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 9 artiklan 2 kohdan soveltamista.

2. Edellä 1 kohta ei rajoita luonnollisten tai oikeushenkilöiden vahingonkorvausvaatimuksia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamista.

19 artikla

Kielet

1. Todistus on käännettävä täytäntöönpanovaltion viralliselle kielelle tai jollekin niistä.

2. Jäsenvaltio voi tätä puitepäätöstä tehtäessä tai myöhemmin ilmoittaa neuvoston pääsihteeristöön talletettavassa ilmoituksessa, että se hyväksyy käännöksen yhdellä tai usealla muulla Euroopan yhteisöjen toimielinten virallisella kielellä.

20 artikla

Kulut

1. Jäsenvaltiot eivät voi vaatia toisiltaan korvausta tämän puitepäätöksen soveltamisesta aiheutuvista kuluista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 16 artiklan soveltamista.

2. Jos täytäntöönpanovaltiolla on ollut mielestään suuria tai poikkeuksellisia kuluja, se voi ehdottaa päätöksen tehneelle valtiolle, että kulut jaetaan. Päätöksen tehnyt valtio ottaa tällaisen ehdotuksen huomioon täytäntöönpanovaltion toimittamien yksityiskohtaisten erittelyjen pohjalta.

21 artikla

Suhde muihin sopimuksiin ja järjestelyihin

Tämä puitepäätös ei vaikuta jäsenvaltioiden välisten kahden- tai monenvälisten sopimusten tai järjestelyjen soveltamiseen, sikäli kuin ne entisestään yksinkertaistavat tai helpottavat menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten täytäntöönpanomenettelyjä.

22 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäätöksen säännösten noudattamiseksi viimeistään 24. päivänä marraskuuta 2008.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina säännökset, joilla jäsenvaltioiden tästä puitepäätöksestä aiheutuvat velvoitteet saatetaan osaksi niiden kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto arvioi komission näiden tietojen avulla laatiman kertomuksen perusteella viimeistään 24. päivänä marraskuuta 2009, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tämän puitepäätöksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet.

3. Neuvoston pääsihteeristö antaa 7 artiklan 5 kohdan ja 19 artiklan 2 kohdan nojalla tehdyt ilmoitukset tiedoksi jäsenvaltioille ja komissiolle.

4. Jäsenvaltio, joka on kokenut toistuvia ongelmia tai toisen jäsenvaltion toimimattomuutta menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisessa tunnustamisessa ja täytäntöönpanossa voi, jos kyseisiä ongelmia ei ole saatu ratkaistua kahdenvälisissä neuvotteluissa, ilmoittaa asiasta neuvostolle tämän puitepäätöksen täytäntöönpanon arvioimiseksi jäsenvaltioiden tasolla.

5. Täytäntöönpanovaltioina toimivien jäsenvaltioiden on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kalenterivuoden alussa ilmoitus niiden tapausten lukumäärästä, joissa 17 artiklan b alakohtaa on sovellettu, sekä tiivistelmä päätösten perusteluista.

Komissio laatii viimeistään 24. päivänä marraskuuta 2013 selvityksen vastaanottamiensa tietojen pohjalta ja esittää asianmukaiseksi katsomansa aloitteet.

23 artikla

Voimaantulo

Tämä puitepäätös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Luxemburgissa 6 päivänä lokakuuta 2006.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
K. RAJAMÄKI

LIITE

Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2006/783/YOS 4 artiklassa tarkoitettu

TODISTUS

a) Päätöksen tehnyt valtio ja täytäntöönpanovaltio

Päätöksen tehnyt valtio: .....

Täytäntöönpanovaltio: .....

b) Tuomioistuin, joka on tehnyt päätöksen menetetyksi tuomitsemisesta:

Virallinen nimi: .....

Osoite: .....

.....

Asiakirjan viitetiedot: .....

Puhelinnumero (maan numero) (suuntanumero): .....

Faksinumero (maan numero) (suuntanumero): .....

Sähköposti (jos on): .....

Kielet, joilla tuomioistuimen kanssa voi olla yhteydessä: .....

.....

Niiden henkilöiden yhteystiedot, joilta saa lisätietoja menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tai, tarvittaessa, kahteen tai useampaan täytäntöönpanovaltioon toimitetun menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon koordinoimiseksi taikka täytäntöönpanosta kertyneiden varojen tai omaisuuden siirtämiseksi päätöksen tehneeseen valtioon (nimi, virkanimike tai -asema, puhelinnumero, faksinumero ja sähköposti, jos on):

.....

.....

.....

c) Viranomainen, joka on toimivaltainen panemaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön päätöksen tehneessä valtiossa (jos eri kuin b kohdassa mainittu tuomioistuin):

Virallinen nimi: .....

.....

Osoite: .....

.....

Puhelinnumero (maan numero) (suuntanumero): .....

Faksinumero (maan numero) (suuntanumero): .....

Sähköposti (jos on): .....

.....

Kielet, joilla päätöksen täytäntöönpanoon toimivaltaisen viranomaisen kanssa voi olla yhteydessä: .....

.....

.....

Niiden henkilöiden yhteystiedot, joilta saa lisätietoja menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tai, tarvittaessa, kahteen tai useampaan täytäntöönpanovaltioon toimitetun menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon koordinoimiseksi taikka täytäntöönpanosta kertyneiden varojen tai omaisuuden siirtämiseksi päätöksen tehneeseen valtioon (nimi, virkanimike tai -asema, puhelinnumero, faksinumero ja sähköposti, jos on): .....

.....

.....

d) Jos on nimetty keskusviranomainen vastaamaan menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten hallinnollisesta lähettämisestä ja vastaanottamisesta päätöksen tehneessä valtiossa:

Keskusviranomaisen nimi: .....

.....

.....

Mahdollinen yhteyshenkilö (virkanimike tai -asema sekä nimi): .....

.....

Osoite: .....

.....

Asiakirjan viitetiedot: .....

Puhelinnumero (maan numero) (suuntanumero): .....

Faksinumero (maan numero) (suuntanumero): .....

Sähköposti (jos on): .....

e) Viranomainen tai viranomaiset, johon tai joihin voidaan ottaa yhteyttä (jos c kohta ja/tai d kohta on täytetty):

☐ b kohdassa mainittu viranomainen

Yhteyttä voidaan ottaa seuraavissa asioissa: .....

☐ c kohdassa mainittu viranomainen

Yhteyttä voidaan ottaa seuraavissa asioissa: .....

☐ d kohdassa mainittu viranomainen

Yhteyttä voidaan ottaa seuraavissa asioissa: .....

f) Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on jatkoa täytäntöönpanovaltiolle omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa 22 päivänä heinäkuuta 2003 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2003/577/YOS ([1]) mukaisesti lähetetylle jäädyttämispäätökselle, asiaankuuluvat tunnistetiedot jäädyttämispäätöksestä (jäädyttämispäätöksen tekemis- ja lähettämispäivämäärä, viranomainen, jolle jäädyttämispäätös on lähetetty, ja mahdollinen viitenumero): .....

.....

.....

g) Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on lähetetty useampaan kuin yhteen täytäntöönpanovaltioon, annetaan seuraavat tiedot:

1. Täytäntöönpanovaltiot, joille päätös on lähetetty (valtio ja viranomainen): .....

.....

.....

2. Menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on lähetetty useampaan kuin yhteen täytäntöönpanovaltioon seuraavasta syystä (rasti asiaankuuluvaan ruutuun):

2.1 Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee tiettyä omaisuutta:

☐ Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevaa omaisuutta uskotaan olevan eri täytäntöönpanovaltioissa.

☐ Tietyn omaisuuden osalta täytäntöönpano edellyttää toimia useammassa täytäntöönpanovaltiossa.

☐ Tietyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevan omaisuuden uskotaan olevan yhdessä kahdesta tai useammasta nimetystä täytäntöönpanovaltiosta.

2.2 Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee rahamäärää:

☐ Asianomaista omaisuutta ei ole jäädytetty omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanoa Euroopan unionissa koskevan, 22 päivänä heinäkuuta 2003 tehdyn puitepäätöksen 2003/577/YOS mukaisesti.

☐ Sen omaisuuden arvo, joka voidaan saada menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta päätöksen tehneessä valtiossa ja jossakin täytäntöönpanovaltiossa, ei todennäköisesti riitä päätöksen panemiseksi täytäntöön sen koko määrän osalta.

☐ Muu syy tai muut syyt (mikä tai mitkä): .....

.....

.....

([1]) EUVL L 196, 2.8.2003, s. 45.

h) Sitä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä koskevat tiedot, jota päätös menetetyksi tuomitsemisesta koskee:

1. **Luonnollinen henkilö:**

Nimi: .....

Etunimi (-nimet): .....

Mahdollinen tyttönimi: .....

Mahdolliset peitenimet: .....

Sukupuoli: .....

Kansalaisuus: .....

Henkilötunnus tai sosiaaliturvatunnus (jos mahdollista): .....

Syntymäaika: .....

Syntymäpaikka: .....

Viimeinen tunnettu osoite: .....

.....

Henkilön ymmärtämä kieli tai ymmärtämät kielet (jos tiedossa): .....

.....

1.1 Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee rahamäärää:

Päätös lähetetään täytäntöönpanovaltioon, koska (rasti asiaankuuluvaan ruutuun):

☐ a) päätöksen antaneella valtiolla on perustellut syyt uskoa, että henkilöllä, jota menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee, on omaisuutta tai tuloja täytäntöönpanovaltiossa. Lisätään seuraavat tiedot:

Syyt uskoa, että henkilöllä on omaisuutta tai tuloja: .....

.....

Kuvaus henkilön omaisuudesta tai tulolähteestä: .....

.....

Henkilön omaisuuden tai tulolähteen sijaintipaikka (jos ei tiedossa, viimeisin tiedossa oleva sijaintipaikka): .....

.....

☐ b) ei ole olemassa a kohdassa tarkoitettuja perusteltuja syitä, joiden nojalla päätöksen tehnyt valtio voisi määrittää jäsenvaltion, johon menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan lähettää, mutta henkilön, jota menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee, asuinpaikka on täytäntöönpanovaltiossa. Lisätään seuraavat tiedot:

Asuinpaikka täytäntöönpanovaltiossa: .....

.....

.....

1.2 Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee tiettyä omaisuutta:

Päätös lähetetään täytäntöönpanovaltioon, koska (rasti asiaankuuluvaan ruutuun):

☐ a) tietty omaisuus sijaitsee täytäntöönpanovaltiossa. (ks. i kohta)

☐ b) päätöksen tehneellä valtiolla on perustellut syyt uskoa, että tietty menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena oleva omaisuus tai osa siitä sijaitsee täytäntöönpanovaltiossa. Lisätään seuraavat tiedot:

Syyt uskoa, että omaisuus sijaitsee täytäntöönpanovaltiossa: .....

.....

☐ c) ei ole olemassa b kohdassa tarkoitettuja perusteltuja syitä, joiden nojalla päätöksen tehnyt valtio voisi määrittää jäsenvaltion, johon menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan lähettää, mutta henkilön, jota menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee, asuinpaikka on täytäntöönpanovaltiossa.

Asuinpaikka täytäntöönpanovaltiossa: .....

.....

.....

2. **Oikeushenkilö:**

Nimi: .....

Oikeushenkilön muoto: .....

Kaupparekisterinumero (jos saatavilla) ([1]): .....

Rekisteröity kotipaikka (jos saatavilla) ([1]): .....

Oikeushenkilön osoite: .....

2.1 Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee rahamäärää:

päätös lähetetään täytäntöönpanovaltioon, koska (rasti asiaankuuluvaan ruutuun):

☐ a) päätöksen tehneellä valtiolla on perustellut syyt uskoa, että oikeushenkilöllä, jota menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee, on omaisuutta tai tuloja täytäntöönpanovaltiossa. Lisätään seuraavat tiedot:

Syyt uskoa, että oikeushenkilöllä on omaisuutta tai tuloja:

.....

Kuvaus oikeushenkilön omaisuudesta tai tulolähteestä:

.....

Oikeushenkilön omaisuuden tai tulolähteen sijaintipaikka (jos ei tiedossa, viimeinen tunnettu sijaintipaikka):

.....

([1]) Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös lähetetään täytäntöönpanovaltioon siitä syystä, että oikeushenkilön, jota menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee, rekisteröity kotipaikka on kyseisessä valtiossa, kohdat ”kaupparekisterinumero” ja ”rekisteröity kotipaikka” on täytettävä.

☐ b) ei ole olemassa a kohdassa tarkoitettuja perusteltuja syitä, joiden nojalla päätöksen tehnyt valtio voisi määrittää jäsenvaltion, johon menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan lähettää, mutta oikeushenkilön, jota menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee, rekisteröity kotipaikka on täytäntöönpanovaltiossa. Lisätään seuraavat tiedot:

Rekisteröity kotipaikka täytäntöönpanovaltiossa: .....

.....

.....

2.2 Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee tiettyä omaisuutta:

päätös lähetetään täytäntöönpanovaltioon, koska (rasti asiaankuuluvaan ruutuun)

☐ a) tietty omaisuus sijaitsee täytäntöönpanovaltiossa. (Ks. i kohta)

☐ b) päätöksen tehneellä valtiolla on perustellut syyt uskoa, että tietty menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena oleva omaisuus tai osa siitä sijaitsee täytäntöönpanovaltiossa. Lisätään seuraavat tiedot:

Syyt uskoa, että tietty omaisuus sijaitsee täytäntöönpanovaltiossa: .....

.....

.....

☐ c) ei ole olemassa b kohdassa tarkoitettuja perusteltuja syitä, joiden nojalla päätöksen tehnyt valtio voisi määrittää jäsenvaltion, johon menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan lähettää, mutta oikeushenkilön, jota menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee, rekisteröity kotipaikka on täytäntöönpanovaltiossa. Lisätään seuraavat tiedot:

Rekisteröity kotipaikka täytäntöönpanovaltiossa: .....

.....

.....

i) Menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös:

Menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös tehtiin (päivämäärä): .....

.....

Menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä tuli lainvoimainen (päivämäärä): .....

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen numero (jos saatavilla): .....

1. Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen luonne

1.1 Päätös menetetyksi tuomitsemisesta koskee (rasti asiaankuuluvaan ruutuun):

☐ rahamäärää

Täytäntöönpanovaltiossa täytäntöönpantavana oleva määrä ja valuutta (numeroin ja kirjoitettuna): .....

.....

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kokonaismäärä ja valuutta (numeroin ja kirjoitettuna): .....

.....

☐ tiettyä omaisuutta

Tietyn omaisuuden kuvaus: .....

.....

Tietyn omaisuuden sijaintipaikka (jos ei tiedossa, viimeisin tiedossa oleva sijaintipaikka): .....

.....

.....

Jos tietyn omaisuuden osalta täytäntöönpano edellyttää toimia useammassa täytäntöönpanovaltiossa, kuvaus vaadittavista toimista: .....

.....

1.2 Tuomioistuin on päättänyt, että omaisuus (rasti asiaankuuluvaan ruutuun):

☐ i) on rikoksen tuottamaa hyötyä tai tällaisen hyödyn arvoa kokonaan tai osittain vastaavaa omaisuutta,

☐ ii) muodostaa rikoksen tekovälineen,

☐ iii) on menetetyksi tuomittavaa, koska päätöksen tehneessä valtiossa sovelletaan laajempia a, b ja c kohdassa eriteltyjä valtuuksia menetetyksi tuomitsemiseen. Päätös perustuu siihen, että tuomioistuin on täsmällisten tosiseikkojen perusteella täysin vakuuttunut, että kyseinen omaisuus on peräisin

☐ a) tuomitun henkilön rikollisesta toiminnasta kyseisestä rikoksesta tuomitsemista edeltävänä aikana, jonka tuomioistuin arvioi kohtuulliseksi tapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella, tai

☐ b) tuomitun henkilön vastaavanlaisesta rikollisesta toiminnasta kyseisestä rikoksesta tuomitsemista edeltävänä aikana, jonka tuomioistuin arvioi kohtuulliseksi tapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella, tai

☐ c) tuomitun henkilön rikollisesta toiminnasta, ja on osoitettu, että omaisuuden arvo on suhteeton verrattuna kyseisen henkilön laillisiin tuloihin,

☐ iv) on menetetyksi tuomittavaa jonkin muun laajempia valtuuksia menetetyksi tuomitsemiseen koskevan, päätöksen tehneen valtion lainsäädännön mukaisen säännöksen nojalla.

Jos on tuomittu menetetyksi kahteen tai useampaan luokkaan kuuluvaa omaisuutta, yksilöidään, mikä omaisuus kuuluu mihinkin luokkaan: .....

.....

2. Menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtanutta rikosta tai johtaneita rikoksia koskevat tiedot

2.1 Yhteenveto tosiseikoista ja kuvaus olosuhteista, joissa menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtanut rikos tai johtaneet rikokset tehtiin, mukaan lukien aika ja paikka:

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 Menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtaneen rikoksen tai johtaneiden rikosten luonne ja oikeudellinen luokittelu sekä sovellettavat säännökset/lait, joiden perusteella päätös tehtiin:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 Soveltuvissa tapauksissa merkitään rastilla yksi tai useampi seuraavista rikoslajeista, joihin 2.2 kohdassa mainittu rikos kuuluu tai mainitut rikokset kuuluvat, jos rikoksesta tai rikoksista voidaan päätöksen tehneessä valtiossa määrätä vapausrangaistus, joka on enimmillään vähintään kolme vuotta (rasti asiaankuuluvaan ruutuun):

☐ rikollisjärjestöön osallistuminen

☐ terrorismi

☐ ihmiskauppa

☐ lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia

☐ huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laiton kauppa

☐ aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laiton kauppa

☐ lahjonta

☐ petos, mukaan lukien Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 26 päivänä heinäkuuta 1995 tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettu Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuva petos

- ☐ rahanpesu
- ☐ rahan, myös euron, väärentäminen
- ☐ tietoverkkorikollisuus
- ☐ ympäristörikollisuus, myös uhanalaisten eläinlajien laiton kauppa ja uhanalaisten kasvilajien ja -lajikkeiden laiton kauppa
- ☐ laittomassa maahantulossa ja maassa oleskelussa avustaminen
- ☐ tahallinen henkirikos, vakava pahoinpitely ja vakavan ruumiinvamman aiheuttaminen
- ☐ ihmisen elinten ja kudosten laiton kauppa
- ☐ ihmisryöstö, vapaudenriisto ja panttivangiksi ottaminen
- ☐ rasismi ja muukalaisviha
- ☐ järjestäytynyt varkausrikollisuus tai aseellinen ryöstö
- ☐ kulttuuriomaisuuden, myös antiikki- ja taide-esineiden, laiton kauppa
- ☐ pevtollinen menettely
- ☐ ryöstöntapainen kiristys ja kiristys
- ☐ tuotteiden laiton väärentäminen ja jäljentäminen
- ☐ hallinnollisten asiakirjojen väärentäminen ja kaupankäynti väärennöksillä
- ☐ maksuvälineväärennykset
- ☐ hormonivalmisteiden ja muiden kasvua edistävien aineiden laiton kauppa
- ☐ ydin- ja radioaktiivisten aineiden laiton kauppa
- ☐ varastettujen ajoneuvojen kauppa
- ☐ raiskaus
- ☐ murhapoltto
- ☐ Kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomiovaltaan kuuluvat rikokset
- ☐ ilma-aluksen tai aluksen kaappaus
- ☐ tuhotyö

2.4 Jos 2.2 kohdassa tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtanut rikos ei kuulu (tai rikokset eivät kuulu) 2.3 kohdassa tarkoitettuihin tapauksiin, on siitä (niistä) annettava täydellinen kuvaus (kuvaus tosiasiallisesta rikollisesta toiminnasta eikä esimerkiksi oikeudellinen luokittelu): .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

j) Menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtanut oikeudenkäynti

Annetaan seuraavat tiedot menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtaneesta oikeudenkäynnistä (rasti asiaankuuluvaan ruutuun):

☐ a) asianomainen henkilö oli henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä

☐ b) asianomainen henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä mutta häntä edusti lainopillinen asiamies

☐ c) asianomainen henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä eikä häntä edustanut lainopillinen asiamies. Vahvistetaan, että:

☐ asianomainen henkilö sai henkilökohtaisesti tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisen edustajansa kautta tiedon oikeudenkäynnistä päätöksen tehneen valtion lainsäädännön mukaisesti, tai

☐ henkilö on ilmoittanut, ettei hän riitauta menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä.

k) Omaisuuden muuntaminen ja siirtäminen

1. Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee tiettyä omaisuutta, salliiko päätöksen tehnyt valtio, että menetetyksi tuomitseminen pannaan täytäntöönpanovaltiossa täytäntöön määräämällä maksettavaksi omaisuuden arvoa vastaava rahamäärä?

☐ Kyllä

☐ Ei

2. Jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee rahamäärää, voidaanko menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatu muu omaisuus kuin raha siirtää päätöksen tehneelle valtiolle?

☐ Kyllä

☐ Ei

l) Vaihtoehtoiset toimenpiteet, mukaan lukien vapausrangaistukset

1. Salliiko päätöksen tehnyt valtio täytäntöönpanovaltion soveltaa vaihtoehtoisia toimenpiteitä siinä tapauksessa, että menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä ei voida lainkaan tai osittain panna täytäntöön?

☐ Kyllä

☐ Ei

2. Jos sallii, mitä seuraamuksia voidaan soveltaa (seuraamusten luonne ja enimmäistaso):

☐ Vankeus (enimmäisaika): .....

☐ Yhdyskuntapalvelu (tai vastaava) (enimmäisaika): .....

☐ Muut seuraamukset (niiden kuvaus): .....

.....

m) Muita tapaukseen liittyviä seikkoja (mahdollisia lisätietoja): .....

.....

.....

n) Menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös liitetään todistukseen.

Todistuksen antavan viranomaisen ja/tai sen edustajan allekirjoitus, jolla todistuksen sisältö vahvistetaan oikeaksi: .....

.....

Nimi: .....

Tehtävät (virkanimike tai -asema): .....

Päivämäärä: .....

Virallinen leima (jos saatavilla):